через сто...

— Місяць, тенісний корт імені Андре Агассі, — відповів Пундик.
— Мета візиту? — бездушним голосом промовила машина.
— Партія гри в космічний теніс. Із друзями, — уточнив Пундик.

— Проїзний є? — не вгавала будка.
— Є, є! — Пундику починав уриватись терпець. — Та поїхали ж!
— Ха-ха-ха! — мов робот Вертер, розреготався динамік, вмонтований у стелю. — Теж мені Гагарін знайшовся. Спочатку пристібни ремені.
«Біда з тими інтелектуальними драндулетами!» — пристібаючи ремені безпеки, подумав Пундик. Але вголос нічого не сказав — ще висадить чого доброго. А до наступної телебудки добрячих три квартали пішки чвалати.
— Готовий? — металевим голосом запитала будка.
— Готовий, готовий!..
— На старт, увага, пус...
Останні звуки машини загубилися в коловороті просторово-часових взаємоперетворень, синхрофазових переходів та амплітудно-енергетичного вирівнювання. (Що це таке, Пундик ще не знав, ці фізичні матерії у школі починали проходити тільки в дев'ятому класі).
...Пундик поволі розплющив очі. Завжди так: чим ближче точка, в яку ти транспортуєшся — тим важчою видається дорога. Нічого не вдієш, відмінити дію парадоксу Крапки-Свенссона ще нікому не вдалося.
Здавалося, що пройшла ціла вічність, хоча лічильник у будці показував, що від моменту старту збігло тільки 15.57 секунди.
— Ура! — заволав щодуху Пундик, майже вилітаючи з телепортаційної будки та підстрибнувши з місячної поверхні метрів на три. «Сорок шостий, будь ласка!» — сказав він, дострибавши в такий спосіб до будки прокату тенісних скафандрів. «Ось, будь ласка!» — м'яко прогудів у рожевий хобот зеленощокий чапланин, представник цивілізації далекої галактики У-210. Чапланські студенти частенько прилітали на канікули на Місяць і на Землю теж — підзаробити трохи грошей на навчання. Це були дружелюбні, трохи вайлуваті, проте дуже кмітливі істоти з двома ногами та чотирма руками.
«Обов'язково треба буде з'їздити на їхню планетку, — подумав Пундик, — побачити, як вони живуть, чим займаються, які школи в них. Та й взагалі...»
— Егей, ти куди? Ми ж тут, — донеслося раптом до нього крізь легку задуму, в яку він уже встиг впасти. Це був Колібрик. Поряд з ним підстрибували, відриваючись від поверхні місячного корту на кілька метрів, Киця, Джо та Джексон.
— Ну що, готовий взяти реванш? — виклично запитав Джо, хвацько помахуючи своєю новою ракеткою з автокоректором подачі та індикатором прийому.
— А чом би й ні? Подавай! — і Пундик щодуху понісся навперейми м'ячику.

КЛАС! КЛАСНІ ігри

№ 04'2002

ЗМІСТ

Книжка для Киці: Весняні спокуси
Свято на нашій вулиці: В гостях у маленьких принцес
Who is хто? Пенелопа Крус — зірка по-іспанськи
Дивина — та й годі! Чи грали скіфи у шашки?
Ремесла нашого народу: У коваля серце тепле
Страшилки від Ковба-сана: Не лякайте тварин!.. Та й самі не лякайтесь
Цікава астрологія: Зороастрійський гороскоп + Свічка, ваза, стіл, диван...
Поряд з нами: Чотириногі піонери космосу
Таємниці Всесвіту: Чорні діри
Будьте здорові! Міфи та легенди про дієту
Смакота! Йогурт — це класно, корисно, прекрасно!
Смачні історії: Палички-рятувалочки
Легенди спорту: Американська Блискавка
Цікавенькі були!
Фантастика! А. Дж. Дейч. Лист Мебіуса
Білі плями планети: НЗО римського походження
Тік-так... Швейцарська точність
Класний спорт! З картою і компасом
Лікбез для хлопців: Чи потрібні хлопцям... довгі ноги?
Класна музика: Shakira: Вундеркінди вибирають сцену + «Прем'єр-міністр»: Усе ввімкнуто!
Класний гіпертест: Наскільки ти оригінальний? + Klacword
Логічні задачки
Головоломки
Ігротека: Великодні забави, Смакота, Футбол-прогноз
Фокус-покус
Кросворди від ДуКласа
Японські кросворди

«КЛАС!»
пізнавально-розважальний журнал №04'2002 (64)
Реєстраційне свідоцтво КВ №1929 від 10.04.96 р.

Засновник і видавець: ТзОВ «W», вул. Живова, 11
Адреса для листування: 46008, м.Тернопіль, а/с 525
тел./факс (0352) 229005, 250498
e-mail: admin@schoolboy.com.ua

Передплатний індекс: 40240
Тираж 25 000 примірників. Підписано до друку 08.04.2002
Друк: компанія «Новий друк», м.Київ, вул.Магнітогорська,1

Розповсюдження «Школярик»
Тетяна Кошелінська, Василь Косович
тел. (0352) 222397. Ціна договірна

Кольороподіл «Колір ПРО»
м.Київ, пр.Перемоги, 92/2, к.206
тел. (044) 4430235

Редакційна колегія: ..... **Во Вік**
..... **ДуКлас**
..... **Анатолій Саган**
..... **Ольга Косович**
Художники: ..... **Сергій Шемета, Андрій Урбан**
..... **Наталя Марцюк, Ірина Судомир**
..... **Світлана Словотенко, Євген Удін**
Набір та коректура ..... **Олександра Вовк**
Технічний супровід ..... **Андрій Зеленський**
Верстка ..... **Олена Березовська**
Шеф-редактор ..... **Володимир Головач**

Для «Класу» писали, малювали і фотографували: **Василь Тесля, Оксана Копак, Мар'яна Стеценко, Володимир Сушкевич, Михайло Маслій, Євгенія Єфременкова**

© **W ltd**, 2002
При частковому чи повному передруку текстів та відтворенні графічних матеріалів журналу «Клас!+» посилання на журнал обов'язкове.

ВЕСНЯНІ СПОКУСИ

Ну що, Кицю моя прекрасна, весна вже минає, а він так і не з'явився у твоєму житті? Розумію, але не сумуй, будь ласка. А то мені стає дуже погано, коли подумаю, що моя Киця така зажурена, і не тішить її весняне сонечко, і настрій у неї кепський, і сидить вона самотньо у своїй кімнаті, тяжко зітхаючи. А як побачу в уяві сльози на твоїх прекрасних очах, то вже зовсім... Ні, ні! Не варто втрачати надію, життя насправді таке чудове... Але часом трапляється так, що людина починає це розуміти занадто пізно — поїзд уже рушив. І ми не можемо ще раз повторити ту чи іншу ситуацію, щоб зробити правильний крок або сказати потрібне слово. В житті багато чого може повторюватись, але кожного разу якось по-своєму. Тому не треба ловити гав, а жити, сприймаючи життя як найкращий подарунок Долі. І не забувати, що воно занадто коротке, щоб витрачати час на погані думки та вчинки.

Весна надворі, в серці – теж

Особливо швидко минають безтурботні дні нашої юності. Але нічого, в тебе, Кицю моя весняна, не одна весна ще попереду. Хоча — ні. Я не те зовсім хотів сказати... Тобто весна й справді чудова, і сонце лагідно усміхається, і пташки виспівують — усе це так, але я хочу сказати, що не потрібно чекати нових весен. Бо просто сидіти і чекати — це не вихід. Треба трошки уважніше придивитися, що відбувається довкола тебе. Може, не все так вже й погано і ти, Кицюню моя замріяна, не помічаєш усього, що стосується якраз тебе і чого з таким нетерпінням ти чекаєш... Можливо, давно хтось намагається звернути на себе твою увагу, але це йому ніяк не вдається. Всяке трапляється, наприклад, бувають моменти в житті кожного з нас, коли важко підібрати потрібні слова. А може, це все через сором'язливість і невпевненість у собі? Не знаю, але... Хочу запевнити тебе, моя люба, що правильне розуміння поведінки та жестів людини часом може дати про неї набагато більше інформації, ніж слова.

Знаю, що ти зараз скажеш і цілком погоджуюся з тобою: це не так просто. Багато знань приходить із життєвим досвідом, та все ж дечому можна навчитися уже й зараз.

Відомо, що люди, незалежно від статі, користуються широким діапазоном жестів, і в кожному періоді життя ці жести різні. Давай поговоримо з тобою про один із найцікавіших етапів — час симпатій та залицянь. Бо саме з цього моменту з нами починає відбуватися щось таке... класне, нас охоплює якесь прекрасне і світле почуття. Для когось воно залишається щирою дружбою, а для когось переростає у перше кохання. Правду кажуть, що закохані розуміють одне одного без слів. Якраз мова жестів тут найбільший помічник.

Отже, жести. Одні з них відверто зрозумілі, відкриті, інші, навпаки, приховані, таємні. Але більшість жестів, на відміну від слів, виникають рефлекторно, неусвідомлено. Жести — це реакція нашої підсвідомості на те, що відбувається довкола.

Успіх будь-якої людини у стосунках з іншими, особливо з представниками протилежної статі, залежить, у першу чергу, від уміння скеровувати свої сигнали і правильно розуміти ті, які були адресовані нам самим. Особливо це стосується жестів у період знайомства та залицяння. Дівчата порівняно з хлопцями надзвичайно чутливі до таких жестів. Вони сприймають усе на чуттєвому рівні, іншими словами, більш тонко. Наприклад, якщо не що інше, дять двоє — хлопець та дівчина — на себе увагу. ляться романтичний фільм, хто на переповне зітхає, хто плаче? Звичайно ж, жений стан л Хлопцям треба інколи щось довго рені зіниці та

Ну що, Кицю помічала по однокласни таке незвич але ти сама нити? Дава

нювати, бо самі вони взагалі нічого не помічають. Але є жести, які однаково притаманні як дівчатам, так і хлопцям, особливо, якщо в них є велике бажання комусь сподобатися. До таких «універсальних» жестів належать: періодичне поправляння зачіски, смикання гудзиків, опускання повік та розсіяний погляд в «нікуди». Усе це

є не що інше, як намагання звернути на себе увагу.

На переповнення емоцій і надто збуджений стан людини вказують розширені зіниці та рум'янець на щічках.

Ну що, Кицю моя спостережлива, не помічала подібного за кимось із твоїх однокласників чи друзів? А може щось таке незвичне відбувається з тобою, але ти сама не можеш собі цього пояснити? Давай розберемося разом.

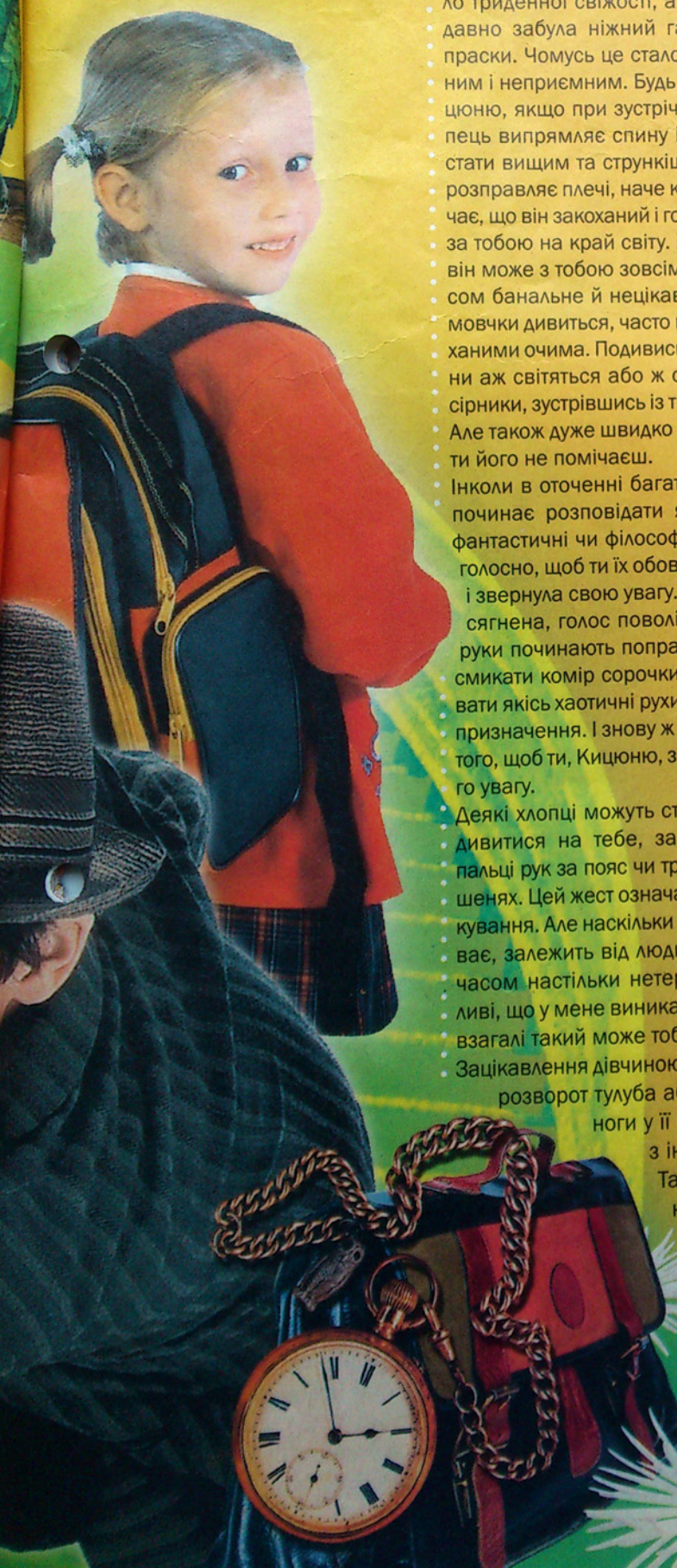

Хлопчиська я, мов книжку, прочитаю...

Дуже часто хлопці й самі не усвідомлюють, що закохані. Та їм чомусь хочеться у присутності своєї дами серця виглядати охайними і модними. Раптом зникла байдужість до того, що на черевиках зі вчорашньої гри у футбол ще залишилося болото, що на пальцях чорнило триденної свіжості, а сорочка вже давно забула ніжний гарячий дотик праски. Чомусь це стало таким помітним і неприємним. Будь уважною, Кицюню, якщо при зустрічі з тобою хлопець випрямляє спину і намагається стати вищим та стрункішим, якщо він розправляє плечі, наче крила, це означає, що він закоханий і готовий полетіти за тобою на край світу. Хоча говорити він може з тобою зовсім про інше, часом банальне й нецікаве, або просто мовчки дивиться, часто кліпаючи закоханими очима. Подивись у його очі. Вони аж світяться або ж спалахують, як сірники, зустрівшись із твоїм поглядом. Але також дуже швидко згасають, коли ти його не помічаєш.

Інколи в оточенні багатьох людей він починає розповідати якісь вигадані фантастичні чи філософські історії так голосно, щоб ти їх обов'язково почула і звернула свою увагу. Якщо мета досягнена, голос поволі стишується, а руки починають поправляти волосся, смикати комір сорочки або ж виконувати якісь хаотичні рухи незрозумілого призначення. І знову ж таки все це для того, щоб ти, Кицюню, звернула на нього увагу.

Деякі хлопці можуть стояти і відверто дивитися на тебе, заклавши великі пальці рук за пояс чи тримаючи їх в кишенях. Цей жест означає звабливе очікування. Але наскільки довгим воно буває, залежить від людини. Такі хлопці часом настільки нетерплячі і нав'язливі, що у мене виникають сумніви, чи взагалі такий може тобі сподобатися.

Зацікавлення дівчиною може означати розворот тулуба або хоча б однієї ноги у її бік при розмові з іншою людиною. Такий тип хлопців на велике терпіння також «не скаржиться». Вони можуть, не чекаючи надто довго, відверто сказати про свої почуття. В разі відсутності взаємності з боку дівчини вони спокійно «переключаються» на іншу особу.

Не треба слів, коли є жести...

Дівчата також мають свою мову жестів та вправно нею користуються для завоювання чоловічих сердець. Наприклад, загортання волосся рукою, закидання головою, щоб відкинути волосся назад, особливо, коли воно довге. У такий спосіб дівчина хоче привернути увагу хлопця, ніби промовляючи: «Ось яка я, подивись на мене!» Деякі дівчата роблять це дуже повільно і спокусливо. Якщо волосся справді красиве, чому б, Кицю моя чудова, це не підкреслити?

До спокусливих дівочих жестів також належить погойдування бедрами при ходьбі. Але май на увазі, Кицю, що граціозне похитування і вульгарне колихання «маятником» — не одне і те ж.

Деякі дівчата люблять уподібнюватися до хлопців і тримати руки в кишенях штанів чи спідниці. Але якщо дівчина виставляє з кишень великі пальці, то це означає її неприступність і зверхність до осіб протилежної статі. Тільки не треба цим жестом зловживати. Я вважаю, що руки в кишені можна заховати хіба що від холоду, і то не завжди.

А козирна карта серед спокусливих жестів прекрасної половини і основна її всепереможна зброя — погляд. Ніщо не може порівнятися з таємничим поглядом закоханих очей. Поглядом можна заманити хлопця в такі тенета, що йому повік звідти не вибратися. Мушу тобі признатися, моя звабліва Кицю, що хлопцям дуже подобається таке загадкове підглядання, коли ти дивишся на нього доти, поки він сам цього не помітить, а тоді зніяковіло опускаєш очі або відводиш погляд вбік. Від такого грайливого жесту можна просто голову загубити.

Можна ще й ротик трошки привідкрити, ніби ось-ось має злетіти з твоїх прекрасних уст якесь загадкове слово. А деякі дівчата до цього барвистого букета спокусливих жестів люблять додати ще й покусування нижньої губи, немов і хочеться щось сказати, але... ініціатива повинна належати справжньому джентльмену. Тільки все це добре до певної міри. Основне — не перестарайся. Пересолена страва нікому не смакує. Тому, Кицюню моя розумна, не спіши з висновками, прислухайся до інтуїції, будь упевненою в собі та уважною до оточуючих. Ще стільки прекрасного попереду!

На балу у маленьких принцес

Ех, і чому я живу не в Києві!.. Ні-ні, ти нічого не подумай, бо Тернопіль також дуже Класне місто (і в тому розумінні, що журнал тут виходить, і в тому, що просто класне), і мені воно подобалось, подобається і подобатиметься надалі. Одне погано: чому в ньому немає таких грандіозних конкурсів? Таких яскравих шоу, таких величезних свят краси та творчості, як дитячий бал «Маленька Міс Києва-2002».

Свято це відбулося в Києві 17 березня у приміщенні міського музтеатру для дітей та юнацтва. На сцені час від часу спалахували справжні маленькі зірочки віком від шести до дванадцяти років, змушуючи дорослих то розчулено посміхатися, то тамувати подих у найбільш хвилюючі моменти.

Завдання фестивалю «Міні-Міс Києва» — виявити в дітей таланти, серед яких неабияку роль грає артистизм, уміння невимушено триматись перед публікою, створюючи навколо себе умови для самоствердження, демонструвати не тільки зовнішню, а й внутрішню красу. Кілька місяців журі відбирало учасниць фінального конкурсу з-понад ста претенденток — вийшло двадцять чотири дівчинки під номерами від першого до двадцять п'ятого (уникаючи тринадцятого!). Цей фестиваль, кажуть дорослі, — не лише загальноукраїнська подія, він дає шанс призерам взяти участь у таких міжнародних конкурсах, як «Little Miss World» або «Little Miss Nations». Тож не марнуймо часу, дівчата!

Минулорічна переможниця фестивалю маленьких красунь, що на наступному етапі отримала титул «Міні-Міс Фото України-2001» та стала кращою «Міні-Фотомоделлю України», цього разу очолила дитяче журі. І саме вона, Анастасія Кліванська, урочисто вбрала у золоту корону від офіційного партнера фестивалю «Ювелірсервіс» (м. Краматорськ) свою наступницю, одинадцятирічну Оксану Поліщук у фінальній частині балу. Голова «дорослого» журі — президент Національного комітету «Міні-Міс України» Наталія Ковальова коронувала ще одну переможницю у молодшій віковій категорії — шестирічну Ярославу Гіріч. Вони й стали «Міні-Міс Києва-2002».

В офіційних номінаціях журі визначило по двоє фіналісток, які отримали звання Маленької Міс: «Модель», «Оригінальність», «Артистичність», «Талант», «Елегантність», «Чарівність», «Усмішка» та «Фото» 2002-го року. А найпочесніші місця, крім перших, посіли ще шестеро красунь. Так, «Міні-Міс Глядацьких симпатій» стали Людмила Баграєва (11 р.) — «Людина дощу» і «Весела комашка» — Вікторія Панкевич (7 р.). Титул «Друга Принцеса» завоювали гнучка й артистична Пані Ковбойша Альона Альонова (11 р.) та Дівчинка з казки — Дарія Кравченко (8 р.) «Першими Принцесами» стали дві Анастасії: Тихонова (11 р.), що представляла образ тендітної Попелюшки-балерини, і Салата (8 р.), яка по-акторськи вміло співала про кольорові скельця.

Тож перевагою свята були радісні усмішки на обличчях абсолютно всіх красунь — кожна перемогла по-своєму. Важко було не погодитися з вибором журі в найголовнішій номінації: маленька Ярослава просто випромінювала королівську чарівність і врівноваженість, а Оксана вразила всіх неперевершеною грою в образі Пеппі-Довгої Панчохи. Та крім «домашнього завдання» — яскравих тематичних номерів, юні красуні демонстрували колекції одягу та виконували колективне привітання в казково-весняних образах квіток, метеликів, струмочків тощо, створених зусиллями організаторів балу: дитячої студії «Мері Поппінс» (директор Лідія Лісімова) за підтримки Головного управління культури та мистецтв міста Києва. Роль богині квітів Флорес грала маленька ведуча, «Друга Принцеса-2001» чарівна Світлана Артамонова. З нею бал ще більше нагадував казкове дійство і по мірі можливості знімалося конкурсне напруження в глядацькій залі.

Треба зауважити, що без подарунків не залишилася жодна учасниця конкурсу — спонсори і партнери зробили для цього все можливе. Кожна з юних леді отримала страховий поліс — це вже стало традицією фестивалю — від Генерального партнера — офіційного страхувальника АТ «Українська охоронно-страхова компанія». До речі, одна з переможниць торішнього фестивалю Жемайель Джойс змогла переконатись у фінансовій підтримці страхового полісу від АТ «Українська охоронно-страхова компанія».

Приємно було бачити свято, зроблене для дітей, яке вдалося завдяки їхнім здібностям, а головне — побачити багато-багато усмішок, букетів, подарованих компанією «Барви-З», набори від «АМВ Канцтовари», подарунки від «Будинку іграшок».

А офіційний партнер призового фонду — м'які плюшеві друзі «Hansa» подарували іграшки таких розмірів, що їх важко було без допомоги дорослих винести зі сцени. Висока майстерність, ручна робота, новітні матеріали — все це характерні риси іграшок «Hansa». Досить взяти їх у руки, щоб відчути тепло та любов, які вони випромінюють. А найменша «Міні-Міс Києва» Ярослава Гіріч (6 років) отримала в дарунок справжнє авто для дитини «Пег-Перего», керуючи яким, діти почуваються дорослими, відчувають захоплення від їзди. Абсолютна безпека, надійність, простота в керуванні, невибагливість — це «Пег-Перего»!

А з переможницями ми зустрінемося на фестивалі «Міні-Міс України», який відбудеться 11 травня в Києві.

Пенелопа Крус — ...

Пригадую, вперше я почув ім'я Пенелопа під час перегляду стрічки про легендарного мандрівника Одіссея. Саме так звали його дружину — надзвичайно вродливу та розумну жінку. Але мова сьогодні піде про іншу Пенелопу, реальну людину, актрису, справжнє ім'я якої — Пенелопа Крус Санчес. У свої 28 років вродлива іспанка знялася в 26 фільмах, створивши цілу галерею цікавих жіночих образів.

«Ця дорога не єдина»

Народилася Пенелопа Крус 28 квітня 1974 року в Мадриді. Її батько займався автомобільним бізнесом, а мати була перукаркою. Мабуть, класною, бо мала свій салон краси, куди приходили найвродливіші жінки міста. «Вони були такими різними, — згадує дівчина, — серед них були й дуже заможні сеньйори, і прості дівчата, але всі вони хотіли стати найпривабливішими у світі. А я дуже любила спостерігати за їхньою поведінкою, за тим, як вони розмовляють з моєю матір'ю, як спілкуються між собою. Це була моя перша акторська школа».

Коли Пенелопі виповнилось чотири роки, батьки привели її в балетний клас. «Тут я знайшла спосіб висловлювати свої думки без слів», — зізнається акторка. Вона займалася по чотири години на день, віддаючи всю свою енергію танцям. Паралельно дівчинка відвідувала Католицьку школу, яку так і не закінчила. Можливо, часу не вистачало для навчання, а можливо, не почувалася правдивою католичкою, бо в одному з інтерв'ю вона зізнається: «Я була баптисткою, і в мене було перше причастя. Але я вірю в Бога, тільки по-своєму. З роками я зрозуміла, що філософія буддизму набагато ближча моєму світогляду. Особливо мені подобається твердження: «Ця дорога не єдина!» Кожна людина завжди має вибір».

Сьогодні Пенелопа Крус активно співпрацює з благодійним Фондом матері Терези в Калькутті. Відносини з цією організацією вона підтримує через іспанський філіал, який називається Фонд Сабера. Наприклад, у минулому році, в перерві між зйомками фільму, вирушила з Лос-Анджелеса до Калькутти, щоб підготувати необхідну документацію на будівництво сиротинця для безпритульних дітей.

Але все це відбувається вже зараз, коли Пенелопа відома не лише на своїй батьківщині, в Іспанії, але й далеко за її межами. А раніше...

Прощальний танець на пуантах

Протягом десяти років Пенелопа серйозно займалася балетом та іспанськими танцями. Залишивши школу, дівчина вирушає до Нью-Йорка, де записується на приватні уроки до кількох відомих балерин відразу.

Я переконаний, що в багатьох дівчаток у дитинстві була мрія станцювати «Лебедине озеро» — одягнути на ноги пуанти і в білій, як сніг, сукні, кружляти під звуки музики. Але варто їм хоча б кілька хвилин постояти на пальцях у пуантах і відчути те, через що проходять усі балерини, як мрії перетворюються на...

Не знаю, на жаль, так це чи ні, але за якийсь час балет почав втрачати для Пенелопи сенс. «Це — надзвичайно злісний жарт, — сказала Крус одного разу, — ви до крові розбиваєте ноги і при цьому маєте усміхатись». Це була «крапка» в її балетній кар'єрі. Не стала Пенелопа Крус знаменитою балериною, хоча була до цього вже зовсім близько. Зробивши вибір, вона поставила на перше місце акторську гру.

У 15 років Пенелопа отримує перемогу на одному з конкурсів популярного модельного агентства. Дівчина почала працювати на подіумі, а після закінчення контракту з цим агентством прийняла запрошення співпрацювати на телебаченні. Пенелопа Крус знялася у великій кількості телевізійних кліпів та шоу-програм. Така робота послужила доброю платформою для її кіноакторської кар'єри.

Зірка по-іспанськи

Закохана в кіно

І от у шістнадцять років Пенелопа вперше знялася в іспанському фільмі «Грецький лабіринт» (1992 рік). Того ж року вона зіграла головні ролі у фільмах «Джамін, Джамін» та «Епоха краси». Останній фільм отримав кілька нагород в Іспанії та «Оскара» в номінації «Кращий закордонний фільм». Такий успіх допоміг талановитій дівчині продовжити впевнено просуватися до вершини Олімпу. Вона знялася в багатьох фільмах і стала найпопулярнішою актрисою Іспанії. Тісна співпраця пов'язує Пенелопу з відомим іспанським режисером Педро Альмадоваром. Вона знялася у фільмі «Все про мою матір», який став відкриттям Каннського кінофестивалю й отримав «Оскара». Та актриса вирішила не зупинятися на досягнутому і продовжувати роботу в Голлівуді. Але на її шляху стало незнання англійської мови.

«На перших кінопробах у фільмі «Прогулянка в небесах» (1995 рік) Пенелопа знала всього лиш три слова по-англійськи, — згадує її агент Брандт Джоел, з яким вона працює уже шість років, — у результаті головна роль дісталась іншій, менш вродливій іспанській акторці». Цей випадок змусив Крус серйозно задуматись і засісти за підручники. Лише у 1998 році Пенелопу запросили на першу англомовну роль у фільмі «Країна пагорбів та долин». Хоча керівництво Голлівуду не відразу схвально оцінило її кандидатуру, фільм отримав багато нагород.

Наступне знайомство американських глядачів із вродливою іспанкою відбулося у фільмі спільного іспано-британського виробництва «Людина з дощем у черевиках» (1998 рік).

Фахівці помітили в цій дівчині цікаву особливість — уміння створити досконалий образ у будь-якій картині, навіть коли це зовсім не є необхідністю. «Немає значення, яку роль грає Пенелопа, все вона робить настільки досконало, що просто не можна не захоплюватись її акторським талантом», — писали про неї у пресі. А її партнерами на екрані стали відомі голлівудські зірки: Джонні Деп у фільмі «Кокаїн», Ніколас Кейдж у фільмі «Вибір капітана Кореллі», Мет Деймон у фільмі «Дикі серцем», Том Круз у фільмі «Ванільні небеса». До речі, роман з цим актором із знімального майданчика перейшов у реальне життя Пенелопи. З Томом Крузом сьогодні у неї серйозний роман. Можливо, прізвище їй сподобалось, а може й справді кохання... Але ця пара — Пенелопа Крус і Том Круз — останнім часом викликає у світі кіномистецтва великий інтерес, а їхні стосунки стали причиною багатьох пліток.

Живу серцем, а не розумом

Зробивши свій життєвий вибір, Пенелопа зрозуміла, що її сила як жінки і як акторки криється в тому, щоб пізнавати свої проблеми і страхи, пов'язані з ними, а не втікати від них. У 17 років вона пережила «творчу кризу», іншими словами — «пустилася берегів», але дівчина знайшла в собі силу сказати «ні» багатьом спокусам: вона кинула палити, сказала «No Pasaran!» наркотикам, навіть не п'є кави, бо все це «штучно її заводить». «Я хочу стати щасливою по-справжньому, — переконливо заявляє Крус, — і тільки коли я буду сама собою, я зможу досягти своєї мети. Я хочу робити те, що мені подобається».

Мабуть, це правда, бо як ще поясниш те, що, наприклад, з нею завжди живуть тварини. Усіх бездомних собак і котів голлівудська зірка тягне у свій дім. «Тут уже нічого не вдієш, бо я їх люблю, — говорить Пе. — Основне для мене, що цим звірятам не треба нічого доводити». У Нью-Йорку в неї живуть дві кішки, в Мадриді — три кішки і три собаки. Звичайно, щоб дозволяти собі такі забаганки, потрібно мати можливість їх утримувати. Для Пенелопи Крус — це не проблема. Сьогодні, коли вона стала зовсім дорослою, залишивши з минулого усе найкраще, популярна актриса твердо стоїть на ногах. А про межу її творчих можливостей поки відомо лише їй самій. Я переконаний, що Пенелопа Крус іще довгий час буде бажаною гостею на багатьох знімальних майданчиках світу.

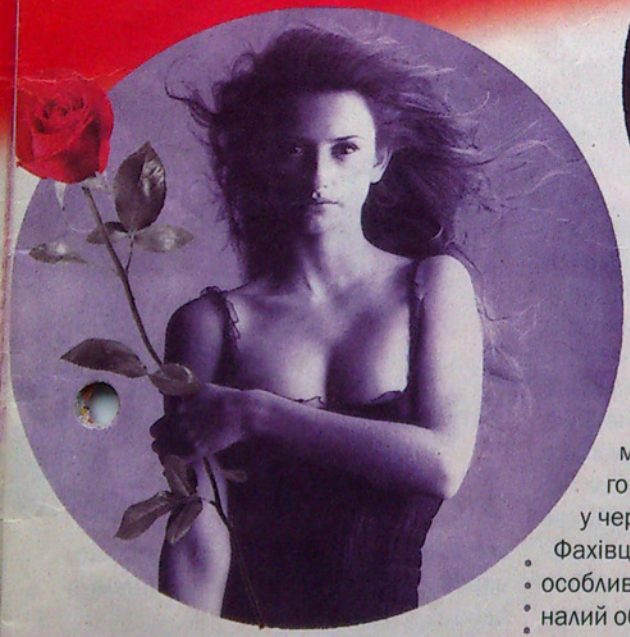

ЧИ ГРАЛИ СКІФИ У ШАШКИ?

Під час розкопок одного скіфського поховання у склепі знайшли дивний орнамент із червоних, білих і чорних ромбиків, що раніше не зустрічалися археологам. Між істориками, мистецтвознавцями і краєзнавцями спалахнула жвава дискусія. Обговорювалися різні гіпотези та припущення. З-поміж них була і така оригінальна думка, що знайдений орнамент — то своєрідна шахівниця для гри на зразок шашок.

Але ж всяка гіпотеза вимагає підтвердження. Кількома роками пізніше археологи натрапили в тих місцях на кружальця з обпаленої глини. Зовні вони практично нічим не відрізнялися від теперішніх шашок...

Ось тут і пригадався той дивовижний орнамент, до якого знахідка мала безпосереднє відношення. Невдовзі відкриттям археологів зацікавилася спортивна громадськість, котра взялася відновити правила гри стародавніх скіфів. Кримська федерація шашок ухвалила рішення провести в масштабах регіону незвичайні змагання: зіграти за правилами гри скіфів.

ДЕ ВІН — «НЕКРОПОЛЬ» СКІФСЬКИХ ЦАРІВ?

«Це шедевр, який можна назвати великою археологічною сенсацією», — такі слова було сказано 1971 року про золоту пектораль — парадний шийний убір, знайдений при розкопках так званої «Товстої могили» — дев'ятиметрового скіфського кургану на околиці міста Орджонікідзе в Дніпропетровській області. А за рік до цього в запорізькому степу Північно-Рогачицька експедиція зробила інше відкриття.

При розкопках усипальниці скіфських царів — величезного кургану, названого в народі Гайматовою могилою, було виявлено унікальну срібну чашу з зображенням шести фігур.

Ти знаєш, скільки в Україні курганів? Багато сотень? Тисячі?..

Сотні тисяч! Їх насипали з третього тисячоліття до нашої ери аж до третього століття нашої ери.

Та от біда. Розкопуючи їх, археологи часто натрапляють на сліди грабіжників. На жаль, такої долі не уникли найцінніші пам'ятки історії. Блиск золота затьмарював і небезпеку бути живцем похованим, і страх бути покараним. Нерідко поховальні покої курганів спустошували вже через кілька десятиліть після смерті владик, для яких їх будували.

Але не все втрачено і в тому разі, коли курган пограбовано. Річ у тім, що на поховальну камеру тисне величезна маса: дев'ятиметровий насип кургану та ще ті сім метрів, які відокремлюють її від поверхні (камера розташована під землею). Отже, є надія, що склепіння могло не витримати й завалитися ще до набігу грабіжників. Але тоді їм навряд чи вдалося винести всі речі, які знаходяться під обвалом. Крім того, непрохані гості могли не помітити тайника. Що ж до «царських» курганів, то їх в українських степах ще чимало.

Стародавні автори свідчать: коли вмирав грізний володар скіфів, його урочисто ховали на окремому царському кладовищі. Але де цей «некрополь» шукати? «Царські гробниці, — пише «батько» історії Геродот, — знаходяться в гераах, до яких судноплавний Борисфен...» Борисфен — це Дніпро. Отже, йдеться про степову Наддніпрянщину — місцевість, розташовану десь у районі порогів. Але ж саме тут було розкопано найбагатші скіфські кургани — Солоху, Чортомлик та інші.

Можливо, це і є легендарні герри? Ні, перелічені кургани належать до IV століття до нашої ери, у Геродота ж ідеться про «некрополь» VII-V століть. Тим часом в українських степах ще жодного разу не знаходили групу «степових пірамід» тих часів. Як тут не згадати знамениту «Долину царів», де зосереджені численні гробниці єгипетських фараонів? Саме там учені виявили нерозграбоване поховання Тутанхамона. То, можливо, царські кургани скіфів теж зібрані в одному місці?

СТОЛИЦЯ УКРАЇНИ — МЕТРОПОЛЬ!?

Дослідники історії Києва різних часів приписували місту різні назви: Азагарій, Амадока, Метрополь, а також Сар, Серім та інші. Їх узято з даних давньогрецького ученого Клавдія Птолемея (II століття) про розміщення міст уздовж Дніпра за градусами довготи і широти. «Ківі» — так по-сарматськи звучала назва кам'яних гір, що трансформувалась, як вважали, згодом у слов'янське «Київ». Вивчаючи історію Києва, вчені звертались і до давньоскандинавських саг (у

«Херверсазі», XIII століття, йдеться про Дніпровське місто — Данпарстад), і до вірменських легенд (в «Історії Тарона» розповідається, що місто започаткували Куяр, Мелтей та Хореан). Цей переказ найближчий до літописного зведення «Повість временних літ», складеного 1113 року, як вважається, Нестором,

за яким Київ заснували три брати — Кий, Щек і Хорив та їхня сестра Либідь. Хто ж все-таки заснував Київ? Сармати у I столітті, готи у III столітті, гунни в V столітті, авари у VI — такими були відповіді істориків. Одним з перших за слов'янське походження міста висловився М.В. Ломоносов.

Звідки походить назва Києва — від особового імені чи від човнів, які на переправі через Дніпро називали «куявами»? Ким був Кий — легендарним героєм чи історичною особою, князем чи простим перевізником, полянином чи переселенцем?

Коли відзначалося 1500-річчя Києва, на ці запитання, здавалося б, були відповіді. Та минає час, роб-

ляться нові відкриття — і виникають нові запитання. Думаю, саме тобі доведеться шукати на них відповіді. Успіхів!

ЧИ МІГ ОНУК ЯРОСЛАВА МУДРОГО ВТОПИТИСЯ У МІЛКІЙ РІЧЦІ?

...Літнього ранку 1036 року київські вартові помітили на обрії куряву — печеніги! Незабаром ворожий роз'їзд був під стінами міста. Великий князь Ярослав Мудрий з основним військом перебував у цей час у Новгороді. Глухими лісовими хащами, через болота, ховаючись від недругів, мчали на конях до Ярослава гінці з тривожною звісткою.

Ярослав підоспів вчасно. Майже все військо печенігів було знищено.

На честь перемоги Ярослав наказав спорудити собор святої Софії.

І стала Софія Київська окрасою і славою землі руської. Тут було засновано першу на Русі бібліотеку, складено найстаріші літописи.

Під час монголо-татарської навали споруда дивом уціліла, але знаходилася в занедбаному стані. Ось яке видовище бачив сучасник: «Храм цей збудовано розкішно і йому немає ціни. Як жаль, що ця святиня стала помешканням для рогатої худоби та коней, втратила свої прикраси від дощів, що проникають крізь дірявий дах. Де-не-де вже й стіни почали падати».

На запрошення митрополита Київського Петра Могили до Києва приїхав відомий італійський архітектор Октавіан Манчіні. Разом з українськими живописцями — братами Тимошем, Степаном та Іваном Зінов'євими він реставрував Софію. На той час, як свідчать архіви, при соборі існувала живописна майстерня, очолювана Алімпієм Саверовим.

У 1936–1939 роках досліджувався саркофаг Ярослава Мудрого. У ньому виявили два скелети дорослих і третій — дитини. У Ленінградському інституті антропології виявили, що чоловічий скелет належав Ярославу Мудрому. Пізніше за формою черепа було відтворено скульптурний портрет великого князя.

У 1955 році археологи вирішили перевірити ще один маловідомий факт. У літопису повідомлялося, що в 1093 році під час битви з половцями онук Ярослава Мудрого, молодий князь Ростислав, втопився у річці Стугні. Це викликало сумнів дослідників, адже Стугна зовсім мілка. Чи не допустився літописець помилки? Може, річка мала іншу назву? Ростислав був, як і всі князі, похований у Софіївському соборі. Але де саме? Археологам вдалося натрапити на слід. В літопису «Сказання про Бориса і Гліба» говориться, що саркофаги стояли у північно-східному притворі собору. Під час розкопок було знято чавунну і цегляну підлоги XVIII–XIX століть. На глибині метра відкрилася старовинна підлога, що складалася з великих керамічних плит, оздоблених візерунками з різнокольорової емалі. Підняли плити і побачили прямокутну кам'яницю. Тут виявили п'ятнадцять людських кістяків. Серед них був череп, в якому міцно засів наконечник стріли.

Археологи висунули припущення, що це останки внука Ярослава Мудрого. Під час битви з половцями він, певне, був смертельно поранений, і Стугна прийняла його у своє лоно.

А як було насправді?

У коваля серце тепле

— Ковалю, ковалю!
Викуй мені такий голос,
як у Телесикової мами!

Пам'ятаєш казку про Івасика-Телесика і злу відьму, яка хотіла від сільського коваля неможливого — нового голосу? Коваль настільки перелякався відьми, що взяв і виконав її прохання.

Та то тільки в казці був коваль боязкий, насправді був він у селі людиною нівроку, вже не кажучи про те, що його допомоги люди потребували не один раз на день. Жодне будівництво, жодне металеве знаряддя не минали його дужих рук.

Ковальська кузня

Коли роботи багато і коли вона кипить просто у руках, кажуть: працюємо, як у кузні. Робоче місце коваля легко переплутати з чистилищем — з парою, шипінням, кипінням та брязканням.

Таким було воно тоді, таким лишилось до сьогодні. Горн, ковальський міх, ковадло, кувалда... Плюс коваль до всього цього начиння. Назва самої професії походить від давньоруського «кути», або «коуати» — робити щось із металу за допомогою молота. Ану перебери у пам'яті всіх своїх знайомих і згадай, скільки серед них Коваленків, Ковалюків чи просто Ковалів? Англійське Сміт чи німецьке Шмідт, між іншим, також ведуть свій родовід від молота і горна.

До речі, про горн. Чи знаєш ти, що розташовують його недалеко від торцевої стіни на висоті 80 см — так легше виймати розігрітий метал. Ковальський міх нагнітає повітря у горн. Виготовлений він з конячої або волової невичиненої шкури. Через залізне або керамічне сопло повітря з міха потрапляє у горн. Ковадло — це своєрідний ковальський престол, який кріплять посеред кузні на вгрузлу в підлогу дерев'яну колоду. Форма його залежала від типу робіт. А попід стіною в коваля стояла скриня — на заготовки всякі та на залізяччя.

Із ковальського престолу

За кольором розігрітого заліза майстер визначав його якість: пружність, твердість, крихкість. Про це ще Іван Франко писав в оповіданні «У кузні» (його батько Яків був ковалем). Для гарту залізо розігрівають до червоного кольору, а потім опускають у холодну воду.

Клепання — це кування заліза в холодному стані. Його ще називають кленцанням, або плесканням. Допомагали клепанням у тих випадках, коли треба було щось полагодити, поблизу не було кузні, а комусь бракувало клепки (у прямому рзумінні).

Металеві речі стали першими помічниками у побуті. Наприклад, косу купували перед сінокосом, а якість визначали постукуванням по колесу воза — звук мав бути чистий, не низький і не високий. Серпи ковальської роботи (нефабричні) часто чомусь називали циганськими і використовували у побуті частіше. А плуг ще якихось 100 років тому був символом достатку родини, знаком плодючості під час весілля і ритуальним атрибутом календарних свят.

А що вже казати про підкови! Злі язики подейкують, що однією з причин невдалого походу Олександра Македонського в Азію були надто зношені й покалічені копита коней. Надалі давні греки стали передбачливо одягати на кінські копита сандалії, сплетені з лика, тростини чи шкіри. А римляни вдавалися до «залізних підошв» — суцільних металевих пластинок.

Варто згадати й про декоративні речі, які прикрашали будинок не одного вельможі. Від давніх часів дійшла до нас пісенька про куті скрині, які в сільських родинах були мірилом достатку та заможності: «У тебе скрині все ковані, у них червонці раховані».

Прометалісти з кольчужними кільцями

Найдавніші відомості про міське ковальське ремесло, цехову організацію виробництва можна знайти в актових книгах та в записах мандрівників кінця XVIII ст. На території України люди виготовляли металеві вироби ще 5000 років тому.

З початком скіфської епохи на Україні майстри засвоїли залізо й витіснили бронзу. У скіфських

поселеннях на Харківщині знайдено багато залізних речей: мечі, сокири, списи, щити, стремена, цвяхи й ножі. Місцеві ковалі володіли майже всіма способами обробки металу: гаряче кування, витяжка, розклепування, кручення, згин, пробивка отворів, штампування, карбування тощо.

У III ст. до н. е. під тиском сарматів, яких принесло звідкись із-за Дону, розпалася Скіфська держава. Для сарматів головне було воювати, і металеві вироби були суто військового призначення. Та були в них і новинки: панцирі з нашитими металевими пластинками в поєднанні з кольчужними кільцями, а пізніше — кольчуги.

Наприкінці I тисячоліття до нашої ери осередком залізнообробного ремесла стало Закарпаття. У рабовласницькому Римі знали про металургійний центр поблизу села Нове Клинове і ковальські вироби з поселення Галіш-Ловачка під Мукачевом. А в «Повісті минулих літ» (X ст.) згадують понад 20 міст із розвинутим ремеслом: Київ, Чернігів, Любеч, Галич, Вишгород.

В епоху Київської Русі почали виготовляти мечі та ножі з дамаської сталі, секрети виробництва якої були на довгі століття втрачені. Ковалі в ті часи поділялися на універсалів, ножівників, зброярів, цвяхарів та замочників. Свої вироби, однак, вони намагалися прикрасити переплетеними фігурками птахів, звірів, дивних міфічних істот.

Усе б так і цвіло буйним цвітом весняним, якби ординська навала надовго не припинила розвитку ковальства. Майстри перекочували на Полісся і Прикарпаття.

Перші братства ремісників різних професій в Україні почали зароджуватись у XIV ст. з появою «магдебурзького права»: 1376 року — у Старому Самборі, 1371 — у Перемишлі, а в першій половині XIV ст. — у Львові. Своїми виробами славились і кременецькі ковалі. У XV ст. понад 13 міст України мали ковальські цехи: Київ, Канів, Брацлав, Житомир, Овруч, Старокостянтинів, Ковель, Збараж, Кам'янець-Подільський, Дрогобич, Ніжин, Вінниця, Фастів, Корсунь та інші.

Виготовлення кованих віконних грат, балконних решіток, парапетів, окуття дверей, хрестів, ліхтарів, флюгерів та інших архітектурних елементів входило до номенклатури слюсарного цеху. Ковальський — підковував коней, обковував господарські вози і ремонтував повози.

На будівлях у стилі рококо можна й зараз побачити деталі з ребристого заліза, гірлянди та квіти з тонкої бляхи. Доба класицизму стала поверненням до лаконічності та простоти. Середина XIX та перша половина XX століття дарує нам зразки модерну на ковальську еклектику — суміш стилів.

Мандруючий підмайстер

Професія коваля досить популярна. Але в народі кажуть, що ковалем треба народитися: дужим, плечистим, мужнім, аби не зігнутись під молотом. Та й просто народитися замало. Аби з учня стати майстром, треба було вчитися 6 або 7 років, знати права, обов'язки і традиції цеху, дотримуватися статуту. Починаючи із 14 або 17 років, юнаки ретельно гризли граніт науки, а потім мандрували на стажування в інші країни.

З 1425 року збереглася печатка львівських цехів, де на центральному місці зображено кліщі та підкову. А на київській печатці є символи шевського, кравецького, кушнірського та ковальського цехів. Усі цехові атрибути були дуже важливі під час святкувань, похорону, посвяти, зборів та присяги молодих майстрів.

Кожен цех мав печатку, прапор, скриньку, ціху та кубок. Прапор — символ згуртованості, а ціха — своєрідний пароль-печатка для важливих повідомлень. Виготовляли її завбільшки з маленьку паляницю, ставили різні позначки та роздавали кожному як повідомлення про важливу подію. А позацехових майстрів, які не мали офіційного визнання, називали «партачами».

Філігранна робота сучасників

Металеві вироби надовго переживають своїх авторів. Та природні фактори, катаклізми і просто іржа часу прикладають свою руйнівну руку на поверхню творіння. Нищиться все. І є потреба створювати щось нове, цікаве, сміливе — експериментувати із новими формами та сплавами. Хіба ж не цікаво побачити суперсучасний будинок із євроремонтом та модерні ковані решітки і грати!? Авжеж — усе тут повинно жити у гармонії та затишку.

Для цього тепер існують осучаснені «цехи» в Академіях Мистецтв. Так, на кафедрі художньої обробки металу вчаться ковалі та ювеліри. Філігранна це робота — викувати, скажімо, троянду чи підсвічник, аби у важких металевих формах були найгарніші тонкощі ковальського мистецтва.

страшилки від Ковба-сана

Не лякайте тварин! та й самі не лякайтесь

Привіт! Сьогодні саме я, Ковбасан, буду вас лякати. Мене Класний сам попросив про це. А чому? Судячи з ваших листів, муркотята мої наполохані, дуже вас цікавлять темні сторони тваринного життя. А хто, як не я, найкраще знає про всілякі страшні таємниці тварин, птахів, комах та морських істот. Тому сміливо запитуйте, а я відповідатиму. Як от сьогодні відповідаю на запитання Насті Скибицької з Києва, Галі Теремко з Теребовлі та Андрія Вишкула з Ужгорода. Отже, почнемо!

ЧИ МОЖНА ВІРИТИ ОПОВІДКАМ ПРО ЗВІРІВ-ПЕРЕВЕРТНІВ?

Як кажуть, хочете — вірте, хочете — ні. Я наведу тільки факти і можливі пояснення до них.

Тварин-перевертнів називають «духами природи». Легенди про них живуть у переказах багатьох народів.

...Жахливий крик розітнув нічну тишу похмурого замку. Перелякані слуги кинулися до кімнати, де спали молодята. Вибивши двері, вони побачили на ліжку мертву наречену з кривавими ранами. Підбігши до розчахнутого вікна, угледіли на снігу відбитки людських ніг, які поступово перетворювалися на сліди ведмедя.

Цей переказ добре відомий на Волині. А ось на Запоріжжі ще й досі живе легенда про вовка-перевертня.

Однієї холодної післявоєнної зими у Більманському лісі об'явилося чудовисько з вовчою головою й людськими ногами. З сільських осель почала зникати худоба. Сміливці, які забрідали в лісову пущу, теж десь безслідно зникали.

Підозра впала на діда Більмака, що самотньо жив неподалік лісу. Його мали за чаклуна, бо не було в лісі такої тварини, з якою він не зміг би порозумітися. Особливо «приятелював» дід з вовками.

Коли діда заарештували, лиходійства відразу припинилися. Через місяць підозрюваний вийшов на волю, і ліс знову став небезпечним.

Одного січневого дня повз ліс проїздило на санках молоде подружжя з немовлям. Стояла холодна вітряна погода. Мело. Наближався вечір.

Коли подорожні звернули на степовий путівець, з лісу вихопилася зграя вовків і стала переслідувати сани. Хоч як чоловік гнав коней, хижаки невпинно наближалися. Тоді він вдався до бузувірства — щоб врятувати свою шкуру, кинув переслідувачам немовля. Та ті не зачепили невинне дитя, наздогнали сани і...

Наполохані коні, прибігши в село, навели його мешканців на сліди кривавої трагедії. Розповідають, що вовчу зграю вів вовк-перевертень.

В односельців увірвався терпець, і вони, зібравшись, організували облаву. Було забито вовка вагою до п'яти пудів. Злодіяння припинилися. Відьмак, який жив у лісовій хижі, десь безслідно зник. Можливо, він і вовк були одне ціле, і разом із смертю звіра зник і його «двійник».

У знаменитому М-ському трикутнику (так називається аномальна зона в Пермській області, поблизу села Молебка, де часто з'являється НЛО) бачили людину з ведмежою головою. Що це — жарти інопланетян? Можливе й інше пояснення. Наприклад, тимчасова реінкарнація душі чаклуна у звіра: душа розвинутішої істоти вселяється на певний період у тіло тварини. Чаклун знає певну частоту хвиль, що їх випромінює звір, а також код, за якого можлива реінкарнація. Виникає щось схоже на хвильовий резонанс. Вночі, коли магічне світло Місяця примарно осяває лісові хащі, звір-перевертень виходить на стежку зла. Він не може міркувати, як людина, але він якимсь чином уникає небезпеки і настигає жертву, обрану його «двійником». Адже якщо перевертня вб'ють, то душа може не повернутися в тіло чаклуна. Вранці звір не пам'ятає нічних вояжів, зате той, хто його «водив», чудово все пам'ятає.

ЯКІ ЧУДОВИСЬКА ЖИВУТЬ У МОРІ?

Чудово розумію дівчинку, яка поставила це запитання. Ми, коти, ніколи просто так купатися не підемо. А дівчатка часом полюбляють. От і цікаво їм, муркотятам, яка ж небезпека може чатувати на морі. Розповідаю.

У морських легендах часто згадується така істота, як кракен — чудовисько, яке могло цілком поглинути судно. Багато легенд розповідають про потвор, які хапали моряків прямо з палуб і тягли їх у морську безодню. Підстави для таких легенд могли давати гігантські кальмари — їхні щупальця сягають 17 метрів завдовжки. Інший герой старо-

винних морських легенд — Великий морський змій. Ним міг бути оселедцевий король завдовжки 15 і більше метрів.

Перші письмові згадки про морських страховиськ знаходимо в Арістотеля, який жив у 4 ст. до нової ери. Відтоді повідомлення про зустрічі з морськими чудовиськами з'являлися досить часто. Чи вдавалося знаходити їхні залишки? Так, повідомлення про викинуті на берег залишки морських чудовиськ рясніють на сторінках багатьох газет і журналів. Іноді вони супроводжуються фотографіями. Після ретельного вивчення ці «страховища», як з'ясувалося, були піщаними акулами завдовжки близько 18 метрів. Мертві акули швидко розкладаються, і від них залишаються тільки хребет, деякі м'язи і хрящі. Тому їх часто-густо і приймають за невідомі морські чудовиська.

Можна було б ще згадати Лох-Несське чудовисько, але оскільки Лох-Несс — озеро, називати загадкову потвору, яка нібито плаває в ньому, морською було б неправомірно.

ЯКЕ ПОХОДЖЕННЯ ЛЕГЕНД ПРО РУСАЛОК?

Самки деяких морських ссавців, таких як дюгонь і ламантин, під час годування своїх малят підтримують їх ластами. Ці ссавці належать до загону сирен, тобто німф. За вітрильного флоту їх так і називали — сирени.

У слов'янській міфології ці істоти називаються русалками. Про них складено багато легенд. Згадаймо слова героїні драми-феєрії Лесі Українки «Лісова пісня»: «З якого часу тут русалки стали невільницями в озері? Я — вільна! Я вільна, як вода!» На це її батько Водяник говорить: «В моїй обладі вода повинна знати береги. Іди на дно!»

Русалки — незалежні, волелюбні створіння, але, як і люди, мають коритися вищій силі, хоча й самі наділені неабиякою чаклунською силою.

Я ЗНАЮ, ЩО Є ЛЕТЮЧІ МИШІ. А ЧИ ПРАВДА, ЩО ІСНУЮТЬ ЩЕ ЛЕТЮЧІ СОБАКИ?

Б-ррр! Так, це великі кажани з родини вампірів. Їх ще називають летючими лисицями, чи криланами. Водяться вони в тропіках Південної Америки. Живляться фруктами, а також смокчуть кров тварин. Вони озброєні ехолотами, або, як іще називають їх за океаном, сонарами. Тільки ультразвуки утворюють не гортанню чи носом, а язиком. Періодично прицмокуючи ним, летючі собаки видають такі «точні» звуки, що дріт завтовшки 1 міліметр засікають за кілька метрів. Оскільки ці нічні літуни завдають великої шкоди, з ними ведеться боротьба. (Мені, як коту, це приємно чути, розумієте?)

У ЗООПАРКАХ І ЦИРКАХ УТРИМУЮТЬСЯ ХИЖІ ЗВІРІ. ЧИ БУВАЮТЬ ВИПАДКИ, КОЛИ ВОНИ НАКИДАЮТЬСЯ НА ЛЮДЕЙ, ЩО ЇХ ДОГЛЯДАЮТЬ, АБО НА САМИХ ГЛЯДАЧІВ?

Таке нечасто трапляється, і все ж... Про це з болем у серці розповідав відомий письменник і натураліст Василь Пєсков.

1992 року в Харківському зоопарку улюбленець публіки ведмідь Якагир забив хлопчину, який, забавляючи відвідувачів, дражнив його довгою палицею згори металевого бар'єра.

Клишоногий, приловчившись, так ударив лапою по палиці, що змахнув відчайдуху в загін. Кінець відомий.

У Ризі тигр за лічені секунди позбавив руки легковажного смільчака, котрий вирішив через прути огорожі погодувати звіра.

На відомого дресирувальника Георгія Шубіна одного разу напав вовк, що до цього визнав верховенство над собою людини. Приводом була помилка дресирувальника.

Гладячи по спині вовчиху, що ось-ось мала ощенитися, він не вивів із загону її друга.

Той і приревнував...

Але все це хижаки. Та буває, що й така, здавалося б, добродушна тварина, як слон, проявляє агресивність. Того ж таки 1992 року в Московському зоопарку сталася драма. Слон розтоптав службовця, який прийшов його годувати, але чимось не вгодив.

Сам Василь Пєсков мало не став жертвою слона в Алма-Атинському зоопарку. Він годував капловухого велетня на ім'я Джон. У цей час знімали сюжет телевізійної програми. Коли скінчилися кавуни, якими крізь загорожу пригощали героя майбутнього фільму, той метнув за грати свого хобота, і пополотнілий ведучий програми ледве встиг присісти. Але його кепка вже була в утробі гіганта.

«Так недалеко й до некролога», — казали службовці зоопарку.

Звірі є звірі, тим паче хижі. Між ними і людиною завжди існувала смуга відчуження. Переступити її — значить стати на лезо бритви.

Отож не треба гнівити ні «миролюбного» ведмедя, ні «добродушного» слона. А особливо котів, тому що у гніві ми страшні! Бажаю усього доброго, ніжно цілуючи вас у сонну артерію. Ваш Ковба-сан.

Зороастрійський гороскоп

Півень (1918, 1950, 1982, 2014)

Воїн, лицар, який не любить ховатися в кущі. Люди-Півні активні та відважні, часто будують далекоглядні плани і не уявляють свого життя без дому та сім'ї. Люблять яскраво одягатися, щоб справити враження на оточуючих. Відверті, часто «спалюють за собою мости». При розмові активно жестикулюють, часом червоніють.

Антитотем: блідий, малорухливий, боягуз, невдаха. Неприязнь до владних особистостей, жорстокість.

Бик (1919, 1951, 1983, 2015)

Люди, народжені під цим знаком, трохи пасивні, мають душу дитини і потребують опіки. Безкорисливі, м'які, добрі, терплячі. Ідеалісти, надзвичайно ніжні та чутливі натури, які легко ображаються, та за свої переконання чи рідних і друзів стоятимуть на смерть. Зовнішність таких людей не відповідає внутрішньому стану: повнуваті, з грубими рисами обличчя.

Антитотем — відсутність такту, витримки, агресивність у відношенні до інших та озлобленість.

Борсук (1920, 1952, 1984, 2016)

Борсуки бережливі, практичні, вроджені господарі. Приховані, консервативні, проте вміють берегти таємниці, завжди мають кілька варіантів виходу зі складної ситуації. Їм притаманні логічне мислення, психологічний аналіз та дослідницькі здібності. Схильні до повноти, мають середній зріст, загострене обличчя, видовжену форму очей.

Антитотемом вважаються безпечні, легковажні, ненадійні та жадібні люди. Вони нікому не довіряють і не прислухаються до порад.

Верблюд (1921, 1953, 1985, 2017)

Аскет, витривалий, надійний, працьовитий. Недовірливий, завжди сподівається гіршого. Верблюд не приховує свого відношення до інших, буває різкий та нестримний, але завжди готовий прощати. Знає собі ціну, старається усього досягти самостійно. Під маскою насмішок та жартів ховає серйозне ставлення до життя.

Якщо людина-Верблюд низького зросту, стогне і нарікає на всіх, не має «клепки в голові», знай — вона під владою антитотема.

Їжак (1922, 1954, 1986, 2018)

Рік Їжака — пора несподіванок та свободи. Люди-Їжачки нагадують казкових домовиків — непосидючі, кумедні. У них великі голови, розпатлане волосся, загострені носи і бубняві голоси. Зате чудова зорова пам'ять. Можуть чіплятися до кожної дрібниці, але у дружбі вірні та надійні.

Їжаки-антитотемники нерозбірливі в людях, терплячі до брехні, легко зраджують друзів, роблять усілякі капості, важко вживаються в колективі. У них надто правильна та «прилизана» зовнішність.

Лань (1923, 1955, 1987, 2019)

Рік випробування людської совісті. Людина-Лань має граціозну фігуру, легку ходу, вишукані манери. Лані романтичні та артистичні, найкраще проявляють себе у мистецтві. Вміють відчувати стан інших людей, але часом їм бракує здорового глузду для правильних висновків. Бувають вередливі.

Антитотем: грубий характер, надмірний раціоналізм, малорухливий спосіб життя. Плюс короткі ноги й пухле обличчя.

Слон (1924, 1956, 1988, 2020)

Ці велети долають будь-які перешкоди, якщо переконані у своїх рішеннях. Їх нелегко вивести з рівноваги, зате важко й спинити. Слони надзвичайно повільні, зате наполегливі. Ознаки — масивне тіло, довгий ніс та короткі вуха. Прояви антитотема — балакучість, метушливість, ненадійність та брехливість.

Кінь (1925, 1957, 1989, 2021)

Коваль свого щастя. Чесний, відв[illegible]ний, любить природу, подорожі, спорт, цінує порядок і чесність. Формаліст. Добиваючись свого, йде наперекір цілому світу, але проявляє силу лише в масі. У Коня гарна атлетична фігура, горда хода, міцні зуби і великі очі. Потрапивши під владу антитотема, Кінь стає непунктуальним, лицемірить, боїться невідомого. До того ж має криві ноги та гнилі зуби.

Гепард (1926, 1958, 1990, 2022)

Люди цього знаку швидкі, рухливі, добре орієнтуються у просторі, призвичаєні до екстремальних умов. Здатні передбачити небезпеку і завжди до неї готові. Люблять боротьбу, надзвичайно агресивні. Безстрашні, чесні та благородні, мають бійцівську вдачу та суворі погляди на життя.

Антитотем — людина невпевнена, слабка, боягузлива, не має власного «я».

Павич (1927, 1959, 1991, 2023)

Павичі веселі, багатогранні, люблять ігри, розваги. Прагнуть максимально розвинути свою творчу натуру, не спиняються на досягнутому. Для Павича не важливі земні блага. Він живе сьогоднішнім днем, хоча і складає на майбутнє божевільні плани, які просто не зможе виконати.

Перебуваючи під владою антитотема, Павич стає «сірим», скутим, замкнутим і озлобленим.

(Далі буде)

Свічка, стіл, диван... ваза,

Ніколи так з тобою не було: ти оглядаєш свою квартиру і відчуваєш, що чогось у ній не вистачає? Але чого? Для відповіді на це запитання я б не радив тобі зриватися зі зручної канапи і просто зараз бігти до дизайнера. Не гірше від нього, а може й краще, допоміг би тобі астролог. Або я, Класний. Я теж на астрології розуміюся, дарма що полтергейст. Отже, якщо ти...

...Овен. Усі Овни люблять щось майструвати для дому власноруч. Тож їм конче потрібний хоча б невеличкий робочий кутик з інструментами, швейною машинкою. А гарно попрацювавши, Овни дуже полюбляють розслабитися просто біля відкритого вогню, тож не зайве було б мати вдома невеличкий запас свічок і гарненький підсвічник. Хай тішить свою вдачу полум'яну спогляданням вогняних язиків.

...Телець. Його хлібом не годуй, дай забитися в затишний куток і подрімати в солодкій напівдрімоті. Тож як не крути, а не буде Тельцю щастя без великого дивана, м'якого пледа та дюжини подушок. А якщо додати до всього цього парочку величезних ваз із квітами, повішати на стіні гарний пейзаж... Він буде на сьомому небі від щастя.

...Близнюки. Вони просто не уявляють свого існування без активного контакту з навколишнім світом. Тому найкращим придбанням для них стане радіотелефон, аби можна було розмовляти хоч із ванної кімнати. Ну, а де телефон, там і купа різних телефонних довідників та крісло на коліщатках — біля письмового стола.

...Рак. Його улюблене місце — кухня. Тож тут усе повинно відповідати його смаку — дрібні прикраси, антикварний посуд, букети з засушених квітів, нарядні скатерті. І якщо на кухні затишно та комфортно, то Рака з неї ніякою силою не випхаєш.

Навіть у скромному лігві Лева неодмінно має бути місце для прийому гостей. На звичайні меблі можна пошити оксамитові чохли — раз. Для столу просто необхідні великі вази для фруктів — два. Ну і було би просто чудово, якби цю ідилію доповнював класичний сервіз із позолотою.

...Діва. Їй дуже важливо мати куток з м'яким кріслом і гарним торшером або бра, де було б зручно займатися читанням, вишивати. Діви охайні та ощадливі, тож ще їм просто необхідний місткий гардероб. Та й шафа для складання екологічно чистих та здорових продуктів також була б не зайва.

...Терези. Для них затишок починається з передпокою. В разі необхідності можна замінити облицювання дверей, покласти на підлогу новий килимок, повішати гарне дзеркало, світильник, бра прикрутити... У домі Терезів повинно бути багато кімнатних рослин, а ще краще — міні-сад.

...Скорпіон. Представники цього знаку часто знаходять несподіване застосування звичайним речам і вже від цього отримують неабияке задоволення. Не треба заважати їм у творчості, краще просто відвести їм куток, у якому могли б до пори до часу зберігатися різні матеріали та предмети. А що з ними робити, вже ніхто краще від Скорпіона не знає.

...Стрілець. У його домі інтер'єр має бути такий, аби вистачало простору для руху. І хоча б кілька предметів, які б свідчили про високий рівень життя. На полицях краще розмістити фотографії та екзотичні сувеніри з далеких країв.

...Козерог. Найважливіше місце у квартирі — власний кабінет. Якщо такого немає, то хоча б свій куток у загальній кімнаті. У куток цей було б дуже добре поставити тумбовий стіл, письмові приладдя. А якби додати туди ще шафу-купе чи хоча б книжкову поличку... Для повного щастя Козерогу нічого більше не треба.

...Водолій. Зміни в інтер'єрі слід починати з вікон — вони повинні бути стильні, сучасні, пропускати багато світла та повітря. Не зайвими будуть у квартирі прилади для очищення чи іонізації повітря — Водолії такі екологи! Балкон та лоджія також повинні бути великі та добре освітлені. А от склити їх зовсім не обов'язково.

...Риби. Улюблене місце відпочинку для Риб — ванна кімната з багатьма прибамбасами та засобами догляду за власною персоною. Об'єкт №2 — спальня. Тут краще обійтися без предметів, які несуть сильний емоційний заряд. Натомість до речі стануть м'яке світло, акваріум з рибками, приємного кольору гобелен. Ось де вони будуть як риба у воді!

Чотириногі піонери Космосу

12 квітня 1961 року! Дата, вписана в історію людства, як сказав би поет, золотими літерами, припорошеними зоряним сяйвом. А хто не знає ім'я Юрія Гагаріна, першого космонавта Землі!? Хоч якщо бути вже точним, не такий він вже і перший. Ні, звичайно, ніхто до нього в космосі не бував. З людей. Але ж були ще й інші космонавти, і якби не вони, то як знати, чи наважилась би людина відірватися від Землі і набути першої космічної швидкості? Як знати...

Собаки, на старт!

На одному з банкетів на честь свого повернення Юрій Гагарін жартома сказав: «Досі не можу зрозуміти, ким я був у космосі насправді — першою людиною, чи останньою собакою?» Річ у тому, що собаки відіграли одну з головних ролей у підкоренні людьми космосу.

А початок ери космонавтики став нашою історією, у якій багато таємниць. Дещо вже забулося, іншого так і не дізнались. А зараз, через сорок років із хвостиком, дізнаємося, як готувалися до першого польоту людини в космос.

Перший загін кандидатів для польоту в космос набирали на... смітниках. Це були звичайні пси-приблуди, яких виловлювали спеціальні служби і відправляли в науково-дослідні інститути. Інститут авіаційної медицини для проведення досліджень замовляв собак за певними стандартами: вага не більша від 6 кг, зріст — 35 см. Так дозволяли розміри кабіни в ракеті.

Бродячі собаки більш живучі, краще пристосовуються до гірших умов перебування, швидко звикають до людей, які їх доглядають. Екстер'єр відігравав не останню роль, адже їхні мордочки красуватимуться в газетах, журналах.

Прощай, Лайко

З листопада 1957 року Телеграфне агентство Радянського Союзу (ТАРС) повідомило, що «відповідно до програми Міжнародного року наукових досліджень атмосфери і вивчення фізичних процесів та умов життя у космічному просторі, здійснено запуск другого штучного супутника Землі». Далі йшов перелік усієї апаратури, яка знаходилась на борту цього супутника, і так між іншим було сказано, що всередині знаходиться герметично закритий контейнер з піддослідною твариною. Цією «піддослідною» була Лайка. Ім'я собаки оголосили через день, у газетах з'явилися її портрети. Ніхто не знав, що подорож Лайки була тільки в один кінець...

Усі, хто був причетний до цієї події, знали, що після старту ракети собаці лишається жити якихось три-чотири години. В конструкції кабіни була допущена помилка, а на виправлення часу вже не вистачало. Про тижневе перебування тварини на орбіті та повернення її на землю не могло бути й мови. Бачте, головним для вчених-експериментаторів було з'ясувати, як собака перенесе вихід на орбіту і зробить кілька перших обертів у невагомості. Їх би самих туди і привіт по монітору передавати з центру керування польотом бадьорим голосом через кожних півоберта!

Тварина загинула на четвертому обороті, перегрівшись у несправній кабіні. Газети і радіо життєрадісно повідомляли про нормальне самопочуття вже мертвої Лайки, а наостанок збрехали, що собака прийняла сильне снодійне і віддала життя заради науки. Ще 162 ночі люди могли спостерігати за малесенькою цяточкою в небі: це був космічний саркофаг Лайки.

У Парижі перед будинком Товариства захисту тварин встановили гранітну колону на честь усіх «братів наших менших», що віддали своє життя на благо науки. На вершечку колони встановили космічний супутник, направлений у безмежні простори неба. З нього виглядала мордочка Лайки. А японці використали зображення цієї бездомної героїні як символ року Собаки.

У космос на чотирьох

Та ні французи, ні японці ще не знали, що ще у червні 1951 року з космодрому Капустин Яр у ракеті запустили двох волохатих пілотів — Цигана і Дезика. Політ був суборбітальним. Це означає, що ракета піднялась на висоту всього 87 км. Після чого кабіна з тваринами від'єдналася і спустилася на Землю. Собаки повернулися живими, але про експеримент повідомили тільки через 40 років. Цигана після польоту взяв до себе хтось із керівників проекту, а Дезик продовжував... літати в космос. В одному з чергових запусків він загинув.

Тим часом ракети вдосконалювали, збільшувалась висота орбіти. Пілотів Рябка і Біляка «вистрілили» вже на висоту 450 км. І хоча собаки повернулись назад живими, вони відразу ж загинули через сильне перевантаження.

Для польотів, про які розповідалося у пресі, собакам придумували псевдоніми. Не могли ж відправляти в космос Жучку, Шарика чи Бобика, які блукали по смітниках сотнями тисяч!

Прізвиська вибиралися милозвучні та гарні. Одну собачку перед стартом назвали Маркізою. Але маршал, що керував запуском ракети, засумнівався, чи не виникне після цього ускладнень у... відносинах із Францією: «Мовляв, спеціально француженок викидають у космос...» Он які були скрупульозні.

28 липня 1960 року з космодрому Байконур стартувала ракета «Восток-8К 72» із завданням вивезти на орбіту корабель-супутник з Лисичкою та Чай-

кою. Але несподівано для всіх сталася аварія, і тварини загинули. Через побоювання протестів з боку захисників тварин про польоти повідомляли тільки в разі успішного завершення.

Нове покоління біокосмонавтів

20 серпня 1960 року науковці офіційно оголосили, що на Землю повернувся космічний екіпаж, який складався з Білки та Стрілки. Ці собаки вже були справжніми дресированими космонавтами. Вони пройшли методику тренувань біокосмонавтів і могли переносити великі навантаження, вібрації, вміли поводитись у стані невагомості. Їх не лякали звуки і перепади швидкостей. Усе це давало можливість на спеціальній апаратурі записувати біоструми серця, м'язів, головного мозку, виміряти кров'яний тиск.

Твої батьки чи бабусі з дідусями, мабуть, пам'ятають, як по телебаченню показували кадри польоту Білки і Стрілки. Собаки «плавали» і перекидалися у невагомості. Стрілка була спокійно-насторожена, а Білка — радісна, активна. Вона навіть гавкала, та люди не могли почути її голосу, бо конструктори забули вмонтувати у кабіну мікрофони.

Після повернення тварин вчені зайнялися новими дослідженнями. Вони хотіли знати, як вплинуло перебування в космосі на генетику собак. Але все було добре: Стрілка двічі народжувала здорових цуценят, одного з яких подарували Жаклін Кеннеді, дружині президента Америки.

Після Білки і Стрілки настала черга ще двох «пілотів» — Бджілки та Мушки. 1 грудня 1960 року стартував корабель «Восток» із цими собаками на борту. Вони пробули в космосі добу, а коли з Землі подали команду на повернення додому, стався збій. За однією з версій, тварин понесло до Юпітера, за другою — вони згоріли в щільних шарах атмосфери.

Наступним був політ Перлинки і Джульки. 22 грудня відбувся запуск ракети, і знову невдача. Вимушена аварійна посадка повернула тварин на Землю, на щастя, вони залишилися живі, хоча всі комахи, щурі та рослини, які були в кораблі, загинули.

9 березня 1961 року в космічні далі полетіла Чорнушка. Вона мала зробити один оберт довкола Землі і приземлитися. Все пройшло успішно. Цей політ був точною копією польоту людини в космос, що ретельно готувався. Вчений Сергій Павлович Корольов поставив одну умову: якщо буде здійснено підряд два вдалих польоти і ракети з собаками успішно повернуться на Землю, можна запускати людину-космонавта.

І 25 березня стартувала наступна ракета, на борту якої була Зірочка. Собака здійснила один вдалий оберт у космосі і приземлилася. Чотириногі друзі свою місію виконали, дорога у космос була відкрита. До польоту Юрія Гагаріна лишалося 18 днів...

Чорні діри

ничого невидимого центру мала б складати 36 мільйонів сонячних мас! Що це могло бути? Щільне угрупування зірок, яке ми не бачимо через космічний пил? Зірки на близькій відстані одна від одної неминуче почали б стикатися, і скупчення дуже скоро розсипалося б. Єдине розумне пояснення — чорна діра. Навіть не сама вона, а те, що відбувається довкола неї. Бо чорну діру бачити не можна.

Зоряні пристрасті

Зірки — це газові кулі, всередині яких виділяється енергія за рахунок злиття атомів водню та утворення важчих атомів гелію. А що буде з зіркою, коли водень вичерпається? Індійський учений Субрахманьян Чандрасекар у 1930 році прийшов до висновку, що зірка, маса якої не більша за 1,4 сонячної, наприкінці свого життя перетвориться на зірку іншого класу — білого карлика,

Люблю я ясними ночами перед сном на небо зоряне в телескоп подивитися. В мене навіть обсерваторія спеціально обладнана для цього. Будеш у наших краях — заходь. Зроблю тобі невеличку екскурсію, чаю поп'ємо, розповім щось цікаве. А розповісти є про що...

От, наприклад, кілька років тому спрямував я свій телескоп на сузір'я Гончих Псів. Точніше — на спіральну туманність M106, що за 20 мільйонів світлових років від нас. Бачу — в її центральній частині природний квантовий генератор — мазер. То газові хмари такі, в яких молекули випромінюють радіохвилі в мікрохвильовому діапазоні. Астрономам мазер допомагає точно визначити своє місцерозташування та швидкість газових скупчень інших небесних тіл.

Та мазер цей поводився якось дивно: газові хмари обертались навколо якогось центру, віддаленого від них на 0,5 світлового року, так, що крайні шари їхні крутилися зі швидкістю 4000000 км/год! Відклав я телескоп убік, засів за ЕОМ, запустив програму... Вийшло, що при такій швидкості обертання маса того таєм-

M106 — не єдина галактика, де існує чорна діра. Сусідня з нашою галактикою Туманність Андромеди, схоже, теж має чорну діру вагою 37 мільйонів Сонць. А чорна діра в галактиці M87 і взагалі важить як два мільярди наших Сонць!

Світло притягується?!

Перед тим як розповісти, що ж таке чорна діра, зробимо невеличкий екскурс до історії. 200 років тому англійський учений Джон Мішелл зацікавився: а як впливатиме гравітація на поширення зоряного світла? Тоді вважали, що світло складається з часток, тож Мішелл і собі виходив з того, що рух частинок світла буде уповільнюватися тяжінням зірки чи планети, від якої вони йдуть. Засів містер Джон за розрахунки, аби з'ясувати, яка має бути вага тяжіння, щоб світлові частки не могли покинути свого джерела? І вийшло: якщо небесне тіло важитиме у 500 разів більше, аніж Сонце, тоді жодна світлова частинка не покине його поверхні.

Згодом до аналогічного висновку прийшов француз П'єр Сімон Лаплас. Аж тут дуже не до речі хтось доводить, що світло — явище хвильове, і гіпотези Мішелла та Лапласа запхали під сукно. Там вони й пролежали понад 100 років, поки в 1915 році не побачила світ загальна теорія відносності Альберта Ейнштейна...

який менший від Землі. Матерія в ній стиснута так щільно, що атоми втрачають свої електронні оболонки. Свобода електронів протистоїть силам тяжіння всередині зірки і стримує подальше спадання речовини до центру.

Через два роки англійський фізик Джеймс Чедвік відкрив нейтрон. Стала зрозумілою доля важких зірок: величезна сила тяжіння «втискає» вільні електрони у протони — виникають електрично нейтральні нейтрони. Народжується нейтронна зірка з неймовірною щільністю. Кусочок такої зірки завбільшки зі шматок цукру-рафінаду важив би мільярд тонн!

А що чекає на ще важчу зірку? Відповідь на це запитання дав Роберт Оппенгеймер у 1939 році. Немає такої сили, сказав він після тривалих

роздумів, яка могла б протистояти колапсу (стисканню речовини). Вся речовина небесного тіла просто зімкнеться в одній точці. Феномен, при якому щільність матерії стає нескінченно великою, математики називають сингулярністю (від латинського «сингул» — точка). Радіус такої зірки становитиме... менше трьох метрів.

Коли зірка «спадає», у довкіллі зростають сили гравітації. Простір викривлятиметься дедалі сильніше, і зірка замикає простір навколо себе, ніби відокремлюючись від усього Всесвіту. Ані речовина, ані світло не можуть покинути зірку. І стає вона невидимою — точно так, як передбачив це ще два століття тому Джон Мішелл.

Воно ще й крутиться!..

До останнього часу природа чорних дір видавалася геть незбагненною. Та варто було взятися за справу всерйоз, і стала вимальовуватися така картина. Газова хмара, перебуваючи в центрі галактики, яка от-от народжується, може породити величезну чорну діру. Та можливий і інший шлях. Скупчення газу спочатку розпадеться на силу-силенну дрібніших хмар, які дадуть життя великій кількості зірок. Однак і в тому, іншому випадку частина космічного газу під впливом власної гравітації скінчить свою еволюцію у вигляді чорної діри. Хоч круть, хоч верть, а все одно зірці чорна смерть.

За цією гіпотезою, чорна діра має бути майже в кожній галактиці. У нас вона є десь у центрі Чумацького Шляху. Вчені подейкують, що в ній зосереджено стільки речовини, що з неї можна було б виліпити три мільйони Сонць.

Спостереження так званих подвійних зірок, коли в телескоп видно тільки одну зірку, також змушують думати, що її невидимий партнер — саме чорна діра. Зірки цієї пари розташовані так близько одна до одної, що невидима зірка «висмоктує» речовину видимої зірки і поглинає її. Такий от космічний вампір. У деяких випадках вдається визначити час обертання зірки навколо її невидимого партнера та відстань до невидимки, а відтак і масу.

Зовсім недавно з'ясували, що деякі чорні діри обертаються, втягуючи в цю карусель і оточуючий простір.

Чорну діру оточує певна межа, і вся матерія, потрапляючи в неї, буде поглинута дірою. Розміри цієї межі залежать від швидкості обертання чорної діри. Розшифровуючи інформацію, що надходить від супутників, які вловлюють рентгенівське випромінювання, вчені прийшли до висновку, що в Чумацькому Шляху є 12 чорних дір масою від трьох до тридцяти сонячних. Деякі з них обертаються дуже повільно, інші — зовсім незрушні. А дві з них обертаються довкола своїх осей з шаленою швидкістю.

Газові та пилові частки коло цих дір перебувають під дією періодичного руху, який називається прецесією. Це означає, що вісь вихрового руху часток не стоїть на місці, а в свою чергу обертається довкола іншої осі. Вісь одного газопилового диска обертається 67 разів за секунду, другого — 300 обертів за секунду. Про що це говорить? А про те, допитливі мої, що й простір навколо чорних дір втягнутий в обертальний рух.

Знаєш, що буде зі світлом, яке доходить до нас із такої області? Воно викривлятиметься, спотворюючи реальні позиції багатьох небесних тіл. Далекі галактики можуть видаватися безформенними та яскравішими, ніж насправді. Інколи промінь, проходячи повз важкий об'єкт, розщеплюється, і тоді ми бачимо кілька зображень одного й того ж небесного тіла! Часом такі зображення зливаються в кільце.

Моделювання на комп'ютері показало, що свічення газового диска, який обертається навколо чорної діри, видно і ззаду її «капсули». Означати це може тільки одне: тяжіння таке велике і простір такий закручений, що світло йде по колу! Неймовірно, та факт.

А що би сталося, якби?..

Уяви собі, що якийсь відважний космонавт спрямував свій зореліт до чорної діри. Що він побачить у цій фантастичній подорожі?

А нічого він не побачить! Так само, як не побачать нічого й ті, що сидітимуть перед моніторами і триматимуть зв'язок з відважним астронавтом. Щойно корабель перетне межу чорної діри, на борту спиняться всі годинники. Всі барви змістяться в бік червоного кольору: світло втратить частину енергії у борні з гравітацією. Всі предмети набудуть спотворених контурів. І хоч би ця діра була тільки вдвічі важчою від Сонця, все одно тяжіння стане таким сильним, що і корабель, і його відважного керманича спочатку просто витягне в мотузку, а потім розірве. Матерія, потрапивши всередину чорної діри, не зможе протистояти силам, які потягнуть її до центру. Скоріш за все, вона розпадеться і перейде в сингулярний стан. Або стане частиною якогось іншого Всесвіту: дехто вважає, що чорні діри зв'язують наш космос з іншими світами.

Ні, я, звичайно, не проти познайомитися з іншими вимірами. Але щоб отак !.. Я краще вигадаю якийсь безпечніший спосіб переходу в інші світи. А там покатаємося. Згода?

Міфи та легенди про дієту

Тобі ніколи не спадало на думку, що міфи — це не тільки ті казкові та фантастичні історії, які наші предки повигадували? Міфи існували завжди, і зараз вони нікуди від нас не поділися. Просто тематика їхня змінилася та спосіб подачі інакший. Сьогодні нас годують міфами політичними (Голосуйте за Панкрата — заживемо, як у Штатах!), рекламними (Розболівся кутній зуб? Накриши діролу в суп!), мета в яких одна: забити баки тому, кому вони адресовані, змусити його думати так, як вигідно автору того чи цього міфу. Для чого? Щоб комусь та й щось продати чи до чогось спонукати. Нами маніпулюють політики, виробники, а ми й плентаємось радо за ними, мов ті вівці за пастухом. Отака сама історія і з пресловутими 90-60-90. Скільки вже сліз дівочих пролито, скільки тістечок загуркотіло у смітник, скільки тонн вуглеводів лишились неспожитими — і все тому, що хтось колись бовкнув на весь світ: «Худина (наголос на останньому складі) — це дуже класно!»

Скільки повинна важити жінка?

Якби Мерилін Монро жила не у 1950-і, а в наші дні, не бачити б їй своєї слави як без люстерка власних вух. На кожному знімальному майданчику їй би відповідали приблизно таке: «Міс, ми радо вдалися б до ваших послуг, якби (тут режисер прискіпливо оглядав би з ніг до голови її пампушкувату фігуру) ви скинули 10 (15, 20) кілограмів ваги». Та чи була б то вже Мерилін Монро без тих 10 (15, 20) кг? Ні. Звідси мораль: краще бути ідеалом без ідеальної ваги, аніж навпаки.

До речі, про ідеальну вагу. Є кілька способів її визначення. Найстаріший було запропоновано французьким лікарем Полем Броком. Від зросту (в сантиметрах) віднімаємо 100 і одержуємо потрібну вагу (у кг). Однак ця формула не бере до уваги індивідуальних особливостей статури (ноги довгі, кістки широкі, постава спортивна).

Згодом було запропоновано індекс BMI (Body-Mass-Index). Його визначають так: вагу (у кілограмах) ділимо на зріст (в метрах) у квадраті. Отож якщо зріст у тебе 1,7 та вага 70 кг, то індекс BMI повинен становити 24,2. Ідеальний показник для чоловіка — 20-25, для жінки — 19-24.

Та як би не рахували медики, як би не полемізували цінителі краси, історія говорить інше: ідеали в різні часи були різні. Народні уявлення про красу постійно мінялись то в один бік, то в інший, мов той флюгер під вітром. Чи означає це, що й наші голови повинні повертатися вслід за ним?

Якщо давні римляни одягалися у довгі та непроникні тоги, де тіла практично не було видно, то їх наступники поклонялися красі тіла і створили з нього справжній культ. А Даная Рембрандта була мірилом краси і поклоніння, дарма що пампушка, рожевощока, пишна... Дивишся на картину, і зразу бачиш, що людину зовсім не хвилювали ані її габарити, ані причина їхня. Хоча з іншого боку, хіба не цікаво знати, чому так буває?

Чому ми повніємо!?

Більшою мірою надлишкова маса тіла виникає через енергетичний дисбаланс: їдять багато, рухаються мало. Плюс сімейні традиції, плюс спадковість. А якщо ще й тато-мама намагаються затиснути своєму чадові за обідом вміст усього холодильника, то чадо це в майбутньому габаритами від того холодильника якщо й відрізнятиметься, то дуже мало. Пиріжки-салатики-бутербродики «за маму», «за татка», «за бабу», «за діда» та всю рідню до сьомого коліна неодмінно вилізуть боком — у вигляді жирових відкладень на стегнах насамперед. Бо обжирання просто перейде у звичку.

Легко набути, та втратити важко

Австралієць Алан Болтон, відомий спец із оздоровлення, переконує, що всі лишки «харчового добра» у першу чергу вилазять на стегнах. При похуданні цей жирок, мов капітан з потопаючого корабля, сходить з них останнім. Нічого не вдієш — фізіологія!

Округлі груди та стегна, кажуть медики, — це природне пристосування жінки до функцій матері. А хіба може бути природне потворним? І взагалі, яким інтенсивним вправам ти не піддавала б свій організм, жирок з тих місць ти не виженеш. Скажу тобі по секрету, що Природа призначила його як страховий запас для... дитини, яка ще не народилась. Життя — штука часто непередбачена, тож чи не розумно завчасно «соломки підстелити»? От природа й підстелила.

Чому дієта б'є по грудях?

Часто радість від схуднення не піддається ніякому словесному опису. Ніжки стрункішають, талія без проблем залазить в омріяний 44-ий, рука стає витончена... Гаразд, а що ж тоді з ?.. Ой лишенько, це що за здуті надувні кульки?

Медики пояснюють це властивістю грудної тканини. Спочатку вона, як і гумовий бинт, еластична і легко піддається на розтяжки і стягування, але потім зношується, і на це вже нема ради.

А для тих, котрі професійно займаються бігом, проблема «здутих кульок» така болюча!.. Міркуй сама: під час бігу груди «підскакують» на 8 сантиметрів. Отож якщо ти професійно займаєшся спортом, варто подбати про цупкий та міцний бюстгалтер, і прикрих несподіванок можна буде уникнути.

Скільки зайвих кілограмів можна «скинути» за місяць?

Питання досить актуальне. А тут ще ці надокучливі реклами з масажерами та тренажерами... Та що б не радили рекламки-надокучки, безпечна міра схуднення — 2 кілограми за місяць. А якщо так сісти та інтенсивно худнути, то наступного місяця можна стати ширшою, ніж довшою... Будь-яка дієта — це обмеження, і не кожному під силу відмовитись від солодких смаколиків. Це своєрідна депресія, напруження, від якого... ще більше хочеться їсти.

Кажуть, що першими практикантами голодування були індійські йоги. Піфагор сам не їв 40 днів, і учням забороняв. А в XX ст. власну теорію голодування розвинув американський дієтолог Поль Брегг у книзі «Диво голодування». Це — корисно, бо не лише жирок згорає, а й весь організм очищається, викидаючи токсини. І після полегшуючих днів, коли доводиться сидіти буквально на воді, настає неймовірне відчуття легкості та душевного оновлення. Чи не спадають на думку церковні пости, де окрім стриманої поведінки закликають і до споживання пісних страв?

Що таке відокремлене харчування!?

Це така собі дієта, в якій ідеться про шкідливість поїдання усього разом: білків та жирів... Деякі кажуть, що треба їсти все окремо, в різну пору доби, щоб не отруювати свій організм. Та є й такі, хто ладен їм заперечити. Та от у чому секрет: у природі просто не існує окремо білкових та вуглеводних страв. У тому ж м'ясі — і білки, і жири, а горіхи містять усе можливе... І боятись нема чого, бо ці речовини засвоюються в окремих ділянках кишечника...

Вегетаріанці принципово не їдять м'яса, а деякі навіть яйця з молоком минають десятою дорогою. Однак білок все одно проситиметься у їхні роти, бо містить нічим не замінні амінокислоти.

Що таке фруктовий день і кому він потрібен!?

Для того, щоб відвести один день на фрукти, не обов'язково записуватися до вегетаріанців. Фруктовий день корисний тим, що в організм надходить менше калорій, а спожиті фрукти мають хороші сечогінні властивості, зменшуючи кількість води в організмі, покращують роботу кишечника.

Отакі справулі, класні мої! Питання правильного харчування було актуальним для кожного покоління. Залишиться воно важливим і для тих, хто виросте після нас. Усе це великою мірою пов'язано із питанням краси та привабливості, а ще, якщо хочеш, із витратами на одяг. Авжеж, одяг більшого розміру відповідно дорожчий. Та хіба у цьому причина!?

Люди бувають високі та худі, низенькі та кругленькі, а є й такі, що не худі і не товстенькі. І кожен чимось привабливий. І не обов'язково ця привабливість повинна бути зовнішня, правда, ніхто цього заперечувати не стане? Тож чого тоді так побиватися за стандартами, забуваючи про те, що привабліва людина тим, що за її юнацьким сміхом немає ноток гіркоти, що сміється вона щиро, відкрито і від душі. А на щоках у неї здоровий рум'янець і ще кілька іскринок в очах...

Це йогурт — це класно, здорово, прекрасно!

Хто не любить йогуртів, може пропустити цю сторінку. Їм же гірше, бо те, про що я зараз розповім, настільки ж корисне, наскільки й смачне. Отак-от! А почну я, як і годиться, з історії йогурту. Існував він ще у давньому Вавілоні. Знали його у Древній Греції та Римі, тут цей напій був обов'язковим елементом вишуканого столу.

Крім смаку, наші предки високо цінували й лікувальні властивості йогурту. Наприклад, ще в 1510 році один турецький лікар довгий час намагався вилікувати пігулками французького короля Франсуа I. Та все марно, хвороба не відступала. Та коли король щоденно почав уживати йогурт, він став одужувати. При королівському дворі негайно завели стадо кіз — щоб завжди мати під рукою свіже молоко для чудодійних ліків. Так йогурт став королівською стравою.

Те, що ми називаємо йогуртом, споживають у багатьох країнах світу. Татари, узбеки, туркмени та башкири називають його «катик», чи «гатик». Грузини їдять «мацоні», а вірмени — «мацун». Єгиптяни ласують «лебеном», а сицилійці називають йогурт «мецорад». Ось скільки назв!

А хто, хто в йогурті живе?

На початку 1900-х років учений-бактеріолог, лауреат Нобелівської премії, між іншим, доктор Мечніков відкрив для світу молочнокислу бактерію — болгарську лактобацилу. От її, рідненьку, й використовують для виготовлення йогуртів. Крім цієї бацили, закваскою для йогуртів служить іще один вид бактерій — аседофільний стрептокок. Якби не вони — не бачити нам йогурту, як сонця в темну ніч.

Як готують йогурт? Молоко з доданням цих бактерій заквашується при температурі 40 °С і настоюється від 1,5 до 3 годин. У той час як кефір «кисне» 8-10 годин при температурі 20-25 °С.

З давніх-давен йогурти наповнювали свіжими та консервованими ягодами та фруктами. Кожен може вибрати свій улюблений смак. Якщо йогурт називається фруктовим, але ти не знаходиш у ньому шматочків фруктів, то це означає, що ти споживаєш міксований продукт. Тут вишня, суниця, малина чи будь-який інший компонент з допомогою міксера перетворений у пастоподібну масу. Такий спосіб значно простіший, ніж приготування йогуртів з цілими фруктовими шматочками. По-перше, фрукти повинні бути найвищої якості, по-друге, їх попередньо потрібно заморожувати до -20 °С, а по-третє, дрібно різати на однакові маленькі частинки завбільшки 8-10 мм. Щоб фрукти не осідали на дно скляночки, до йогурту додають стабілізатор. Як бачиш, з виробництвом йогуртів зі шматочками фруктів мороки значно більше, і ціна, відповідно, вища.

Довший час йогурти виготовляли з молока вівці або буйволиці. Щоб швидше скисало, його зливали у шкіряні міхи, настоювали, а тоді додавали свіжого молока.

Сучасні йогурти виробляють лише з коров'ячого молока, інколи використовують і сухе молоко. У ньому багато корисних речовин, але для приготування йогуртів молоко, як правило, знежирюють. Тому оцих «ненависних» для всіх вас зайвих калорій у йогуртах немає. Нічого, окрім користі для здоров'я. Спеціальні бактерії, які містяться у йогуртах, нормалізують роботу шлунково-кишкового тракту, особливо при розладах травлення, допомагають виводити з організму шкідливі речовини та підвищують його опірність. Дуже корисно вживати йогурти під час хвороби, особливо, якщо людина приймає антибіотики. Вони порушують мікрофлору організму, а бактерії, що містяться в йогуртах, її відновлюють. Але запам'ятай: тривалість життя цих бактерій обмежена, тому найкориснішими є так звані «живі» йогурти, які мають найкоротший термін зберігання — максимум 7 днів. До них не додають консервантів.

Більшість виробників цього чудового продукту ставить на перше місце смак і колір, тобто товарний вигляд йогурту, а вже пізніше — його корисність. Такі йогурти не шкідливі, але й користі від них мало. Значно більшої шкоди можуть заподіяти нам йогурти, в яких прострочений термін зберігання. Тому треба обов'язково дивитися на дату виготовлення продукту. Харчові отруєння небезпечні, тому будьмо уважними і грамотними покупцями.

Паличкиі-рятувалочки

Після того як Колібрик познайомив мене з кукурудзяними паличками «КЛАС», зрозумів я одну дуже цікаву річ. Вони (палички тобто) не тільки смачні, не тільки корисні, а в деяких ситуаціях такі незамінні!..

Ситуація перша — ти спізнюєшся на уроки, і конче треба швидко та поживно чимось поснідати. Твої дії? Особисто я в таких випадках протираю очі, пригадую, що в шафі у мене лежить пачка паличок «Клас», і беру курс на кухню. Щоб приготувати собі те, що так і називається — «швидкий сніданок». Ось його рецепт.

■ Кукурудзяні палички залити теплим молоком, можна туди додати меду, суничного чи грушевого варення. Або взагалі нічого не додавати. Що я далі з усім цим роблю, пояснювати?

Ситуація №2 — тобі захотілось ковбаси, але не простої, а карамельної. От не цукерок «Кара-кум», не торта «Київського» і не згущеного молока, а карамельної ковбаси — і край! Не знаю, що ти робитимеш за таких обставин, а я знову йду на кухню, пригадуючи дорогою, що для того треба, щоб приготувати смакоту під назвою «Карамельна ковбаска»:

■ 1 яйце збити з 0,7 склянки цукру, додати до цього 100 г розмерзлого масла, 1 ст. ложку какао, подрібнені горіхи, 1 пакетик ваніліну. Все це ти ретельно перемішуєш. Потім у цю однорідну масу додаємо кукурудзяні палички «Клас» і все це загортаємо в упаковку від паличок «КЛАС!», як ковбаску, кладемо в холодильник на 1 годину, запасаємося терпінням і... чекаємо. Дуже корисна страва, особливо тим, що неабияк гартує силу волі.

Ситуація №3 — в тебе в рюкзаку завалялося 300 г «Золотого ключика», «Киць-киць» чи «Тузика». Від жування цих ірисок тобі вже аж щелепи зводить, але ж і не викидати таке добро! Що робити? Готувати «Золотий Класик»!

■ Для цього вигрібаєш з рюкзака всі до останнього цукерки (тобто 300 грамів) і розтоплюєш їх у каструльці. Потім знімаєш каструльку з вогню, в розтоплену масу додаєш упаковку кукурудзяних паличок «Клас», великою ложкою цю тягучку розкладаєш на упаковці з-під паличок і, поки вона охолоне, намагаєшся переключитись на щось інше, наприклад, на неправильні англійські дієслова. Дійдеш до «wear — wore — worn», спробуй, може, остигло? Так, де тут моя велика ложка?..

Ситуація №4 — ти чекаєш гостей. Чим їх здивувати, як не тортом «Класуня»! Отже, поки до приходу гостей ще є час, тихенько йдемо на кухню, замикаємося там, щоб ніхто не бачив, і...

■ Спочатку робимо два різних желе: кольорове і сметанне. Для цього потрібно у двох посудинах розчинити по 1 столовій ложці желатину, давши по 0,5 склянки води на кожну. Желатин собі розбухає, ми ж збиваємо 0,3 л сметани з однією столовою ложкою цукру, потім додаємо желатин з однієї посудини, байдуже з якої. Із желатином, що лишився, змішуємо склянку вишневого консервованого компоту і даємо охолонути.

На дно тарілки викладаємо кукурудзяні палички «Клас» і заливаємо кольоровим желе, ставимо в холодильник, щоб скоріше захолонуло. Потім на цей шар знову викладаємо кукурудзяні палички «Клас» і заливаємо сметанним желе. Знову ставимо в холодильник. Лишається проявити трохи фантазії та прикрасити «Класуню».

Ситуація №5 — коли тобі та твоїм друзям просто захотілося чогось смачненького. Ось коли у пригоді стане мурашник «Класний»!

■ Згущене молоко (1 банка) змішай із 100 грамами розмерзлого масла і одним збитим яйцем. Потім туди додай подрібнені горіхи і дрібно порізаний чорнослив. Усе це перемішай з пачкою паличок «КЛАС!» і постав у холодильник. Через годину, будь ласка, смакуй собі з друзями!

P. S. Нагадую: конкурс **«Класна господиня»**, в якому будуть змагатися найкращі читацькі рецепти, ще ніхто не відміняв. Тож пиши — не пошкодуєш!

Американська Блискавка

Marion Jones

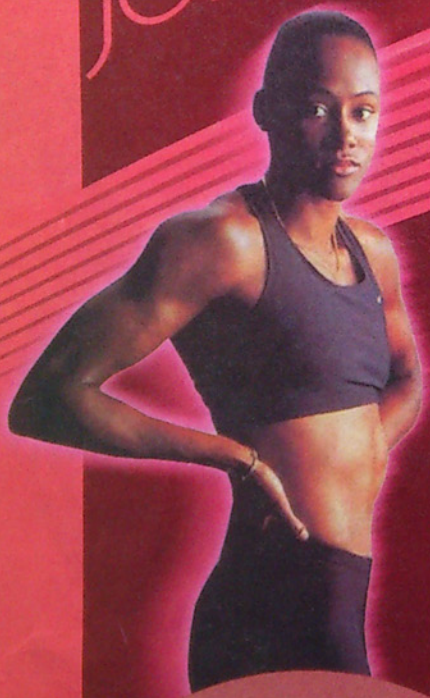

Візитна картка

Дата народження: 12 жовтня 1975 р.
Місце народження: Лос-Анджелес, США
Зріст: 178 см
Вага: 70 кг
Спеціалізація: біг на 100, 200, 400 м та стрибки у довжину
Найкращі результати: 100 м – 10,65 с (1998); 200 м – 21,62 с (1998); 400 м – 49,59 с (2000); стрибок – 7,31 м...
Найкраща легкоатлетка світу 1998-2001 років

Школярка

Ще коли Меріон Джонс навчалася у старших класах школи, спеціалісти називали її найталановитішою юною легкоатлеткою за всю американську історію. І дійсно, її результати в 15 років просто вражали: 100 м –11,14 с, 200 м – 22,52 с, довжина – 6,71 м. На першості США 1991 року дівчина фінішувала восьмою на «сотці» та четвертою на дистанції 200 м. Фантастичні досягнення для школярки! Аж тут Меріон робить несподіваний поворот у бік баскетболу – починає відвідувати секцію під керівництвом гравця НБА Майкла Купера.

У 1992 році на відбіркових олімпійських змаганнях Джонс посіла 5-е місце на 100 м та 4-е – на 200 м. Її включили до збірної країни, але в резерв. Виступити на олімпіаді-92 юній Меріон не вдалося. Зате восени того ж року вона стартувала на світовій юніорській першості. Але зазнала невдачі – 5-е та 7-е місця. Переживши велике розчарування, Меріон Джонс кидає тренування. Невдовзі перед нею постає питання, де продовжувати навчання. Вибір був великий – усі були не від того, аби побачити у своїх лавах обдаровану спортсменку. Так Меріон стала студентк[illegible] університету Північної Кароліни. Основним напрямком у ньому була журналістика, яку вона любила не менше, ніж спорт.

У Північній Кароліні

Тренер баскетбольної команди університету Сільвія Хетчел відразу зрозуміла, що Меріон Джонс – це не просто хороша баскетболістка. Гравець з такою феноменальною швидкістю сильний у захисті та просто нестримний у нападі. І довірили Меріон позицію атакуючого захисника.

У 1994 році вона стартує у баскетбольній першості США серед студентів і допомагає рідному університету завоювати чемпіонське звання. Вдалий дебют! Команда Кароліни досягла тоді небачених результатів: за три роки отримала 92 перемоги і лише 10 разів програла!

Легку атлетику Меріон геть занедбала. Найбільше її тодішнє досягнення — друге місце в стрибках у довжину. Та баскетбол не був єдиною причиною. Інша причина — короткий легкоатлетичний сезон у Кароліні, з квітня по червень. Зате баскетбольні змагання як починалися у вересні одного року, то закінчувались у квітні наступного. От де було розвернутися в усій атакуючій красі!

Виступаючи за молодіжну збірну своєї країни, Меріон Джонс у 1995 році травмувала ліву ногу. Довелося пропустити весь баскетбольний сезон, проте видалася можливість зосередитись на підготовці до олімпіади в Атланті. Та й тут на неї чекала невдача у вигляді повторної травми тієї ж самої ноги. Хірурги забороняють тренуватися. Що ж, їм видніше. Одне слово, прощавай, олімпіадо!

Тріумфальне повернення

Закінчивши у травні 1996 року університет і повністю відновивши здоров'я, молода спортсменка зіграла у своєму останньому найуспішнішому баскетбольному чемпіонаті. Через місяць після його завершення Меріон вирішила підготуватися до легкоатлетичної першості країни, де відбирали кращих на світову першість 1997 року в Афінах. І правильно зробила, бо вже у червні вперше стала чемпіонкою США з бігу на 100 м. «Я найсильніша у світі!» — вигукнула вона після фінішу, показавши результат 10,92 с. Другу перемогу вона отримала в стрибках у довжину, долетівши до позначки 6,93 м, випередивши на 2 см дворазову олімпійську чемпіонку і рекордсменку світу Джекі Джойнер-Керсі.

Однак її наставник Джонс Тревор Грехем досить стримано прокоментував тріумфальне досягнення: «Вона перемогла завдяки своїм здібностям та настирливості. Над технікою нам ще потрібно працювати». Інші експерти були щедрішими на компліменти — вони відразу розгледіли в Меріон майбутню легкоатлетичну зірку. «Джонс має можливість стати великою!» — повторювали вони в унісон. Та щоб стати великою в атлетиці, треба було прощатися з баскетболом. Зціпивши зуби, Меріон відважилась на цей нелегкий крок.

Через два місяці міс Джонс дебютує на світовому легкоатлетичному форумі. У попередніх забігах основною її суперницею на 100-метрівці була наша спринтерка Жанна Пінтусевич. Меріон пощастило у фіналі виграти 0,02 секунди і завоювати золото. В стрибках у довжину вона була десятою, тож їй лишалося лише мріяти стрибнути за 7 метрів. А от в естафеті 4×100 м Меріон виборола свою другу золоту медаль.

Дружина Сі-Джея

Найбільше посприяв поверненню у легку атлетику Меріон Джонс її майбутній чоловік Сі-Джей Хантер, призер світової першості у штовханні ядра. «До зустрічі з ним я не досягала вагомих успіхів на доріжці і була зеленою у великому спорті. Завдяки Сі-Джею в мені пробудився інтерес до легкої атлетики, я дізналася чимало цікавого про її історію, про спортсменів, з якими доводилося змагатися». Він же познайомив її з тренером Грехемом, який невдовзі говорив про Джонс: «Мені не зустрічалася більш настирлива спортсменка, ніж Меріон. Вона неординарна особистість. А її здібність вчитися... Вона миттєво все схоплює! Меріон нагадує мені легендарного Карла Льюїса».

Сі-Джей Хантер став не лише чоловіком Меріон Джонс, а й її менеджером та охоронцем. Цей велетень (вага 145 кг!) оберігає дружину-атлетку від настирливих домагань преси і допомагає у спортивній кар'єрі. Сама Меріон називає його не інакше, як «милим добрим ведмежатком», стверджуючи, що Сі-Джей грізний лише з вигляду. Мовляв, не бійтесь цього «ведмедика», він спокійний та лагідний, дарма що чемпіон світу, який штовхає ядро як пушинку.

Мільйонерка

У 1998 році Джонс стає володаркою малого «Гран-прі» за перемогу в бігу на 100 м (ця перемога зробила її багатшою на 50 тисяч доларів) та великого призу вартістю 250 тисяч доларів, якого не пошкодували для неї за найкращу суму очок, набраних у всіх стартах року. Та то ще не все, Меріон розділила 1 мільйон доларів з двома атлетами за перемогу в «Золотій лізі IAAФ». Зі світу по центу, з турніру по гонорару — так нашкребла місіс Джонс за рік свій перший мільйон.

Меріон Джонс визнають найкращою легкоатлеткою року, а спортивні агенції роблять їй ще один новорічний подарунок: вона — спортсменка №1!

Наступний рік — наступний мільйон. Меріон виграє перші п'ять із семи етапів «Золотої ліги». Залишалося два, з ними й фінальний. Тим часом у Севільї (Іспанія) починалася світова першість 1999 року. Меріон не дуже скромно заявила, що виграє 5 золотих медалей. Та заява була передчасною: великі фізичні навантаження довели спортсменку до зриву. Вигравши 100-метрівку, вона на другому фінальному старті раптово хапається за спину та падає на бігову доріжку. Сі-Джей «летить» з трибун та допомагає дружині добратися до лікарні. Прощайте, чемпіонат і «Гран-прі»! Те, що трапилося, було закономірним, адже Джонсон перевантажила свій організм і спрацював «запобіжник». З п'яти зайців вдалося спіймати тільки одного, і то найхудішого.

Та Меріон не здається і вирішує здійснити свою мрію про 5 золотих медалей на олімпіаді-2000. І завоювала-таки в Сіднеї 5 медалей — унікальне для легкоатлетів досягнення! Золотими, щоправда, були три з них.

Та американська Блискавка не гасне, адже невдовзі наступна олімпіада.

РОДОСЬКИЙ КОЛОС

Колосом називалася гігантська статуя, яка стояла в портовому місті на Родосі — острові в Егейському морі, біля берегів сучасної Туреччини. У давні часи жителі Родосу хотіли бути незалежними торговцями, самі намагалися не втручатись у чужі війни. І тим не менше, їх завойовували не раз і не двічі.

Геліос, бог Сонця. У кінці IV століття до нашої ери народ Родосу святкував чергову перемогу, відстоявши місто, яке цілий рік тримали в облозі грецькі війська. Греки, зрозумівши, що не зможуть отримати перемогу над містом, відступили, покидавши під його стінами навіть частину штурмових споруд. Підприємливі родосці негайно перепродали ці несподівані трофеї, а на вторговані гроші вирішили збудувати статую бога сонця Геліоса.

Бронзовий колос. Ми не знаємо точно, як виглядала статуя і де вона стояла. Достеменно відомо тільки те, що виготовлена вона була з бронзи, а висота її сягала 33 метрів. Скульптор Хорет присвятив її створенню 12 років!

Понад гаванню. Бронзова оболонка статуї кріпилася до металевого каркаса. Порожнисту статую почали будувати знизу і по мірі зростання заповнювали її камінням для збільшення стійкості. Повністю будівництво колоса було завершено близько 280 року до нашої ери.

Вважали, що Родоський колос підносився над входом до родоської гавані, однак найшвидше це просто гарна вигадка. Адже ширина гирла гавані становила близько 400 метрів. Описи пам'ятника дозволяють припустити, що найвірогідніше стояв він у центрі міста.

Занепад колоса. Років через 50 після завершення будівництва стався землетрус, і пам'ятник зломився у колінах. Оракул заборонив відбудову статуї, і колос пролежав на землі понад 900 років. Люди спеціально приїздили на острів — побачити уламки кам'яного бога, переможеного стихією. У 654 році сирійський володар захопив Родос і наказав зняти зі статуї бронзові пластини. Вони покинули острів і на 900 верблюдах рушили до Сирії.

ЧЕРЕПАШКА

Хочеш кумедну черепашку? Тоді шукаймо: *клаптики матерії* (жовтий, синій, зелений...); *клаптики тканини з набивними візерунками* (всього 8); *наповнювач; 2 гудзики для очей.*

Верх тулуба. На викрійці тільки половина панцира, не рахуючи 3 деталей посередині тулуба (штрихова лінія).

Розкрій. Викроїти деталі панцира: середні (9, 16, 17) по 1 разу, ромбоподібну (18) — 2, решту по 1 разу в прямому та дзеркальному відображенні.

Деталі сточуються у два ряди. При сточуванні другого ряду припуски на шви не застрочують *(див. позначки)*. Сточити середину тулуба (16, 17), припуски в кінці і на початку строчки лишити відкритими. До середини голови з обох сторін приточити

деталі 18. Сточити деталі 10 другого ряду всередині тулуба лицевими сторонами, вточити зшиту деталь.

Косу смугу скласти навпіл сподом усередину, приточити відкритими зрізами до нижнього зрізу верху тулуба зовні з припусками на шов 0,5 см, кінці смуги за 1 см від з'єднання з головою вивернути поверх припусків.

Голова. Розмітити очі, рот. Боковинки скласти лицем і сточити нижніми зрізами до позначки 1. Середню частину голови вточити від позначки 1 до 2. Припуски шва зрізати до 3 мм. Голову вивернути.

Лапи, хвіст. Скласти лицем усередину і сточити до з'єднання з тулубом. Вивернути, вкласти синтепон.

Низ тулуба. Зробити середній шов, лишити отвір для набивки. Лапи, хвіст приточити до низу тулуба (6, 7). До верху тулуба приточити частину голови (3, 4), шов почати й закінчити за 2 см від зрізу верху тулуба. Низ та верх тулуба сточити.

Решту голови прострочити з обох сторін від кінця шва до позначки 4, виконати шов між головою та низом тулуба. Голову вивернути. Набити ватою. Пришити очка, вишити рот.

Відзнявшись у 2074 серіях мексиканського суперсеріалу «Бідні теж регочуться», виконавиця головної ролі Чао Бамбіно посварилася з продюсером і пішла зніматися в інший серіал, куди її вже давно, ще із 163-ої серії, переманював відомий режисер Хуан Покивано. *Скільки тижнів спокушав акторку режисер, якщо відомо, що за один день знімалося по три серії «Бідних», причому актори працювали без вихідних?*

Безробітний дядя Вася мріє купити будиночок на березі Криму, який він побачив на фото календарика, знайденого під лавкою у парку. Він збирає та здає порожні пляшки, а отримані гроші кладе на рахунок у банку. Регулярна здача порожньої склотари дозволяє йому відкладати щодня 25 гривень. *За скільки днів дядя Вася зможе наскладати суму, необхідну для купівлі омріяного будинку, якщо:*

1) його вартість становить $50000;

2) за курсом Укрнацбанку 1 долар коштує 5,25 гривні.

За неофіційним вуличним курсом, одне коло на Петриковому самокаті коштує 5 непогнутих кришечок від «Фанти». Щоб стати власником жуйки «Hollywood» (яких Танька з дому навпроти отримала вчора цілу посилку), потрібно викласти десять таких кришечок. Максим із сусіднього під'їзду вийшов з дому з повними кишенями кришечок та твердим наміром обміняти їх на п'ять з половиною жуйок. До мультфільму «Пакохонтас», що саме мав іти по телевізору, лишалось 4 хвилини. *На скільки хвилин Максим спізнився на свій улюблений мультик, коли відомо, що:*

а) замість обміняти кришечки на жуйки, він попрямував просто до Петрика;

б) на те, щоб зробити по дворі одне коло на самокаті, йде в середньому 1 хвилина 15 секунд.

Lonely Plazma

I can see you shining
I can see you running
From my soul and heart
It's tearing me apart
It's love
Look what you
Have done to me
My little star

Chorus:
'Cause you are young and proud
You're never turning about
You make me love you
'Cause you are wild and cool
You're breaking all the rules
You make me lonely
Baby steal my heart away
I'm a loving loser I'm lonely
I'm so lonely!

Can you hear me crying
C-c-can you see me trying
I've been lied through years
Baby dry my tears
Of love
Look what you
Have done to me
My little star

Chorus: ...

Baby won't you give it to me
Baby I'm a stupid if lie
Baby won't you ever be here?
Baby won't you ever be mine?

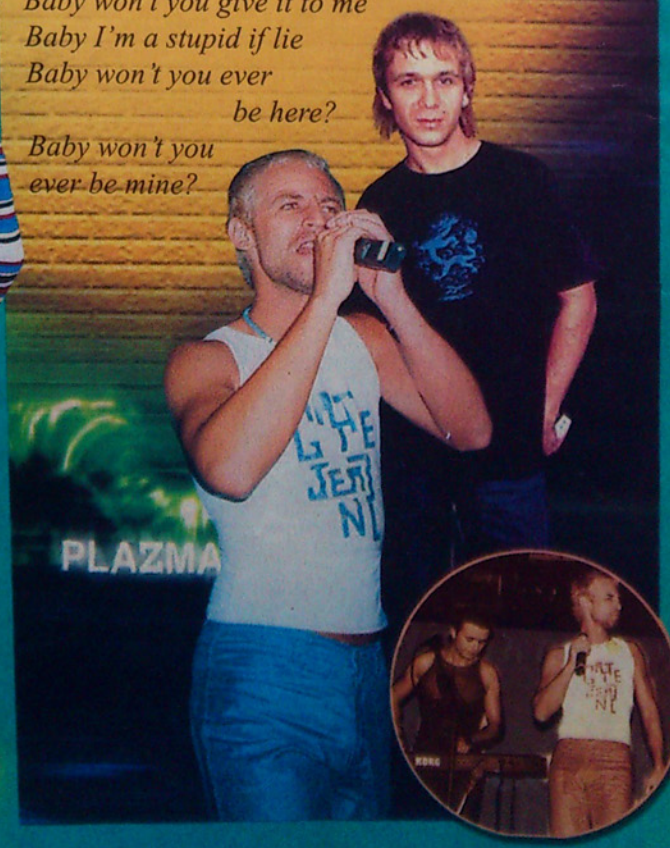

А. Дж. Дейч

Лист Мебіуса

Лінії метрополітену розгалужувались у всі боки від станції Парк-стріт. Вони переплітались у хитромудру павутину, переходили на лінію Ешмонт та перетиналися з північною гілкою Форест-Хілл. Лінії Гарвард та Бруклін сполучалися тунелем, що перетинався з лінією Кенмор, і в години пік тут було, як у мурашнику. Аж поки третього квітня було відкрито нову лінію і поїзди попрямували без перешкод у всі кінці метропавутини. Щодня тут гуділо 227 поїздів, які проносили півтора мільйона пасажирів. Поїзд, який зник четвертого квітня з лінії Кембрідж-Дорчестер, мав номер 86. Звісно, в такій метушні не помітили його раптового зникнення. Лиш о 7:30 вечора диспетчерське табло дало запит на 86-ий поїзд. Не могли знайти й машиніста Галлахера. Густі хмари купчились над зниклим поїздом. Телефон диспетчера не вгавав кілька годин. Усі кинулись на пошуки, але 86-го наче корова язиком злизала.

А шостого квітня преса вже розтарабанила про зникнення багатьох пасажирів, які не дісталися до своїх домівок та на роботу. Міська поліція вже мала відомості про зникнення 350 бостонців. І поголос пішов по місту, наче кола по воді...

Долетіла ця подія й до Роджера Тюпело, математика Гарвардського університету. Він щось почеркав собі на папері, обміркував і одразу ж зателефонував у депо до начальника Уайта. Математик довго переконував начальника, що поїзд ніяк не міг зникнути із системи ліній метро, адже вона становить замкнуту мережу, і його таки вдасться впіймати. Просто 86-ий досягнув певного вузла — полюса вищого порядку, ось і все пояснення.

Пан Тюпело вициганив у збентеженого Уайта карти ліній бостонського метро і засів над ними вдома. Вимірював, робив обрахунки і багатозначно прицмокував. Усе от-от мало стати зрозумілим...

Наступного ранку пан Математик знову примчав до Уайта. Бідолашний начальник тільки розводив руками, та до того ж чесно зізнався, що дідька лисого розуміє у всіх цих обрахунках... Отоді пан Тюпело й нагадав йому про лист Мебіуса, з чого випливає, що система метро — мережа особливо великої топологічної складності. А властивості такої мережі непідвладні навіть суперученим через свою надприродність...

Очі пана Уайта були майже квадратні. Він перелякано й зацікавлено глипав ними на дивака-математика і намагався хоча б знайти точку опори у своєму зворохобленому мозку. «І після цього ви називаєте себе математиком?» — витиснув із себе Уайт. «Авжеж! — громогласно відповів Роджер Тюпело. — А якщо ви в тому мало що петраєте, то запросіть для експертизи вченого-тополога!»

Обидва згадали про Меріта Тернбола, самітника з клубу «Бретл», але його ніхто не бачив уже три чи чотири дні... Отож зникнення пана тополога теж може бути пов'язане з 86-им поїздом. Уайт прохопився тихим, але дуже масним прокляттям і став від того ще більш сердитий: «Та ви просто крейзанулись, професоре!» Проте справи це не міняло.

Пан Тюпело вийшов надвір. Він був перемучений і знервований, та все ж постановив оглянути лінії, просканувати всі відгалуження. Він підняв трубку... Спочатку на тому кінці дроту пропозицію містера Роджера обізвали божевільним і сказали, що не потребують його ведмежих послуг. Та не минуло і півгодинки, коли через прошу-перепрошую пана Тюпело попрохали приїхати та станцію Мілкстріт-крос.

Головний диспетчер пояснив професору ситуацію і провів його у верхній ярус метро. Там стояв порожній поїзд із увімкненими фарами... Машиніст детально розповів про те, що не бачив 86-го, але точно чув, як той пересікав сусідню лінію. Тільки одного не міг збагнути схвильований машиніст: як поїзд міг отак гуляти по лініях п'ять днів, щоб ніхто його не бачив!? Тут саме приперся скептичний пан Уайт і почав усіх переконувати у їхній неправоті. Він би ще довго так розмахував руками, якби з нижнього ярусу не прогриміли колеса... Одразу ж задзвонили із сусідніх станцій, казали, що також чули гуркіт коліс. Потім й інші підключились. Складалось таке враження, ніби він пройшов одночасно по кількох лініях... Ну, як тут не здуріти!?

Нарешті відімкнули енергопостачання, всюди запала цвинтарна тиша, але через двадцять хвилин енерговитрати стали такі ж, як і раніше. Довелось Уайту вибачитися перед математиком і запитати поради. Тут пан Тюпело пояснив, що поїзд перейшов в іншу систему виміру і тепер слід подумати про пасажирів. Насамперед варто було закрити нову лінію та простежити рух поїздів по інших лініях, аби не сталося зіткнення з 86-им.

Роджер Тюпело повернувся додому по вуха у своїх вимірах та розрахунках. Він переконав усіх присутніх у тім, що з погляду топології, система становить певне сімейство багатомірних мереж, кожна з яких має безконечне число дисконтиніумів. Над цим він працював понад тиждень, але заняття в університеті повернули пана Тюпело до звичного життя. Тим часом система бостонського метрополітену працювала без особливих розпоряджень.

Усі вже майже забули про надзвичайну подію. Хвилі вщухли, всі заспокоїлись, і життя рушило у звичному напрямку. Про зниклих безвісти скоро забули, судові процеси закрили, тему сховали під сукно.

А якось у травні пан Тюпело переїхав у метро від станції Чарлз-стріт до станції Гарвард. Він сидів прямо і дивився, як за вікном стрімко вперед летять рейки. Поїзд кілька разів зупинявся, і Тюпело волею-неволею думав про існуючі та неіснуючі виміри. Наступного дня пан Роджер знову поїхав у метро. Він більше не міркував над своїми теоріями, а читав ранішню «Математик ревю».

Та одного ранку він відірвався від читання й відчув щось незвичне. Він звів очі до вікна, просканував ситуацію і зауважив, що поїзд скрутив на іншу лінію. Десь тут, пригадував він, була реклама морозива з усміхненою дівчиною, а там з'явився зустрічний поїзд, що прямував на станцію «Центральна».

Роджер Тюпело глипнув на кожну свого сусіда, потім звів очі на якогось молодика біля дверей, а тоді зауважив двох дівуль, що обговорювали своїх шанувальників. За два сидіння від нього якась матуся жебоніла над синочком, а над головою у неї красувалась реклама флоридських апельсинів. Усе це видалось йому звичним та нецікавим. Тюпело поглянув на літнього мужчину, котрий читав газету. Та його й далі щось бентежило, щось мучило всередині. Газета була датована... квітнем. Отут пан професор уже не стримався і попрямував просто на старого. Тюпело озирнув увесь вагон і зробив для себе фантастичне відкриття: кілька десятків пасажирів читали газети за 4 квітня — пресу двомісячної давнини. Тюпело зірвався й помчав в інший кінець вагона. Люди почали звертати на нього увагу. Пан математик різко натиснув на стоп-кран. Пасажири витріщились, а в іншому кінці вагона відчинилися двері. Туди заскочив кондуктор Доркін у синій уніформі. Він найбільше здивував пана Тюпело.

Поїзд рушив далі, а математик вигукнув усім пасажирам: «Люди! Сьогодні —17 травня! Подивіться на дату ваших газет!» Гудіння прибувало, пасажири дивувались і перезирались.

Професор попрохав негайно відчинити йому двері, вискочив на платформу і подався до телефону, що висів у ніші між стіною тунелю та вагоном. «Алло! Алло! Головне управління! Дайте мені Уайта! Терміново!» В цей час на другому кінці тунелю зупинився ще один поїзд. Назустріч йому біг Доркін.

Вочевидь, там щось не спрацювало, бо довелось довго чекати відповіді. Він чув, як у поїзді наростає гул і невдоволення. Паніка і страх панували в тунелі.

Нарешті на другому кінці дроту сказали, що містер Уайт відповісти не може, бо дуже зайнятий.

«Вісімдесят шостий знайшовся! — прокричав у слухавку Тюпело. Він зараз між станціями «Центральна» і «Гарвард»! Я не знаю, як це сталося. Я сів у нього десять хвилин тому на станції Чарлз-стріт і нічого не зауважив...» «А як пасажири?» — поцікавився голос на другому боці. «Всі живі та здорові!» — вигукнув Тюпело.

Сяк-так вдалося вгамувати пасажирів, встановити порядок і попрямувати до станції Гарвард. Там на платформі їх вже очікував наряд поліції. Уайт прибув на станцію у числі перших. Вони обмінялись кількома фразами і постановили, що час уже закрити лінію Бойлстон. «Пізно, пане Уайте, бо 25 хвилин тому зник 143-ій поїзд», — сказав Тюпело.

Вони обоє вирішили розшукати Тернбола — спеціаліста топології. Якщо він, певна річ, устиг вийти.

НЗО римського походження

Хто не любить подорожувати! Скільки живу, а не стрічав ще на віку своєму професорському таких людей, яким би доставляло задоволення сидіти на одному місці, нікуди не потикаючись. Небагато є речей у світі, які були б спроможні конкурувати з романтикою залізничних подорожей. Що може бути краще, коли заходиш у вагон поїзда (звісно, за умови, що це не ковбойський потяг міжобласного сполучення), сідаєш на свою нижню полицю, блаженно витягуєш ноги у проході і починаєш придивлятися до облич своїх сусідів. Знайомства, цікаві розмови, нові місця, свіжі враження...

З Рима — в нікуди

Мабуть, так думалось і пасажирам дуже фешенебельного поїзда, який на початку століття виходив з Рима з метою порадувати респектабельних сеньйорів, сеньйорин та сеньйорит мальовничими італійськими краєвидами, зігнати з них наліт нудьги та буденщини. Простих смертних у такому поїзді, звісно, не було. Як у «Титаніку». Та аномалії, обираючи героїв різних пригод, не дивляться у їхні паспорти і не з'ясовують родовід. Для них усі однакові.

Так-от, у тому поїзді їхали 106 пасажирів, з яких уціліли тільки двоє. Поїзд прямував за визначеним курсом і наближався у довгий-довгий гірський тунель у Ломбардії, а потім...

...ті двоє вискочили на ходу перед самим зникненням. При в'їзді у тунель, розповідали вони потім, поїзд опинився у клубах густого молочно-білого туману. Туман густішав, густішав... Поїзд в'їхав у тунель, і... Ані з того, ані з цього кінця не виїжджав. У тунелі теж ніяких слідів, містика якась! Згодом вхід у тунель замурували, а під час Другої світової війни у нього вцілила бомба.

У спецфондах Міланського залізничного музею є доволі простенька модель: нагадує дитячу ігрову залізницю з механічним локомотивом, макетом гірського тунелю та залізничною розв'язкою. За її допомогою вчені намагаються визначити, як зник цей поїзд.

Тема поїзда-привида спалахує у пресі кожних 4-5 років з появою чергового примарного ешелона то в Європі, то в Латинській Америці, то ще десь. Кажуть, що випадок із римським поїздом — лише маленька частинка того, що стається у різні часи мало не у протилежних кінцях світу.

Невгамовні дослідники топологічних аномалій відвели для цього явища окрему нішу та згрупували всі відомості під титулом НЗО — «Нерозпізнані Залізничні Об'єкти».

По той бік океану ...надцять років тому

Мексиканський психіатр Хосе Саксіно у своїх записках описав випадок із 104 пацієнтами, які всі як один твердили, що прибули в Мехіко з Рима на... поїзді. Власне, вони спочатку виступили з цією заявою, а вже потім стали пацієнтами. А найцікавіше в цій історії знаєш що? Записки психіатра, датовані 1840-ми роками.

Останнє повідомлення про НЗО римського походження прозвучало минулого року в західноєвропейських новинах. Отоді за справу взялися всерйоз.

Найбільша в світі сітка

Яке творіння рук людських найбільше вражає своїми розмірами та формами. Єгипетські піраміди? Ні! Китайська стіна? Теж ні! Знаєш, що це? Та ж світова мережа залізниць. Вони своєю замкнутістю та хитросплетіннями утворюють величезну топологічну систему.

Поглянь лиш на залізничну карту Європи, Євразії, всього світу. Що ти там бачиш!? Дивну стереокартинку зі сталевої сітки на сотні тисяч кілометрів. Таке творіння з повним на те правом можна вважати творінням планетарного масштабу. Вочевидь, ця гігантська сітка й справляє свій геофізичний вплив на плин ча-

су. До речі, гірський тунель у Ломбардії, в якому зник римський поїзд, був найдовшим за тогочасними мірками.

Паралельні світи у темряві досліджень

Поруч із законом збереження речовини та енергії діє і закон збереження часу. Прожитий нами час не зникає без сліду, вічність майбутнього дорівнює безодні минулого. Минуле — така ж реальність, як і час, у якому живемо тепер, а не лише спогади, як твердять скептики.

Увірватись у минуле можливо лиш за допомогою швидкості, більшої за швидкість світла. Принаймні в цьому переконують теоретичні обрахунки. Так само теоретично можна викликати минуле на поверхні старого люстра, вмонтованого у стіну старого замку чи палацу. Ось чому зі старих дзеркал так охоче вилазять привиди. Таку ж властивість мають інші просторово-часові константи (постійні величини та категорії): єгипетські піраміди, давні акведуки, залізничні і трамвайні мости, тунелі та тупики. Правічні дерева здатні назбирувати та утримувати в собі простір і час незмінних координат.

Багато хто сумнівається в тому, що час тягнеться по прямій. Він, образно кажучи, накручується витками, як кабель на котушку, як шари конденсаторної фольги, і таким чином минуле існує поруч із прийдешнім. Головне, вміти «скочити» з одного витка котушки на інший. Цьому й сприяють різні «пробоїни» та чорні діри, виконуючи роль таких собі міжвиткових «замикань». Вони, наче вихори або чорториї, втягують у себе людей, події, речі, тварин...

За три роки до зникнення римського поїзда в Італії стався потужний землетрус із епіцентром у Мессіні. Дивовижні тріщини та урвища виникли не тільки в земній корі, а й у хрональному (часовому) полі. Якщо висловити припущення, що мессінська «мандрівна хрональна діра» спроектувалась над гірським тунелем, то от тобі й розгадка. А оскільки рух поїзда визначався чіткими просторовими координатами — рейками, то з'являтись він може саме там, де колинебудь лежали рейки або ж навіть там, де їх буде прокладено.

Про НЗО іншого походження

Не було б стільки галасу через один римський поїзд, якби не мав він послідовників. У Північній Америці побутує легенда про траурний поїзд президента Авраама Лінкольна, який дотепер плентається магістралями штату Нью-Йорк, хоч від дня смерті минуло понад 100 років. А легенди ні з чого не виникають.

Такі «залізничні» легенди-оповідки можна записати у всіх кінцях світу. Різняться вони лише деталями: маркою поїзда (пасажирський, військовий, санітарний), історичними постатями, причетними до аномалії. А так усі вони більшою чи меншою мірою нагадують розповідь про римський поїзд.

Домчав римський поїзд і до Балаклави (у Криму). Там ще в 1855 році залізничні рейки прокладали робітники з Італії та Англії, тому й легко здогадатись, що стандарти рейок придатні для європейських поїздів, хіба не так!? Ефект присутності можна пояснити саме цими обрахунками.

«Рукавиця смерті»

А інша надзвичайна історія, пов'язана з НЗО, сталася у нас під боком — у Київській області. Одного сонячного дня до клініки потрапив Антон Гнатюк — командир радіолокаційного взводу частини ППО України.

У липні 1995 року він повертався у Полтаву з відпустки через Київ. Квиток йому вдалося придбати лише на ранішній поїзд. Ночівля в готелі була молодому прапорщику не по кишені, і він переночував у вагоні, який стояв у парку запасних пасажирських поїздів. Провідники були пильними і вартували усі залізничні шляхи. На одній із дальніх запасних ліній вони помітили поїзд дореволюційного зразка із трьома вагонами. Гнатюк через свою крайню необачність потрактував його як кінореквізит української кіностудії і подався туди — оглянути, помацати... Варто було лише доторкнутись до вагонної ручки, як невдаху оглушило сильним електричним розрядом. Лікарі виявили у прапорщика ознаки сильної електротравми, а на руці — так звану «рукавицю смерті»: коли людина хапається за провід високої напруги, шкіра одразу чорніє і наче сповзає із зап'ястя. Дякувати Богові, серце не спинилося.

Чимало сміливців ладні кинутись у вогонь, у воду, пережити неповторні враження від перебування у поїздах-примарах. Більшість із них — аматори, які формують стихійні групи і керуються виключно припущеннями. Вони вірять більшою мірою візуальним спостереженням і часто-густо не вміють користуватися відповідними приладами. Деколи вони роблять вдалі фото та відеозйомки, але цього не досить для серйозних наукових висновків чи навіть припущень.

От з'явиться на одному із пагорбів у чистому полі допотопний локомотив з прожектором на чолі та з клубами пари. І нехай скаже такий любитель, куди він прямує: в минуле чи майбутнє?.. Ні, час таки братися за цю проблему всерйоз. Може, ти, підрісши, і займешся нею?

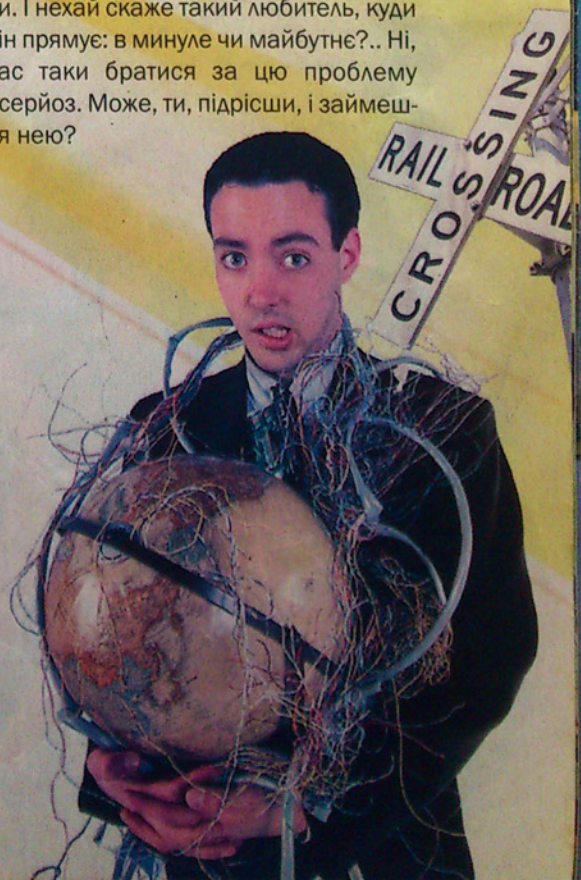

ШВЕЙЦАРСЬКА ТОЧНІСТЬ

Годинник каже «тік»,
Годинник каже «так», —
Тік-так, тік-так.
«Тік» в годинника питає,
Чи це правильна година,
А годинник каже:
«Так».
Ось тому й виходить так:
Тік-так, тік-так...

Софійка СКОКУН

Після фантастичних оповідок про поїзди, які то зникають, то знову виринають не знати звідки, про вихиляси, що їх виробляє хронотоп (часопростір тобто), так приємно просто послухати, примруживши очі, цокання старого круглого будильника чи почути «Ку-ку, ку-ку!..», що лунає з прабабусиного годинника, який примостився у вітальні чи не з позаминулого століття. Та хоч би просто циферблат рідкокристалічний побачити, де все так просто, так зрозуміло...

І от що дивно: у всіх годинників призначення одне, проте які вони всі різні! Мабуть, коли вийду на почесну Нобелівську пенсію і буду монографії різні писати, в перервах між ученими працями займусь я колекціонуванням годинників. Сонячні, пісочні, механічні, кварцові... Гм, а чи не вигадати ще парочку видів?

Ось коли я матиму, що розказати!.. Втім, я й зараз чимало можу розповісти. Хочеш послухати?

Про всі ці коліщатка спитати б мого татка

Коли я ще в коротких штанях бігав і зовсім не знав, що таке окуляри, завели мене у крамницю з годинниками. Вона була одна у місті, дуже велика і дуже загадкова. Ото було вражень!.. З усіх боків на тебе дивляться цифрові обличчя, кожне щось тобі тікає, підтакує — і всі по-своєму.

Один з них, великий та сварливий на вигляд, мабуть, був складений з тракторних шестерень. А перед тим як забамкати, він довго й нудно гудів, харчав, ніби прокашлюючись, а після всього замість оглушливого бою, якого від нього слід було чекати, лагідно-лагідно співав, мов лісовий дзвіночок. Дивні вони — ці годинники, ну чисто тобі живі істоти!

Зайшов я до майстерні кілька років тому — і тогочасні спогади річкою полинули на мене. Неначе вчора то було... Та вирвавшись з-під влади ностальгії, помітив я, що не та вже годинникова майстерня, що раніше, геть не та. Поруч з механічними годинниками стояли кварцово-механічні, які рухали стрілками за допомогою кварцового генератора-пластинки та маленької батарейки. Їх вважають найбільш точними та менш примхливими. Електронних вистачало теж. Ніякого «тік-так» усередині — суцільна індикація та мікросхеми з батарейками.

Сьогодні тих годинників, які вірою та правдою служитимуть не одному поколінню, можна порахувати на пальцях однієї руки. «Rolex», «Patek Philippe», «Citizen», «Casio»... Носій такого добра повинен бути щонайменше — багатим. Справжні фірмові годинники цих виробників коштують не одну сотню гривень чи навіть доларів, зате служать не одну сотню років.

Swiss Made: щось із чимось

Якщо побачиш такий напис на годиннику, яким вихвалятиметься багатий дядечко чи амбітна тітонька, то знай, що вони мають на це усі підстави. Лише ті годинники, які на 95 відсотків складено у Швейцарії, мають привілей так називатися. Вимоги до них дуже високі, і з 500 годинникових компаній, котрі плідно працюють у Швейцарії, лише 100 мають ліцензію такої високої якості. Окрім цього магічного напису, на них неодмінно буде шестизначний номер та бірка фірмової крамниці з усіма паспортами, сертифікатами

якості та документами купівлі-продажу. А ще — гарантійне обслуговування на певний термін.

Годинники, як і кулі чи підшипники, бувають різних калібрів — тобто габаритів механізму. Їхня точність вимірюється із похибкою -20/+40 («Orient», «Tissot», «Seiko», «Citizen», наші). А ще треба звертати увагу на корпус, дату виготовлення і таке інше. І, звичайно, купувати тільки у фірмових крамницях.

Серце «Casio»

Не менш популярні і японські годинники, на яких теж красується «Made in...» або «Mov't Japan», «eb». Із першим зрозуміло: «виготовлено у...». А от другий напис трапляється не так часто. «Movement» — скорочено з англійської «механізм» або з французької «ебош» — «механізм годинника», і означає він, у якій країні цей механізм виготовлено. У таких годинниках використовують переважно найкращі механізми японських та швейцарських компаній: «Ronda», «ETA», «ISA» (Швейцарія), «Miyota» («Citizen»), «TMI» («Seiko») — високу якість гарантовано.

Може ввести в оману й те, що не всі японські фірмові годинники можна побачити в каталогах. Справа тут ось у чому: окремі моделі японці виготовляють виключно на свій внутрішній ринок, як, зрештою, машини та інші предмети масового вжитку.

Так, колекція «Casio» з 1998 року пішла трьома дорогами: звичайні моделі, ексклюзивна колекція та годинники, призначені для продажу лише на внутрішньому ринку Японії — так звані моделі домашнього вжитку. Колекції для внутрішнього ринку існують практично у всіх японських виробників. Отож усі три категорії годинників «Casio» видають окремі каталоги, тож безглуздо шукати моделі однієї категорії в каталогах іншої. Досі достеменно невідомо, для чого японці так поділили годинники.

Із серії ексклюзив — одні з найкращих: неповторні та багатофункціональні типу «Hotbiz», «G-Shock», «Mr-G», «Baby-G» і таке подібне. Про годинники «домашні» довідуємося лише з тих рідкісних примірників, котрі прибувають до нашої країни разом з японськими туристами або ж потрапляють якимось дивом у сервісний центр. Ці годинники мало чим різняться від своїх братиків «Casio», хіба що корпус у них титановий та браслетик титановий, ото й усього... Годинники «Citizen» та «Seiko» обов'язково мають шестизначний номер на задній кришечці, незалежно від вартості, колекції чи моделі. Якість! Номер на годинниках типу «Casio» — явище доволі рідкісне. Хіба що пощастило їм народитись у самій Японії. Тому якщо на твоєму чи мамусиному годиннику є номер, то він за національністю — стовідсотковий японець. Цікаво й те, що годинники моделі «BP-120» можуть вимірювати артеріальний тиск.

Точно дешево — але не точно

Хотілося б виглядати справжнім красенем, високо підіймати руку і вимахувати позолоченим годинником із фірмової крамниці. Тобто вимахуватись перед однолітками. Хотілось би, якби на це були кошти. А таке не кожен дорослий собі може дозволити. Тому й вдаються молоді амбітні люди до всіляких хитрощів та купують собі... майже «Casio» чи майже «Rolex» за 20-30 гривень. Сміхота та й годі! Таку «красу» можна побачити на кожному базарному лотку. Та ще смішніше те, що продавець іноді переконуватиме тебе й інших у правдивості фірми, у тім, що хтось там привіз і треба продати.

Про це ми вже поговорили. А за місяць-другий і «позолочений корпус» чомусь витерся до сірого, і годинник іде, як і його власник. Якось один дядечко пожартував, що годинник у нього ходить так само, як він: «Я йду — і він іде; я стою — і він стоїть». Отак і з підробками.

Популярність — палка з двома кінцями. Так, швейцарські годинники всі знають і шанують, проте їх найбільше й підробляють. Розрахунок піратів простий: хто не спокуситься на «фірму», яку тобі спихають за західними мірками практично за безцінь! От і виходить, що на зап'ястях наших співгромадян сьогодні красуються «неймовірно дорогі годинники», куплені десь в Арабських Еміратах, на курортному базарі в Туреччині чи просто на лотку за рогом. Зростає популярність оригінальної продукції — підробки й собі не стоять на місці.

Щороку в цілому світі таких псевдогодинників випускають понад десять мільйонів. Пірати годинникової індустрії ставлять «фірмові знаки» та один до одного копіюють фірмові моделі, використовуючи для цього прості (неблагородні) метали та написи «хронометр». Показник якості підробки — гірке прозріння, рясний дощ із сліз та обіцянка «знайти оту спекулянтську морду та дати їй прикурити». Але скажи, хіба не бачили очі, що купували?

Точність — ввічливість королів

Так говорили раніше, так вважать і тепер. Мати годинник — не означає бути точним. Треба ще й навчитися ним користуватися. А тим більше — піклуватися про нього: чистити, протирати від пилюки, берегти від ударів. І разом із своїм годинником вчитися бути точним, ввічливим та працювати злагоджено. Отоді всі будуть бачити, що годинник у тебе — не для краси, а ознака твоєї дорослості.

З картою!

«Любиш лісом прогулятись, то люби й орієнтуватись», — видав якось на лісовій прогулянці капітан Немо, і я з ним цілком погоджуюсь. А то мало чого! Підеш у ліс по гриби, заблукаєш, почнеш «Ау!» кричати, аж тут на тебе вийде якийсь клишоногий. Навряд чи він хотітиме медом тебе пригостити, тож єдина розумна річ, яка тобі залишиться — ноги в руки і повний вперед. Але куди, в який бік? Як не крути, а знову все впирається в орієнтування. Тож чи не послухати тобі мою розповідь про цей вид спорту?

Історична довідка

Влітку 1976 року неподалік від Стокгольма у присутності численних глядачів відкривали незвичний пам'ятник. На скелі, мов на постаменті, стояв чоловік з картою в руках, а під ним напис: «Першому орієнтувальнику». Вважалося, що саме тут, у курортному містечку Сальтшебадені, 25 березня 1919 року відбулися перші змагання зі спортивного орієнтування. Перші не лише у Швеції, а й у світі.

Однак офіційною датою народження цього спорту вважають 13 травня 1897 року, коли біля норвезького містечка Бергена спортивне товариство «Турнференінг» організувало перші забіги з картою і компасом.

Згодом до цього спорту долучаються фіни і проводять змагання з орієнтування серед лижників. Масовим цей вид спорту стає у Скандинавії, починаючи з 1930-х років. Виникають нові види орієнтування — естафетні, нічні, марафонські. Любителі позмагатися в лісі сідають на велосипеди, мотоцикли. Ті, кому більше до смаку моторні лодки та байдарки, вчаться орієнтуватися на водних просторах. Орієнтування впроваджують у систему фізичного виховання у школах, вузах, армії...

Після Другої світової війни в Європі виникають національні федерації зі спортивного орієнтування. Щоправда, правила змагань частенько серйозно відрізняються, тож у 1961 році в Данії створюють Міжнародну федерацію орієнтування (IOF). В 1962 році затвердили єдині правила. Починають проводитися першості Європи, а з 1965 року — і світу. Поза всякою конкуренцією тут скандинави (найбільше — шведи), і не дивно: адже у самій тільки Фінляндії щороку проводять понад 4000 змагань. І це в країні, де менше 5 мільйонів мешканців.

Намагалися включити спортивне орієнтування до програми Олімпійських ігор, але нічого з того поки що не вийшло. Мовляв, хто за спортсменами по лісах із камерами буде бігати?

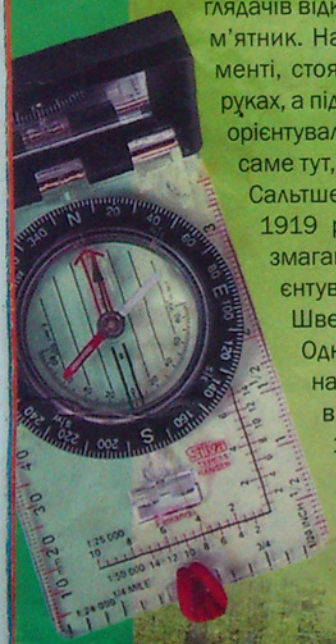

Основи техніки орієнтування

Мета спортивного орієнтування — якнайшвидше пробігти маршрут по незнайомій місцевості, побувавши у всіх контрольних пунктах згідно з завданням, позначеним на карті. Для цього потрібно знати, де ти є в даний момент, і вміти вибрати оптимальний шлях. Ось тут і стають у пригоді вміння розбиратися в картах, користуватися компасом, зорова пам'ять, спостережливість... Ну й, звісно, деякі секрети.

Умовні знаки. Пізнання секретів орієнтування починається з вивчення умовних знаків. Вони чимось нагадують топографічні. Для зображення місцевості, позначення об'єктів орієнтування, характеристик умов пересування на спортивних картах використовують 70 умовних знаків. Тож щоб читати карту, мусиш вивчити цю «азбуку». Умовні знаки бувають семи кольорів: чорного, сірого, коричневого, голубого, зеленого, жовтого та червоного. Знаки спортивних карт у своїй більшості досить наглядні і нагадують форми зображених предметів (вигляд зверху чи збоку). У них можна розібратися без сторонньої допомоги. Карта — хрестоматія для орієнтування. Вона характеризує місцевість, на ній нанесені шляхи пересування. По ній можна, знаючи масштаб, визначити відстані між об'єктами.

Компас. Навчитись користуватися компасом дуже просто. Важче вправлятися ним та картою одночасно. У спортивному орієнтуванні користуються спеціальними рідинними компасами, які дозволяють швидко та просто встановити на карті потрібний напрям і рухатися на місцевості за вибраним азимутом. Рідина в ампулі компаса забезпечує стійке положення стрілки навіть під час руху. Пластинка компаса має лупу для читання насичених відрізків карти та шкали для кутових і лінійних вимірювань на карті, а також лічильник з цифрами від 1 до 9. Маючи компас та

Компасом

спортивну карту, вже можна вчитися орієнтуванню.

Орієнтування та карточитання. Потрапивши до незнайомої місцини, перш за все зорієнтуй свою карту. Її треба поставити так, щоб лінія північ-південь на карті збігалася зі стрілкою компаса (північ — верхній край карти). Після орієнтування карти всі об'єкти, зображені на ній, цілком відповідатимуть об'єктам, що на місцевості. Тепер можна «читати» карту — співставляти з нею місцевість.

Для швидкого читання і правильного розуміння карти потрібні складні навички. Читають лише зорієнтовану карту і в напрямку руху. Вчитися читати карту найкраще на відкритій місцевості. Доцільно користуватися «рухом за великим пальцем» — великий палець лівої руки, який притримує карту, направлений по лінії руху, а ніготь фіксує місцезнаходження орієнтувальника у даний момент.

При читанні карти всі орієнтири поділяють на точкові, лінійні та площинні. До точкових належать позамасштабні об'єкти: каміння, ями, джерела, групи дерев... Лінійні — це дороги, стежки, просіки, яри, ріки, канали, межі лісів, вирубок — усе, в чому довжина значно перевершує ширину. До площинних орієнтирів належать озера, ліси, гори, долини, схили, вирубки, галявини. Точкові та лінійні орієнтири сприймаються простіше, а ось рельєф...

Важливу роль при читанні карти має «пам'ять карти» — здатність швидко схопити та зберігати картинку карти чи місцевості. Рідше до неї звертаєшся, менше часу йде на вибір напрямку руху.

Рух за азимутом. Щоб витримувати на місцевості вибраний напрям руху, визначений компасом, необхідно періодично робити звірку з орієнтирами. Для цього вчаться фіксувати поглядом якнайдальший орієнтир, тобто рухаються по точковому азимуті. Іноді доцільно йти не точно вибраним азимутом, а до лінійного орієнтира, щоб потім, наприклад, ідучи вздовж річки, вийти до потрібного об'єкта. При цьому слід чітко співставляти відстані, щоб знати своє місцезнаходження. Гарне «азимутне чуття» з'являється у спортсмена після тривалих тренувань.

Вимірювання відстані. Відстань вимірюють по карті та на місцевості. На карті — «на око» або по шкалі планки компаса, на місцевості — «на око» або під час руху підрахунком пар зроблених кроків. Звичайно, окомір може підвести, тож краще рахувати кроки та робити вимірювання на карті. Найкраще розбивати відстані на стометрівки.

Ланцюжок орієнтирів. Притримуючись ланцюжка надійних орієнтирів, які легко виділити на місцевості, можна швидко пройти до мети. При такому способі руху слід вміти добре читати карту, вміти її співставити з місцевістю, добре володіти компасом та навчитися правильно вимірювати відстані.

Втрата орієнтира приносить масу неприємних відчуттів, але не можна розгублюватися. Потрібно відшукати новий надійний орієнтир, «прив'язатися» до карти і продовжити рух. Щоб цього не траплялося, потрібно уважно слідкувати за напрямком лінійних та площинних орієнтирів.

Вибір шляху. Найважче в орієнтуванні — вибір шляху. Вміння правильно вибрати шлях, збудувати ланцюжок орієнтирів — основні технічні прийоми, якими має володіти орієнтувальник. Добрі орієнтири зменшують частоту звертання до карти і прискорюють рух. Але який шлях вибрати? Однозначної відповіді не існує. Рух по прямій найкоротший, та тут він не завжди найкращий. Часто доводиться рухатися в обхід. Але найчастіше це комбінований шлях. При виборі шляху діють два протилежних фактори: надійність та час. Від їх гармонії, від розумного вибору і залежить успіх спортсмена. Під час проходження маршруту не можна перевищувати швидкість руху, адже, перевтомившись, можна втратити контроль за напрямком руху та неправильно прочитати карту.

Кожен орієнтувальник має безліч можливих варіантів шляху пересування, і це перетворює просте просування з картою та компасом у справді улюблене заняття багатьох людей. Та воно й не дивно, в теперішньому урбанізованому суспільстві перебування на свіжому повітрі в неабиякій ціні. Тож якщо ти теж за здоровий спосіб життя — ласкаво просимо!

Чи потрібні хлопцям... довгі ноги?

Хто щиро вважає, що довгі ноги — привілей лише прекрасної половини людства, той далі хай не читає. Бо я з цим ніколи не погоджуся, і ось чому. По-перше, від довжини ніг залежить висота зросту. А високий хлопець, сам розумієш... Його всі дівчата здалеку помічають. По-друге, довгі ноги як засіб пересування мають значно більші переваги, ніж короткі. Довгими — крок, короткими — три.

Та крім довжини ще сила ногам потрібна, надто якщо пересуватися доводиться багато, часто, швидко. От коли робота «ходяча». Або коли людину, мов того вовка, «ноги годують».

Хто був за фахом Д'Артаньян?

Читав «Трьох мушкетерів» Дюма? Скажи, як повернулася б історія з підвісками, якби не спритність у ногах славнозвісного мушкетера? Можна лише уявити, скільки б часу знадобилося тодішній пошті для доставки цінної бандеролі з надписом «Цілком таємно» з Бекінгемського палацу до Лувру в Парижі. І сумніваюся, що ця бандероль взагалі потрапила б до свого адресата. Королеву Франції врятував Д'Артаньян. Людина, яка мовою сучасної термінології виконувала функції королівського кур'єра. Або ж просто гінця.

Кур'єри завжди були, є і будуть. Колись думали, що з запуском першого поштового голуба потреба в них відпаде, та де там!.. Ні птах, ні конверт з маркою, ні факс з Інтернетом не в змозі витіснити давню професію, назва якої з французької перекладається як «службовець, що розносить цінні папери».

От хто ж, як не кур'єр, доставить вчасно букет квітів для Таньки, що сидить за другою партою, чи хто, як не він, із швидкістю звуку повідомить усі паралельні класи, що у фізика сьогодні нежить і контрольна переноситься на тиждень. Ніякий голуб цього не зробить, і по жодному факсу такого не передаси. А кур'єром — завжди будь ласка.

«За» і «проти»

Якщо тебе приваблює робота, пов'язана з витривалістю і великими фізичними навантаженнями, тоді можеш обирати професію кур'єра. Справжньому професіоналу доводиться нелегко. Протягом робочого дня потрібно рознести до 200 одиниць кореспонденції. Все разом спокійно потягне до двадцяти кілограмів. Згадай, як ви у школі збирали макулатуру. А тепер прокрути «плівку» навиворіт — усе навпаки: ходиш і роздаєш, а в кінцевому результаті — жодного папірця-замовлення, лише автографи щасливих клієнтів, котрі вчасно отримали свою кореспонденцію.

Справді, ходити доводиться дуже багато. Ця професія чимось нагадує такий всім знайомий вид спорту, як орієнтування на місцевості. Ходиш, шукаєш, допитуєшся, водиш пальцем по карті, вивчаєш плани вулиць та схеми мікрорайонів. Дуже схоже на «полювання», тільки в ролі лисиць і зайців — різні фірми чи приватні особи, яким адресовані повідомлення.

У великих містах працювати набагато складніше. Але помічником для кур'єра часто стає машина, тому паралельно потрібно володіти професією водія. Причому класного, адже завжди треба поспішати. Доводиться часом їздити і по вузеньких вуличках з одностороннім рухом, а під час якихось переворотів, зібрань, громадських заходів і взагалі блукати невідомими районами, у яких дороги далеко не найкращої якості. От потрапить колесо в яму, тоді що? Клієнта не цікавить твоя проблема, йому — своє отримати...

Але не всі кур'єри їздять на машинах, і не тому, що власного транспорту не має, а тому що добратися до місця призначення своїм ходом буває набагато легше і швидше, ніж, скажімо, на «колесах» в години пік. Більшість кур'єрів усе-таки користується власним транспортом «№ 11». Правильно, своїми ногами. А ходити пішки, як стверджують лікарі, корисно для здоров'я. У цьому кур'єрська професія має величезну перевагу над роботою, пов'язаною із сидінням за комп'ютером у задушливому приміщенні. І час роботи не обмежений, ходиш собі, повітрячком дихаєш, людей розглядаєш, себе показуєш. Навіть можеш у скверику посидіти, якщо втомився, головне — вчасно виконати всі доручення.

Aleus jacta est!..

Щоб стати професійним кур'єром і заробляти «порядні» гроші, потрібно звернутися у відділ кадрів спеціальних кур'єрських служб. Це щось на зразок державної поштової служби, яка займається доставкою рекомендованої кореспонденції.

У таких спеціалізованих фірмах добре налагоджені умови праці кур'єра. Наприклад, кожен має свою територіальну зону. Найкращою зоною, звичайно ж, вважається центр міста. Тут велике

скупчення фірм та приватних адресатів. Але потрапити працювати в цю зону не просто. Треба бути справді досвідченим кур'єром або мати «великі плечі», тобто зв'язки з головним роботодавцем. Непогано бути його родичем чи принаймні сусідом по шкільній парті.

Прийом на роботу проводиться у кілька етапів: спочатку кандидатів обирають за анкетними даними. Люди, які не знають хоча б однієї іноземної мови, які часто міняють своє місце праці, й ті, які не ладять із законами, до уваги взагалі не беруться.

Наступний етап — співбесіда, своєрідна перевірка, як людина вміє себе подати, як відповідає на запитання і висловлює свої думки вголос. Основне завдання на співбесіді — сподобатися роботодавцю і не показати, що ти прийшов у цей заклад тому, що тебе більше ніде не приймають.

І ось тебе «затвердили» на роботу кур'єра. Класно! І видали нову форму і список клієнтів. До того ж не треба носити важких і великих пачок, їх розвозять на фірмових машинах. Ну що ж — уперед! Але... і вимоги у такій спеціалізованій фірмі набагато серйозніші, ніж будь-де.

Найменше запізнення на роботу — штраф, неохайний вигляд — штраф, незадоволення клієнта — штраф, затримка з виконанням замовлення — штраф, порушення дисципліни чи втрата кореспонденції — звільнення з роботи з виплатою втрати. Тут уже не до жартів. Щодня необхідно звітуватися перед начальством, заповнюючи так званий листок пересування кур'єра. У ньому все розписано по хвилинах: куди, о котрій годині прийшов, коли пішов. А в кінці робочого дня кур'єр обов'язково повинен вислухати від свого начальника всі побажання та зауваження щодо роботи.

У професійних кур'єрських службах працівники отримують 20-25% від суми, яку оплачує клієнт фірми. Якщо замовлень багато, то за один день кур'єр отримує непогані гроші.

Кур'єрські курйози

Якщо кур'єр не працює у спеціальній кур'єрській службі, а є представником однієї конкретної фірми, то його зовнішній вигляд, відповідно, є обличчям цієї фірми. Тому дуже важливо завжди виглядати «на всі 100%». І варто запам'ятати, що клієнт завжди правий, а кур'єр — крайній. Хоча бувають випадки, коли доручення не виконуються зовсім не з його вини, але дістається, як правило, кур'єру. Наприклад, в одному закладі зник унікальний слайд популярної зірки шоу-бізнесу, який коштував 10 тисяч доларів. Усі звинувачення «посипались» на кур'єра, а виявилось, що секретарка, оформляючи замовлення, поклала слайд в інший конверт. А бідолашний кур'єр від переживань мало не посивів.

Ще один випадок. Охоронець не захотів впускати сторонню людину до свого начальника. Довелось кур'єру пояснювати, чого він прийшов, а за той час пропало чотири квитки бізнес-класу однієї з найдорожчих західних авіакомпаній. Коли причини цього «непорозуміння» були з'ясовані, охоронець опинився на вулиці, але вже після того, як кур'єрові добре перепало.

Ну що ж, якщо тебе не лякають труднощі кур'єрських буднів, і ти вирішив усе-таки в майбутньому пов'язати свою долю з кур'єрською роботою, тобі пряма дорога просто до кур'єрської професійної служби. Попередньо постарайся якомога більше дізнатися про фірму, з'ясувати, чи є ліцензія, офіс, уніформа, автотранспорт, а основне — довідатися, які клієнти користуються послугами цієї фірми.

Професія кур'єра потребує роботи зі складною технікою. Наприклад, лазерним сканером зчитати інформацію з листа, підключити сканер до мобілки, переслати повідомлення на комп'ютер центрального офісу... А для цього вже не тільки ноги потрібні.

shakira

вундеркінди вибирають сцену

Важко бути вундеркіндом. Питаю якось Колібрика: «Ким стати збираєшся, коли виростеш?» А він тільки плечима знизав і нічого не сказав. Та й справді, як тут визначитись, коли ти січеш і в хімії, і в літературі, і в шахи граєш так, що не соромно і гросмейстера на двобій викликати? Мені чи тому ж Джо набагато простіше. Джо себе тільки в образі зірки НБА й уявляє, ну а я піду стопами свого заокеанського тезка. Все зрозуміло, всі перспективи — перед тобою.

2 лютого 1977 в Колумбії народилося ще одне таке створіння, якому добряче довелося поморочитись, поки воно вирішило, що буде співачкою. Повне ім'я цього юного даруваннячка — Шакіра Ісабель Мебарак Ріполль (батько дівчинки за національністю араб).

Трохи підрісши, маленька Шакі стала виявляти інтерес до музики та літератури.

Коли їй виповнилося 18 місяців, вона знала алфавіт, у три роки читала, а в чотири її було хоч до школи записуй. Одне слово — вундеркінд.

Мама дівчинки бачила у дочці великого художника — якийсь час Шакіра ще й малювала. Потім — поета — у чотири рочки вундеркінд став складати вірші. Школа взагалі пророкувала їй балетне майбутнє. А коли чаду бамкнуло вісім років, батьки розгледіли в ній задатки співачки.

Коли Шакі виповнилося дев'ять, вони вирішили не гаяти часу і перетворилися на таких собі імпресаріо власного дитятка. Дівчинку запрошували танцювати східні танці, згодом батьки домоглися її участі в конкурсі «Хай живуть щасливі діти!», і вона виграла його!

Через кілька років доля звела Шакі з представником студії «Sony Music». Підписали контракт. Відтепер довелося поєднувати навчання, дитячі забавки та запис першого альбому «Магія».

Популярність Шакіри росте. У 15 років вона записує другий альбом «Небезпека» (1992), який у цілому вийшов невдалим, за винятком хіба що однієї пісеньки.

Закінчивши школу, Шакі після тривалих вагань пакує валізи і бере курс на столицю — Боготу. А щоб не було дуже страшно одній у незнайомому місті, прихопила з собою й мамусю. Там вона насамперед відвідала офіс «Sony Music», журнал «TV Guia», а скінчилось усе тим, що їй запропонували головну роль у серіалі «Оазис».

Перший рік столичного життя виявився доволі плідним — Шакі стала «Міс телебачення Колумбії» та кращою акторкою року.

У 1994 році Шакіра познайомилася зі своїм майбутнім менеджером Парісією Теллес і написала на її прохання пісеньку «Де ти, серце?», яка стала шлягером. Крива популярності дівчини стрімко попрямувала вгору.

Третій альбом «Голі ноги, високі мрії» вже записується у США. Мав він шалений успіх — диски розхапували просто з-під рук. А там і світове турне не забарилося.

Сам Стівен Спілберг запросив її на прослуховування жіночої ролі у фільмі «Сорро» («Ялина»). Ролі, правда, не дали, та все одно було приємно.

У 1996 році співвітчизники визнали Шакіру жінкою року.

Публіка жадала четвертого альбому, але її це дуже лякало. Ану як не вийде такого ж успіху, як з третім? До того ж в аеропорту невідомі зловмисники викрали в неї ноти і тексти пісень.

Довелося писати все заново, і після низки гастролей Шакіра засіла-таки в студії. Альбом під назвою «Де злодії?» не забарився.

Після презентації альбому в Боготі Шакіра плакала від щастя — диск став п'ятиразово платиновим, тільки за перший день було продано 300 тисяч копій. Менеджерам співачки було від чого вдоволено потирати руки.

А на зламі 2000-2001 років Шакіра відважилась на свій перший англомовний альбом. Мовляв, популярність росте, виходить за межі латиномовного світу, то чом би не співати пісень мовою, яку знають усі? Як сказала, так і зробила. А пісенька «Whenever, Wherever», яку тобі вже, мабуть, довелось чути не раз, саме з цього альбому, який називався «Laundry Service». Гм-м-м, дивна назва. Наскільки я розуміюсь в англійській, перекласти її можна як «Пральний сервіс». Ні, був би це мій альбом, я назвав би його якось інакше. Скажімо, «History, vol. IV». Або «To Be Continued...»

УСЕ ВВІМКНУТО!

Як зробити супергрупу і заробити купу грошей? Рецепт простий. Спочатку треба розібратися, що нині в моді. Вмикаємо музичний канал і заклякаємо на годинку-другу перед телевізором — аби сповнитися вражень.

В якийсь момент починаєш розуміти: закохані дівчиська клюють на бойзбенди — світлої пам'яті «Take That» або ще понині живі «Boyzone», «Backstreet Boys», «N'SYNC». Отже, щоб мати успіх, досить і собі створити щось таке. Так або приблизно так думали дяді, які стояли у витоків такої сьогодні суперпопулярної групи «Прем'єр-міністр».

Ідея запустити «вірус» негритянських ритмів у слов'янські музичні маси спала на думку Євгену Фрідлянду. По-перше, просто прибуткова справа, а по-друге, цікаво, як звучатимуть ритм-енд-блюзові мотивчики, притягнуті до російських текстівок? Так виник «Прем'єр-міністр».

Сталося це десь наприкінці 1997-го року. Виконавці є, потрібні пісні. Почесна справа пекти хіти, мов млинці на пательні, лягла на нашого земляка Кіма Брейтбурга, в минулому керівника досить пристойної групи «Діалог». Усвідомлюючи відповідальність та важливість покладеного на нього завдання, він виїжджає до рідного Миколаєва. Прокантувавшись у славному місті корабелів кілька місяців, він пише аж чотири (!) пісні, з яких тільки одна увійшла в альбом «Старший брат».

Назву «Прем'єр-міністр» придумав сам Фрідлянд. Тоді саме в уряді — чи то нашому, чи то російському — прем'єр-міністрів міняли, мов королева черевики, і слово стало дуже популярним і на радіо, і на телебаченні. Самі учасники квартету довідались про назву вже після того, як побачили свій перший диск. «Ні! — кричать вони всі як один. — Ми всі були не проти!» А якби були? Можна подумати, сильно стали б їх питати.

А тепер ближче познайомимося з учасниками проекту.

Майже всі члени великої циганської родини Жана Григор'єва-Мілімерова (народився 5 грудня 1979 року в Москві) були артистами. Батьки працювали в циганському ансамблі Володимира Сакища, завдяки їм п'ятирічний Жан і познайомився зі сценою. «Пам'ятаю, — говорить Жан, — перший раз я вийшов на сцену зі сльозами на очах. Мені було всього п'ять років, я боявся. А мама змусила мене вийти і танцювати національний танець». Потім батьки віддали хлопця в музичну школу (у клас скрипки). «Скільки себе пам'ятаю, — зізнається Григор'єв-Мілімеров, — удома я завжди співав. Ночами я просиджував біля магнітофона, крутив пісні «Boyz II Men», Мерайї Кері, Уїтні Х'юстон і повторював за ними».

Піт Джейсон (9.09.1976, Москва) зазнав музичного впливу з боку старшого брата. Батьки віддали обох хлопчиків (батько — геолог, мама — перекладачка) у музичне училище освоювати фортепіано, і вже у 8 років Петрик вигравав у Малому залі при Великому театрі. Грав серйозні речі, класичні. А потім подався до Московської хорової капели хлопчиків.

На початку 90-х старший брат Пітера зібрав групу і назвав її «Рашн Блекс» («Російські негри»). Крім нього і Піта, колектив складався ще з двох дівчат- мулаток. Екзотична темношкіра група близько двох років не вилазила з гастролей. Хлопці встигли навіть кілька разів мигнути в музичних програмах «50/50», «Ранкова зірка» і т. д. «Поховало» групу безгрошів'я. Довелось чекати щасливого випадку.

В'ячеслав Бодолика (18.06.1977, Унгени, Молдова) приєднався до групи, коли писались перші пісні. Родина Бодолики була дуже музичною (і мама, і батько, і навіть старша сестра — всі на чомусь та й грали). І він навчався в музичній школі по класу скрипки. Крім того був капітаном збірної міста з футболу, займався танцями і добре вчився.

Марат Чанишев (29.03.1975, Москва). "Прем'єрствує» з жовтня 2001 року. Він не лише вокаліст, а й поет, композитор. «Такая-растакая» — його творіння.

Дмитро Ланський (15.05.1978, Москва) навчався в Гнесинському училищі на відділенні естрадного вокалу. Працював у групі з моменту її народження. Брав участь у записі 2 альбомів. Одружений із співачкою Юлею Началовою.

Ну ось і все, що стосується «Прем'єр-міністра». Чекатиму на появу іншої групи — «Президент» або «Рейхсканцлер». А чому б і ні!

прем'єр-міністр

НАСКІЛЬКИ ТИ ОРИГІНАЛЬНИЙ?

Ти любиш малювати?

Твій записник завжди при тобі?

У тебе зелені очі?

Так

Ні

Брови хмуриш часто?

В Антарктиді мавпи живуть?

Ти живеш у селі?

Фотоапарат маєш?

По деревах лазити любиш?

У шахи граєш?

Вороняче яйце від курячого відрізниш?

Носиш тільки те, що модно?

Торти пекти любиш?

У гості часто ходиш?

Любиш вечеряти при свічках?

Кубики «Кнорр» — це гидота?

У літню спеку шарфи носиш?

Свою кімнату самостійно прибираєш?

Папуги вдома в тебе є?

Шинед О'Коннор слухаєш?

Японську мову знати хочеш?

Контакти з інопланетянами мав?

На рожевий колір фарбуватися доводилось?

Любиш листуватися?

Чужими порадами користуєшся часто?

Маєш оранжеві черевики?

На саксофоні граєш?

Пишеш білі вірші?

Група «Руки вверх» подобається?

Може, й не повіриш, але ти — сама оригінальність. В усьому. Завжди. Може, таких, як ти, на всю школу один-два. Ну, максимум три. А ще всі тобі страшенно заздрять.

Зовнішність твоя нічим не впадає в очі, та якщо поглянути поближче... І людина ти дуже цікава, і співрозмовник приємний, та головне в тобі — нестандартне мислення.

Єдине, що стоїть за такою оригінальністю, — звичайне бажання виділитись. Чим? Байдуже, аби стояти осторонь від інших, просто бути «не так, як усі». Чи подобається це їм? А тобі?

Ну як можна бути такою сірою мишою? Ні, конче треба щось міняти. Купуємо зелені штани — раз. Плетемо пару феньок — два. А на три... Придумай щось оригінальне.

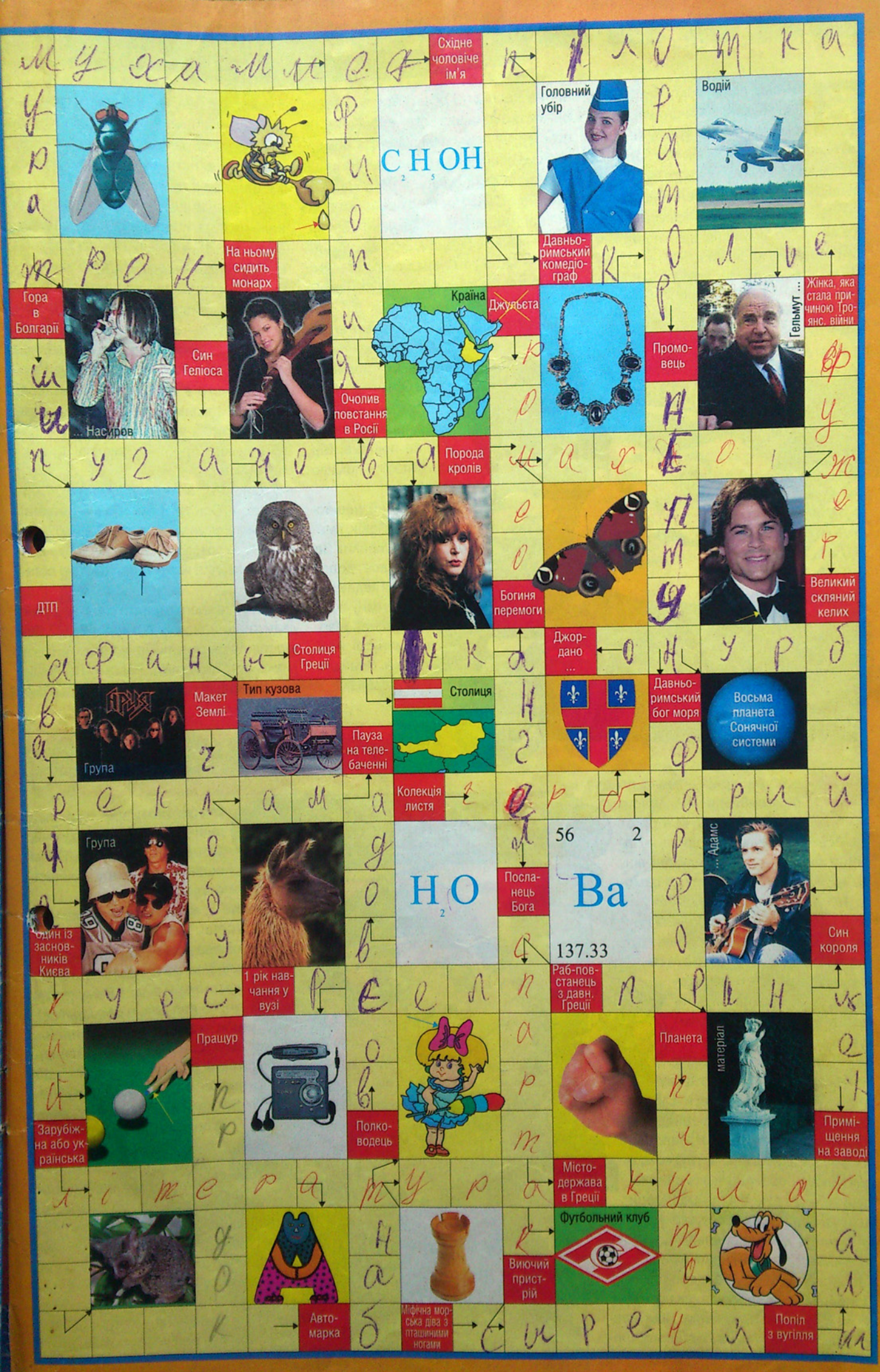
Східне чоловіче ім'я
Головний убір
Водій
C_2H_5OH
На ньому сидить монарх
Давньоримський комедіограф
Гора в Болгарії
Країна
Джульєта
Жінка, яка стала причиною Троянс. війни
Гельмут ...
Син Геліоса
Промовець
... Насиров
Очолив повстання в Росії
Порода кролів
ДТП
Богиня перемоги
Великий скляний келих
Столиця Греції
Джордано ...
Тип кузова
Макет Землі
Столиця
Давньоримський бог моря
Восьма планета Сонячної системи
Група
Пауза на телебаченні
Колекція листя
Група
H_2O
56
2
Ba
137.33
Посланець Бога
... Адамс
Один із засновників Києва
Син короля
1 рік навчання у вузі
Раб-повстанець з давн. Греції
Пращур
Планета
матеріал
Зарубіжна або українська
Полководець
Приміщення на заводі
Місто-держава в Греції
Футбольний клуб
Виючий пристрій
Автомарка
Міфічна морська діва з пташиними ногами
Попіл з вугілля

класword!

Промах у поясненні

В одному похмурому старовинному будинку з міцними та високими стінами жив дуже багатий чоловік. Наскільки він був багатим, настільки ж і скупим. У нього було стільки срібла, золота, коштовних камінців, що на них можна було купити кілька довжелезних лімузинів, ще й на космічний корабель лишилося б.

Як і всі скнари, він не поспішав розлучатися зі своїм багатством. Більш того, економив на всьому, на чому тільки міг. Не опалював і не освітлював будинок. Пив лише воду та їв самі сухарі. А найулюбленішим його заняттям було перераховувати свої грошенята та камінчики (коштовні, звісно). Робив дідусь це двічі на день — зранку та перед сном. Він уже давно напам'ять знав, скільки у нього монет та коштовних камінців.

Одного ранку він з жахом помітив, що зникла одна скринька з монетами. Люди подейкували, що у його будинку поселилися привиди, та дід у це не повірив. Він відразу побіг у поліцію і заявив:

— Я бідний нещасний чоловік, і мене обікрали! За все своє довге життя я ледве назбирав одну скриньку монет, а вона минулої ночі зникла. Знайдіть її та злодія!..

І накатав заяву на ім'я інспектора Приходька. «Почну з огляду слідів біля будинку, — розмірковував детектив. — Тим паче, що земля добряче розмокла, адже всю ніч ішов дощ...»

Аж тут його перебили — до відділку привели якогось волоцюгу. Під час розмови з'ясувалося що він у ніч пограбування діда саме йшов біля його будинку. Приходько вирішив копнути глибше...

— Ну, проходив я вночі біля того будинку, то й що? — заявив підозрюваний.

— Хоча... Слухай, начальнику, здалося мені, що під вікном хтось вовтузився. Та мало чого в темряві не видасться! Але потім загриміло, блиснула блискавка, і помітив я якогось чолов'ягу — він саме з вікна стрибнув з якоюсь торбою і як чкурне!..

— Стоп-стоп-стоп! — перебив його Приходько. — Ось тут сам себе й продав! Ну, так де скриню шукати будемо?

Як виявилося, злодієм справді був цей волоцюга. Але ж як Приходько це встановив?

Кажуть, у кожного гарного сищика є свій дедуктивний метод. А в тебе він є? Якщо так, то скажи, як Приходько «вичислив» злодія? І подякуй **Роману Притуляку з Вінниці**, який надіслав цю задачку.

Неуважний касир

«Ура, ура, ура!» — мало не підстрибував від щастя Джексон, крутячи в руках якийсь невеличкий папірець. «Нарешті взяли! — радісно думав він, підносячи клаптик паперу до самого носа. — Нібито справжній, не фальшивий. Усе, йду в банк!» Із цими думками Джексон востаннє крутнув перед очима чек (а то був саме чек!), для чогось спробував його на зуб, насунув на голову бейсболку і почимчикував до банку.

Чека цього Джексон отримав поштою. Це був гонорар за музику та лібретто до рок-опери «Страждання бас-гітариста у травневу ніч під балконом коханої». Назва, щоправда, була довгенька, та Джексону вдалося переконати замовника, що в середні віки всі так свої твори називали, а що дія твору частково відбувалася в добу середньовіччя, то нічого дивного в такій назві немає.

Насвистуючи щось бадьоро-оптимістичне, Джексон незчувся, як ноги принесли його під споруду банку. Постукавши у віконечко касира, музикант протягнув йому чек, отримав свої кровні і, не рахуючи, заховав їх у кишеню. Потім подякував касиру і вийшов на вулицю.

Коли ж він удома перелічив гроші, виявилась одна дуже цікава деталь: касир помилився! Замість належних Джексону гривень, видав йому таке ж число копійок, а замість копійок — таке ж число гривень. Джексон не перераховував гроші у банку, а кладучи їх до кишені, ще й п'ятак згубив. Тож коли він прийшов додому, то виявив, що грошей рівно вдвічі більше, аніж було вказано в чеку. Спочатку Джексон зрадів, але потім відчув легкий докір сумління. Ну, решта було справою техніки. Джексон чемно повернув зайві гроші неуважному касиру, показав йому чек, пояснив усе і сказав, що вистачить йому й тієї суми, яка була зазначена у чеку. А ти скажи, яка це була сума?

Полювання на змія

Тобі доводилося запускати повітряних зміїв? А от в Японії запускати їх вчаться з дитинства. Це улюблена забава всіх хлопчаків. У них навіть рекорди фіксуються. Ось, наприклад, Казихіро Асаба запустив одразу аж 1050 зміїв на одній мотузці. Останнім часом їхні повітряні змії щораз більше схожі на птахів, літають дедалі вище і довго тримаються у повітрі.

Одного такого повітряного змія прислали й Ковба-сану. Казав, що з самої Японії. Котяра швидко навчився його запускати, аж тут Класні розбишаки на чолі з Пундиком вирішили влаштувати полювання на цього змія. І виготовили собі для цього луки та стріли. Щоб змагання було чесним, кожен узяв із собою однакову кількість стріл. Джексон, Пундик та Джо йшли, позадиравши голови догори, і не помітили, як дорогу їм перетнув глибокий яр. Джо та Пундик, що були попереду, попадали в нього і поламали геть усі свої стріли. Добре, що луки вціліли. Вибравшись із яруги, вони продовжили перерване спостереження. Ніхто й не думав відмовлятися від стрільби на дальність, хоч і довелося поділити порівну стріли, які залишились у Джексона. Коли хлопці випустили по 4 стріли, то виявилося, що у них трьох разом залишилося рівно стільки стріл, скільки кожний з них мав після подолання яру перед початком стрільби. Але цікаво, скільки ж стріл мав кожний з хлопців, виходячи на стежку війни?

P. S. У Ковба-санового повітряного змія ніхто так і не влучив.

Чий портфель?

Вийшла якось з географічного кабінету пані Ганя і ледь не впала, спіткнувшись. Біля дверей під стіною в ряд лежало шість портфелів. Вони не належали нашим Класним героям, їхні портфелі вона знала. Але чиї ж це ? Поки вона їх розглядала, підійшов Колібрик. З цим питанням вона звернулася до нього. На що наш вундеркінд відповів:

— До нас прийшли друзі пограти у Класні ігри та так захопилися, що забули про свої портфелі. Христя поклала свій портфель біля Андрієвого. Улянин портфель не має зовнішніх кишень. Поміж портфелями Олега та Назара лежить Надійчин. Портфель Андрія лежить ближче до дверей, ніж портфель Назара, а Улянин знаходиться дальше від дверей, ніж портфель Олега. Портфель Назара лежить поряд з портфелем іншого хлопця.

— Я так розумію, що прийшло троє дівчат та троє хлопців, правильно?

— Так. А тепер спробуйте встановити, де чий портфель, — додав посміхаючись Колібрик.

— О-о, це вже не для мене. Мені це не цікаво, — відповіла вчителька і додала: — Але ти не хизуйся своєю логікою та нагадай друзям, щоб не забули забрати портфелі.

Сказавши це, пані Ганя покрокувала своїм «географічним» шляхом, не задумуючись над логічним поясненням Колібрика. Їй ближчими до душі були широти з паралелями, копалини різні та скарби історичні. Тож кому, як не тобі, лишається подумати і відповісти на запитання **Люби Дмитрашак з Тернополя:** який портфель і кому з дітей належав?

1 Розшифруй у цьому крузі всі слова, що починаються літерами від «А» до «Я», а закінчуються м'яким знаком.

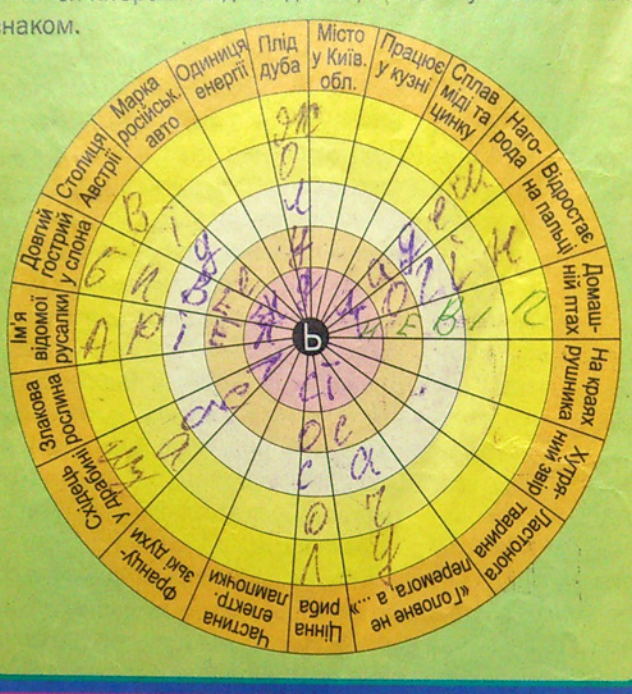

2 Домалюй парашут, який пропущено.

3 У квадраті, який склала **Люба Дмитришак з Тернополя**, закресли 5 гральних кубиків так, щоб у кожному вертикальному та горизонтальному рядах і по обох діагоналях залишилася однакова сума — 10.

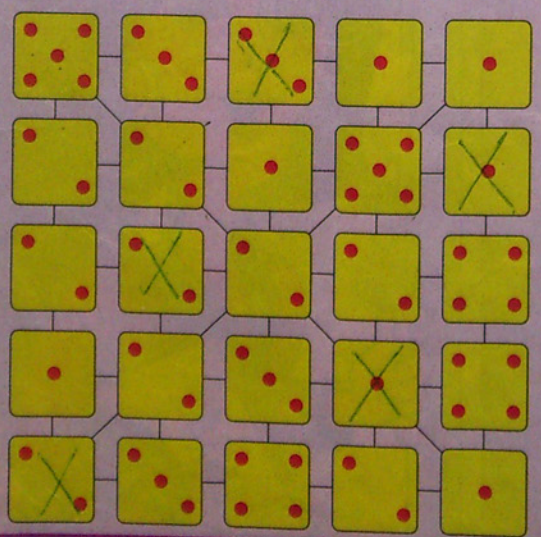

4 Впиши число у середину третьої квіточки.

5 **Віктор Шупляк (Тернопіль)** пропонує розставити пляшки так, щоб вони стояли поперемінно. При цьому можна брати в руки лише одну пляшку.

6 Знайди розв'язок фруктового рівняння.

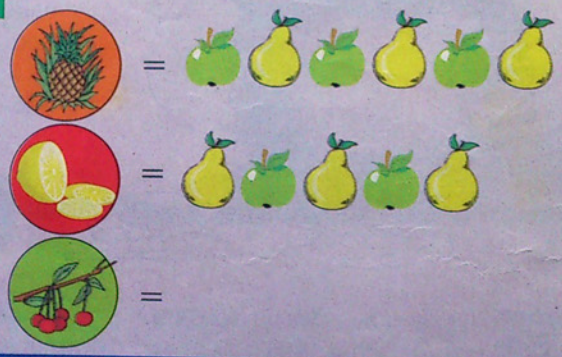

7 Із поданих частин слів **Віктор Шупляк з Тернополя** пропонує скласти імена Класних героїв.

РО + КІЛ + БИК =

СОВА + БАНК =

ЛУК + САД =

АЙС + КЛИН =

ПУД + КИН =

ЖЕКС + ДОН =

МУЖ + ДА + МОНГОЛ =

8 Якщо правильно поскладаєш ці елементи у прямокутник розміром 4×3 клітинки, то зможеш прочитати назву української народної пісні.

С	Е		А
Л		В	О
	Я	Н	Е
Д	У	Г	

9 «Як до п'яти сірників додати ще п'ять сірників, щоб вийшло три?» — запитує **Андрій Когут.**

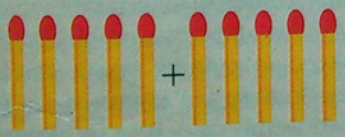

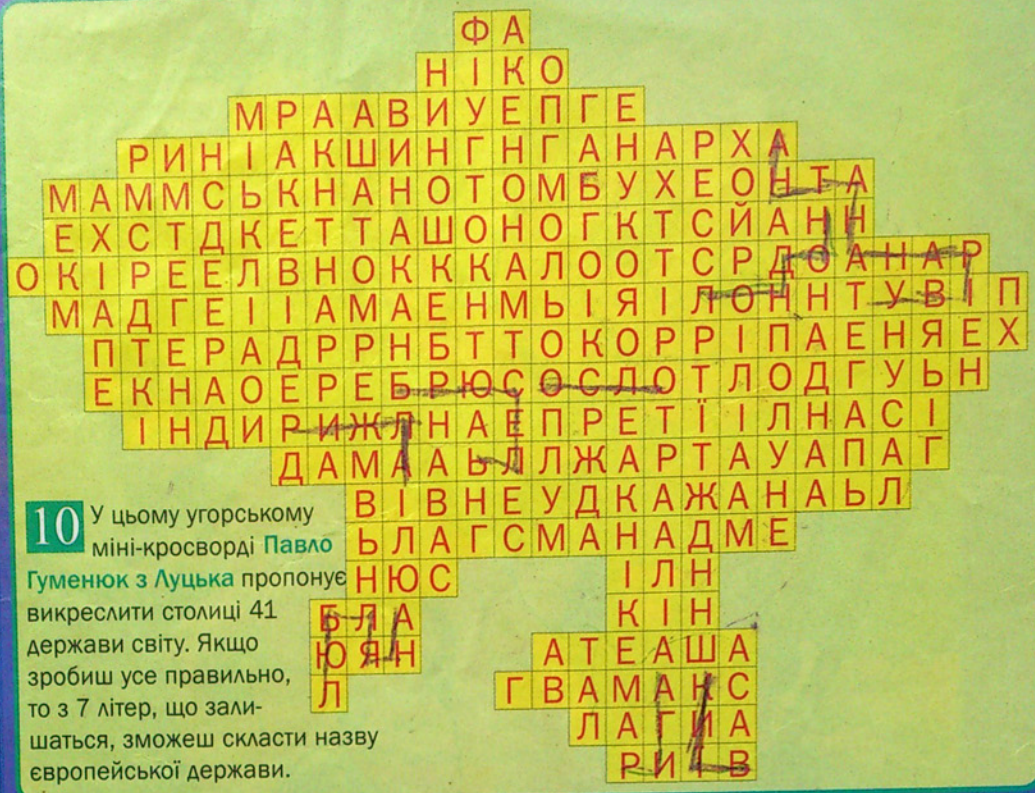

10 У цьому угорському міні-кросворді **Павло Гуменюк з Луцька** пропонує викреслити столиці 41 держави світу. Якщо зробиш усе правильно, то з 7 літер, що залишаться, зможеш скласти назву європейської держави.

11 Впиши в цю плівку імена героїв відомого серіалу. Якщо зробиш усе правильно, то, як запевняє **Люба Дмитришак з Тернополя,** зможеш прочитати у виділених квадратах його повну назву.

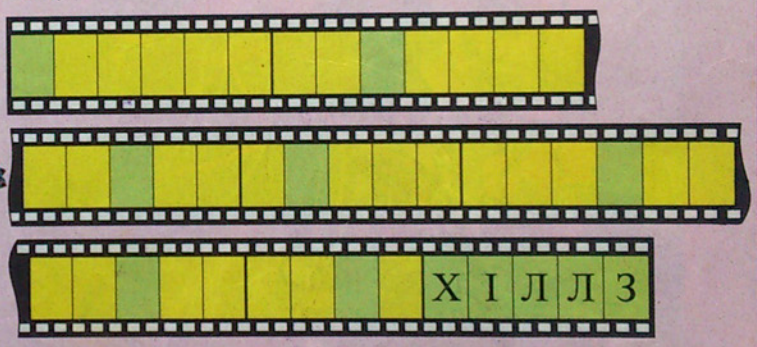

12 Розшифруй українське повчальне прислів'я, що заховалося в ребусі, надісланому **Андрієм Когутом з Дрогобича Львівської області.**

Великодні забави

Колись у селах України великодні забави розпочиналися розпалюванням вогнища у ніч перед Великоднем. Розпалювали вогонь хлопці на пагорбі за селом або на майдані біля церкви, щоб вогнище було видно на усе село. Для цього зрізали сухий дуб чи вербу. Вогнище було символом весняного очищення.

На Великдень кожен селянин намагався кілька разів смикнути за мотузок і вдарити у дзвін — за народним віруванням, це приносило щастя. Були у нас в Україні і такі люди, які вміли дуже гарно видзвонювати на дзвонах — «грати». Залізе такий майстер на вежу — і лунає урочистий передзвін цілий день.

Був колись також звичай на Великдень гойдатися на гойдалці, яку ставили в центрі села біля церкви. Проста споруда: закопували у землю два стовпи, вгорі з'єднували перекладиною, до якої кріпили на двох мотузках дошку. Великодня гойдалка була не лише у селах, а й у містах, наприклад, в Одесі ще до 1930-х років рік у рік збиралася погойдатися молодь. Гойдалка була улюбленою весняною забавою не лише дітвори, а й дорослих, адже в основі цього звичаю була поважна мета — очиститись повітрям від усього злого, що зібралося за зиму. Погойдатися полюбляють і зараз. Тут же біля гойдалки на Великодні свята, звичайно, грали й в інші ігри. Особливим ігровим атрибутом були писанки чи крашанки. Найчастіше грали в «навбитки», в «котка» та в «кидка».

- Гра «навбитки» полягає ось у чому: один гравець тримає в руці крашанку, носком догори, а другий б'є по ній носком свого яйця. Потім б'є другий по кушці (кушка — то протилежний кінець крашанки). Чия крашанка розіб'ється з обох кінців, той і програв. Мало того, що програв — він ще й віддає свою крашанку переможцю.
- У «котка» грають так: з похилого місця з перепоною внизу котять по черзі одне за одним яйця, намагаючись котити так, щоб влучити своєю крашанкою в крашанку суперника. Частіше влучаєш — більше виграєш.
- Гра в «кидка» полягає в тому, що один учасник кладе дві свої крашанки на такій віддалі одна від одної, щоб поміж них не могло прокотитися яйце. Другий партнер стає на відстані 1-2 метри і кидає свою крашанку, намагаючись влучити у дві крашанки одночасно. Вдалось йому це зробити — він переможець. Промахнеться або ж влучить лише в одну крашанку — він програв. Прощавай тоді, крашанко, з'їсть тебе хтось геть чужий.
- Цікавою грою була й така забава. Клали поряд декілька шапок, усі [illegible] верталися, а один гравець ховав крашанку під чиюсь шапку. Потім гравці по черзі відгадували, під якою шапкою заховано крашанку. Той, хто відгадував, ставав ведучим, і гра тривала далі. Коли гравців було багато, ті, що не відгадували, вибували з гри. Решта ж продовжували визначати переможця.
- Виграти крашанку можна було й так. Двоє гравців ставали на відстані десяти-п'ятнадцяти кроків один навпроти одного. Кожний клав на землю свою крашанку. Потім їм зав'язували очі і вони йшли назустріч один одному, намагаючись розминутися. Завданням кожного було підійти до крашанки суперника і присісти. Потім їм розв'язували очі і вони мали, нахилившись, не торкаючись руками землі і не сходячи з місця, взяти яйце. Якщо обидва брали по крашанці, то була нічия. Виходило, що гравці просто обмінювалися крашанками. Якщо ж хтось не дотягувався до яйця, він програвав і втрачав свою крашанку.
- У всі ці ігри грали переважно хлопці та дорослі чоловіки. Жінки, дівчата та маленькі діти на Великодні свята розважалися танцями та хоровим співом. Вони бралися за руки та водили навколо церкви так звані «криві танці», співаючи спеціальні обрядові пісні. Проспівають пісню, зупиняться, розіграють якесь дійство і знову в хоровод. Ці розваги називалися гаївками, або гагілками. У кожному селі чи місті співають порізному, а тому описувати їх не варто. Тим паче, що й зараз біля церкви на Великодні свята можна побачити такі розваги. Вибирай собі розвагу до душі та веселись — на вулиці свято!

Смакота

Пундик — не єдина істота, якій інколи хочеться з'їсти чогось такого... Та як каже народна мудрість, любиш поїсти, люби й покуховарити.

Часом, щоб стати таким-сяким кухарем, не один кілограм підгорілої картоплі на смітник відправиш, не один торт Шарку чи Сірку віддаси. Так-от, для того щоб не йти стопами таких горе-кухарів, і вигадали цю гру.

Участь у грі брати можуть від 2 до 8 чоловік. А ще потрібно нарізати з картону 25-40 карток однакових розмірів, наприклад, 3×3 см. З одного боку на них пишуть назви, а ще краще — малюють різні продукти харчування. Тут можуть бути традиційні буряк, морква, капуста, приправи (петрушка, кріп), ласощі різні. А ще можна скористатися картками від гри «Суперкок» («Класні ігри», № 4/1999). Кількість карток має бути такою, щоб на кожного гравця припадало не менше п'яти карток.

Приготувавши «повний асортимент», розклади картки на столі малюнком догори. На першому етапі гри «куховарять», тобто грають, по черзі. Гравці беруть щоразу по одній картці, намагаючись з вибраних продуктів скласти страву, яку вони би приготували та вважали б її смачною. Кожен намагається використати у своїй страві (чи стравах) якомога більше продуктів, адже від цього залежатиме його доробок призових очок.

Коли карток на столі залишається менше, ніж гравців, тобто коли всі взяли порівну карток, відбувається другий етап — «дегустація». Гравці показують сформовані ними страви, і починається «затвердження» наїдків усіма учасниками гри. Роль найголовнішого дегустатора може виконувати хтось із дорослих, наприклад, мама чи бабуся. Головне, щоб суддівство було безпристрасним та об'єктивним.

Ні для кого не секрет, що бувають і несумісні продукти. Такі непоєднувані пари можна призначати загальним голосуванням. Проголосувала, припустимо, більшість за те, що цибулю з часником чи рибу з молоком не їдять, і тоді твоя страва розпадається на окремі продукти, а ти не отримуєш жодного призового очка. Можливі варіанти, коли з якоїсь страви виключається якийсь один продукт.

Після затвердження страв відбувається підрахунок призових очок. За страву з 5-ти продуктів нараховується 16 призових очок, за страву з 4-х продуктів — 8, за страву з 3-х продуктів — 4 та за страву з 2-х продуктів — 2 очки.

Записавши призові очки, картки знову розкладають на стіл і грають другий раз. Тепер першим «куховарити» починає інший гравець. Гра завершується, коли буде зіграно стільки разів, скільки учасників у грі. Після кожного зіграного разу призові очки у гравців сумуються. Переможцем гри стає той, кому вдається набрати найбільше призових очок. Йому присвоюється почесне звання «Міс (чи Містер) Смакота».

Щоб було цікавіше, а тим більше, коли вже є куховарський досвід, можна зіграти й по-іншому. Цього разу картки можна розкладати на столі малюнком донизу або просто роздавати гравцям порівну. У цьому варіанті гри вже складніше складати страви з великого числа продуктів, але, проявивши винахідливість, можна теж набирати багато призових очок та боротися за перемогу.

Футбол-прогноз

Увага! Конкурс!

Надсилай у редакцію до 5 травня 2002 року свої прогнози щодо переможців у Лізі Чемпіонів та в Кубку УЄФА.

- Вкажи результати обох фінальних матчів.
- На конверті зроби позначку «Футбол-прогноз».

Переможець отримає конструктор «Лего».

Чарівна картоплина

Фокусник просить когось із глядачів позичити ненадовго грошову купюру. Перш ніж взяти гроші, він просить власника записати номер купюри та рік випуску, щоб потім не було непорозумінь.

Після цього фокусник бере цю купюру, складає втроє, скручує у трубочку та натягує на неї гумку, щоб вона не розкручувалася. Тримаючи трубочку однією рукою, другою він дістає з кишені носовичок, закручує в нього трубочку-купюру, зав'язує його кінці і просить одного з глядачів допомогти йому — потримати вузлик з грошима.

Поки глядач тримає цей вузлик, фокусник підходить до столика і бере звідти картоплину. Показавши її глядачам, він підходить до глядача-помічника і просить підтвердити, чи відчуває той пальцями гроші під хустинкою. Отримавши ствердну відповідь, він вільною рукою розв'язує кінці носовичка і просить помічника його відпустити. Взявши хустинку в руки, махає нею, і... грошей там уже нема. От морока!..

Що робити? Озадачений ілюзіоніст задумливо кладе носовичок до кишені, а з кишені дістає невеликий ніж. Ним він розрізає навпіл картоплину, яку досі тримав у другій руці. Знявши верхню частину картоплини, пропонує помічнику взяти нижню та вийняти звідти... ту саму трубочку, яка кілька секунд тому зникла з-під носовичка! Помічник виймає її та розгортає, показуючи глядачам гроші. Потім зачитує номер купюри та рік випуску. Ті збігаються з записаними перед цим її власником. Фокусник дякує помічнику, а гроші повертає власнику.

Секрет фокуса криється в картоплині та носовичку розміром 30×30 см. В один з його кутів вшивають плоску трубочку з паперу, розміри якої відповідають складеній втроє та скрученій купюрі.

Взявши гроші у глядача, фокусник скручує купюру в таку саму трубочку і стягує гумкою. Потім, діставши носовичок, він закручує в нього свою секретну паперову трубочку. От її він і дає потримати помічникові! Сама ж купюра тим часом лишається в його руці. Потім, підійшовши до столика, він бере картоплину. Картоплина, як ти вже здогадався, теж не звичайна, а з секретом. По-перше, вона має бути подовгастої форми і чисто помита. На одному з її кінців, приблизно на третину довжини, висвердлюють отвір, до якого вільно входила б трубка-купюра. Перед фокусом картоплину треба покласти так, щоб глядачі цього отвору не помітили. Коли виконавець бере картоплину, він швиденько і непомітно вкладає в отвір трубочку, яка досі була в його руці. Це — найскладніший елемент фокуса, тут треба неабияк потренуватись. А далі вже набагато простіше. Картоплину треба взяти двома пальцями так, щоб прикривався отвір, після чого глядачам показують порожній носовичок. Потім ілюзіоніст дістає ніж, розрізає картоплину, з якої і виймає купюру.

Вода з усього

А цей фокус починається з того, що на сцену виходить фокусник і самовпевнено заявляє, що він, місцевий Девід Копперфілд, може зусиллям волі видобути воду з будь-якої субстанції — з металу, каменю, скла, не кажучи вже про дерево. Далі він, не даючи приголомшеній публіці оговтатись, просить у когось із глядачів невеличкий предмет. Припустимо, що йому дали монетку. Ось він узяв її в ліву руку, рукав на цій руці закочує вище ліктя... Далі згинає руку в лікті і просить когось намалювати на ній три хрестики. І вказує на місце поближче до ліктя — малювати треба там.

Коли всі хрестики намальовані, фокусник випрямляє руку, «зосереджується» на затиснутому в пальці предметі. На монеті починає з'являтися вода! Всі бачать, як вона капає на підставлену долоню другої руки. Звідки ж вона взялася?

Секрет цього фокуса (до речі, надіслав його *Андрій Когут з Дрогобича Львівської області*) — в заздалегідь підготовленому клаптику вати. Його намочують, трішки віджимають і... маскують за лівим вухом. Коли фокусник згинає руку, то пальці із затиснутою монетою будуть біля вуха. Вказуючи, де малювати хрестики, він непомітно бере ватку так, щоб вона була між пальцем та монеткою. Далі залишається лише натиснути на ватку, і з неї потече вода.

Всі здивовані, а фокусник просить допомогти йому тепер розслабитися. Він знову згинає руку та просить витерти намальовані хрестики. Поки хтось це робить, виконавець непомітно ховає ватку за вухом або навіть за коміром. А тоді показує всім мокру монету. А коли просто перед собою бачиш мокру монету, спробуй не повірити в її існування!

Хустинки з повітря

Цей фокус починається з того, що ілюзіоніст показує глядачам одну руку (дивіться, мовляв, немає тут нічого), потім — другу (яка теж порожня). Аж раптом у його правій руці з'являється червона хустинка. Він підкидає її у повітря, хусточка плавно злітає і не менш плавно опускається на підлогу. Тим часом у лівій руці фокусника з'являється синя хустинка. Її він теж підкидає у повітря. Тої ж миті в його правій руці знову з'являється хусточка — цього разу зелена. Він підкидає і її, і... здивовані глядачі бачать у лівій руці фокусника жовту хустинку. Звідки ж вони беруться?

Успіх цього фокуса багато в чому залежить від того, як його подати. Рухи виконавця повинні бути повільні, плавні та водночас і вправні. Дії обох рук та корпуса повинні бути злагоджені. Найкраще це відпрацьовувати, репетируючи перед дзеркалом.

Фокуснику потрібно запастися чотирма різнокольоровими капроновими хустинками розмірами 20×20 см та гумовою стрічкою завдовжки 16 см. Стрічку розрізають на чотири однакові частини. Отримані смужки пришивають до підкладки піджака під боковими кишенями — по дві з кожного боку на відстані 1 см від краю поли піджака. Пришивають як вішалки, але вертикально (прикріплюють лише кінці стрічки). Відстань між ними повинна бути 4-5 см. Під кожну смужку вставляють по одній скрученій у валик хустинці, яку перед цим ще й складають декілька разів. Отже, під кожною полою піджака буде заховано по дві хустинки.

Головне при виконанні фокуса — маскувати моменти виймання хустинок. Досягається це так. Фокусник показує глядачам праву руку, роблячи нею кілька кругових рухів на рівні грудей. Разом з тим його корпус повертається у відповідну сторону. Потім він опускає праву руку і проробляє те ж саме лівою. У ту мить, коли ліва рука відволікатиме увагу глядачів, фокусник правою рукою непомітно виймає хусточку з-під однієї з гумових смужок, опускає ліву руку вниз, а корпус повертає вліво. Одночасно він повинен правою рукою вже підкидати першу хусточку. Вона плавно падає, фокусник, зосереджує на цьому глядацьку увагу, а сам тим часом виймає лівою рукою іншу хусточку.

Потім аналогічно, показуючи глядачам хусточку в одній руці, фокусник другою виймає наступні дві хусточки та підкидає їх у повітря. Коли всі чотири хусточки на підлозі і ніхто з залу не вигукнув «Шахрай!», можна вважати, що фокус удався.

Шайби на шнурку

Фокусник дає глядачам оглянути декілька металевих або пластмасових шайб та кусок шнурка. Потім просить когось із глядачів скласти шнурок вдвоє і, пропхавши в отвір складений кінець, затягнути шайбу в петлю. Іншого глядача він просить одягнути на шнурок ще кілька шайб. Прив'язана петлею шайба не дає їм провалитися і впасти на підлогу. Фокусник бере шнурок з шайбами в руки і показує глядачам. Потім дає кінці шнурка двом глядачам і просить їх потримати. Сам же бере хусточку, накидає на натягнутий шнурок і прикриває нею шайби. Тоді він запихає руки під хустинку, щось там робить і через мить виймає звідти усі шайби і показує їх глядачам. Знявши хустинку, він демонструє порожній шнурок. Всі здивовано розглядають шнурок та шайби, але нічого дивного не помічають.

І не помітять, бо штука тут у секреті. А він полягає в тому, що петлю спочатку

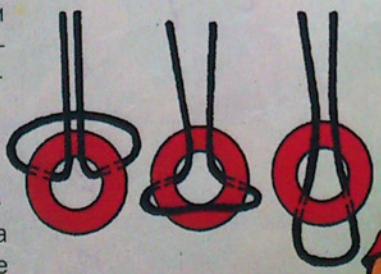

треба послабити, потім розтягнути і залишається лише витягнути шнурок з отвору *(дивись малюнки)*. Потім збираєш усі шайби та демонструєш глядачам, які здивовані таким чарівним їх звільненням від шнурка, яким вони були прив'язані. Фокус вийде «на ура!», якщо пам'ятатимеш одну цінну пораду: розтягуючи петлю, потрібно трохи припідняти накинуті на шнурок шайби — щоб петля легше розійшлася.

кросворди від Дукласа

СКАНДИНАВСЬКИЙ КРОСВОРД

Французька співачка ... Піаф

Споруда для ремонту суден

Поема Т. Шевченка

Російська співачка

Окуляри з ручкою

Майструє бочки

Актор Річард ... Притока Ангари

Неопізн. літаючий об'єкт Острів у Індонезії

Тенісний майданчик

Бог кохання

Посудина для сміття

Зернозбиральна машина Тип рослинності

Вид спереду

Інструмент для креслення Танець ...-н-рол

Детектив у творах А. Крісті

Ніч + день

Країна в Азії

Несподів. неприємність Перелік страв

Манільське прядиво

Німфа гір Француз. фантаст

Багаторічна водяна рослина

Брунатно-зелений колір

Губи

«... на майдані»

Гостре відчуття у собаки

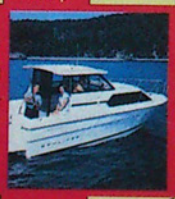

Найвищий гатунок

Місто у В'єтнамі

Число менше 10

Фільм «Подвійний ...»

Ворог заліза

Вибоїна на дорозі

Двокорпусне судно

Ніж хірурга

Орган зору

Частина світу

Частина руки

Місто у Франції

Відбиток штемпеля

Сільський будинок Авто з відкритим кузовом

Частина футбольного матчу

Між палубою і днищем Механічна рука, нога

Морський ра... Гостра частина ножа

Сховище для одягу

Подорож по круговому маршруту

Частина драми

Продавець ліків Озеро в Канаді та США

Грецька буква

Місто на Івано-Франківщині

Навіс для захисту від дощу

Запалення вуха

... і Джеррі Морська плоска риба

Притока Волги Великий проміжок часу

Чоловіче ім'я

Гра з овальним м'ячем

Богиня перемоги

Кухар на кораблі ...-парад MTV

Острів у королівстві Тонга

Річкова риба

Чотирибуквений кросворд

Слова вписуються за годинниковою стрілкою.

... Котляревський	Столиця Перу	Куб – геометричне тіло	«Шкіра» дерева	Притока Волги	Верховна ...			
Відбиток освітленого предмета	Поїдає вовну	Тин, огорожа	Річкова риба	Товар	Чорний птах	Частина кола		
Біла, м'яка, стерильна	Продукт для шкварок	Мандрівник Марко ...	Марка французького авто	Знак держави, міста		Дворянський титул в Англії		
Матеріал для свічок	З'єднує два береги річки	Міжнародний договір	Пошкодження на тілі	Пральний порошок		Геометрична фігура		
Підливка	Держава на Аравійському півострові	Дійсна подія, явище	Металевий канат	Геометрична фігура	...апарат, ...графія, ...фініш	Між сніданком і вечерею		
«Ворота» у більярді	... Зодіаку	Період, ступінь у розвитку	Осад у комині	«Острів Свободи»	Різдвяна страва	«Щоб наша ... нас не цуралась»		
	Неякісна продукція	Вирубана ділянка лісу	Тип літературного твору	Грецька буква	Чотирикутне шикування військ	... чемпіонів УЄФА		
Італійський футбольний клуб	Монголо-татарське військо	Ансамбль з двох виконавців	Американська копійка	Застольна промова	Золоте ... Ясона			
«Віскас» — для котів	... букв та складів	Штучне озеро	Вартість товару	Земна ... обертання	Ніщо, початок відліку	М'яч у більярді		
Пустеля в Китаї та Монголії	Ірбіс — сніговий ...	Кабан	Річка у Франції	Тонізуючий напій	Доріжка, обладнана деревами	Частина корпусу гітари		

Японські кросворди

У японських кросвордах зашифровані малюнки. Завдання — відтворити зображення за числами, які зазначені зліва від рядочків і над колонками.

У цьому номері використані кросворди
Витягловського Володимира *(Тернопільська обл., смт.Заводське),*
Колачка Володимира *(Полтавська обл., м.Миргород),*
Стельмаха Олексія *(Хмельницька обл., м.Нетішин),*
Нищика Олександра *(Черкаська обл., м.Монастирище),*
Саковця Олександра *(Рівненська обл., м.Кузнецовськ),*
Волювач Олени *(Полтавська обл., с.Максимівка).*
Надсилай і ти свої кросворди, але обов'язково перевір, чи вони розв'язуються!

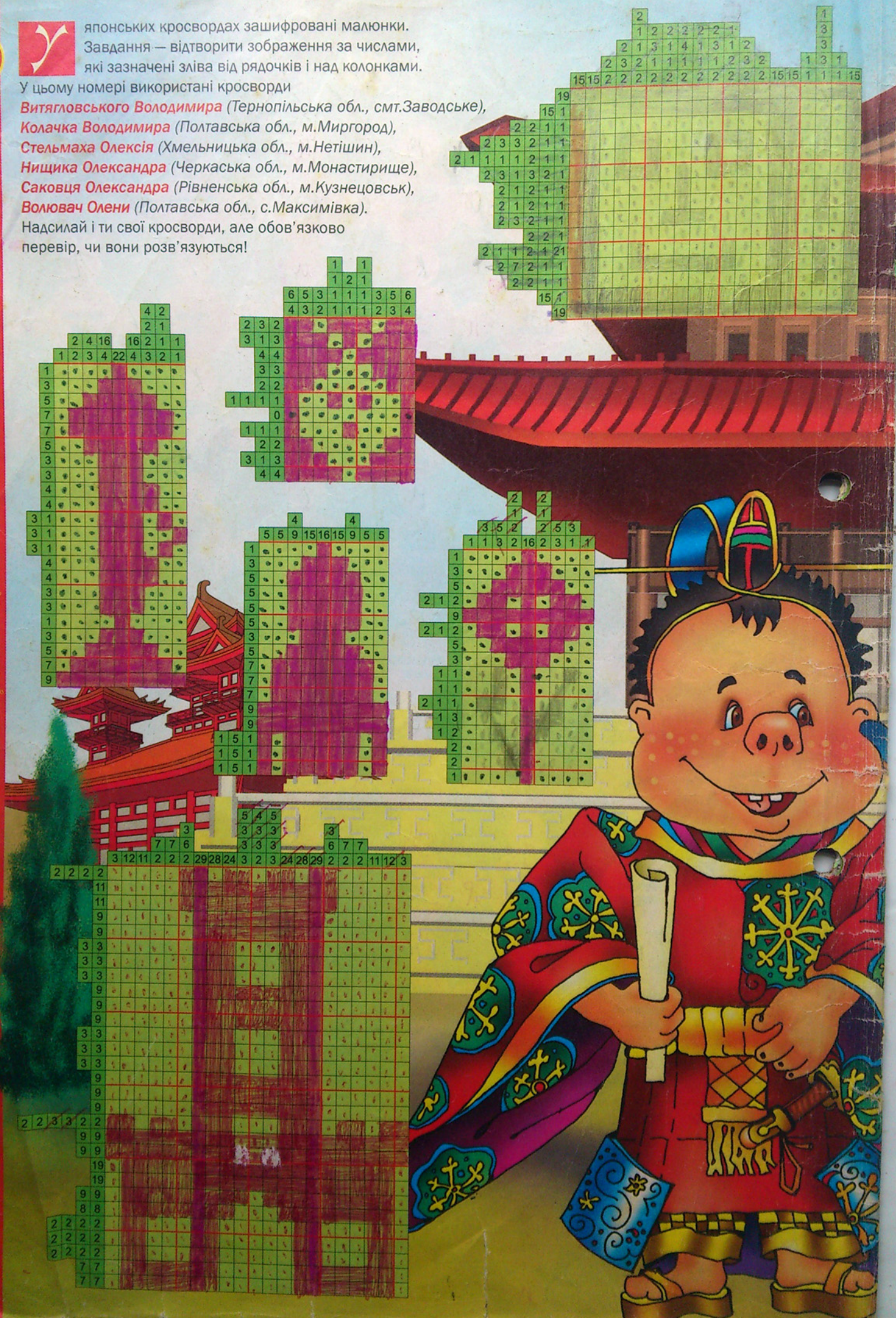

Японські кросворди

У японських кросвордах зашифровані малюнки. Завдання — відтворити зображення за числами, які зазначені зліва від рядочків і над колонками.
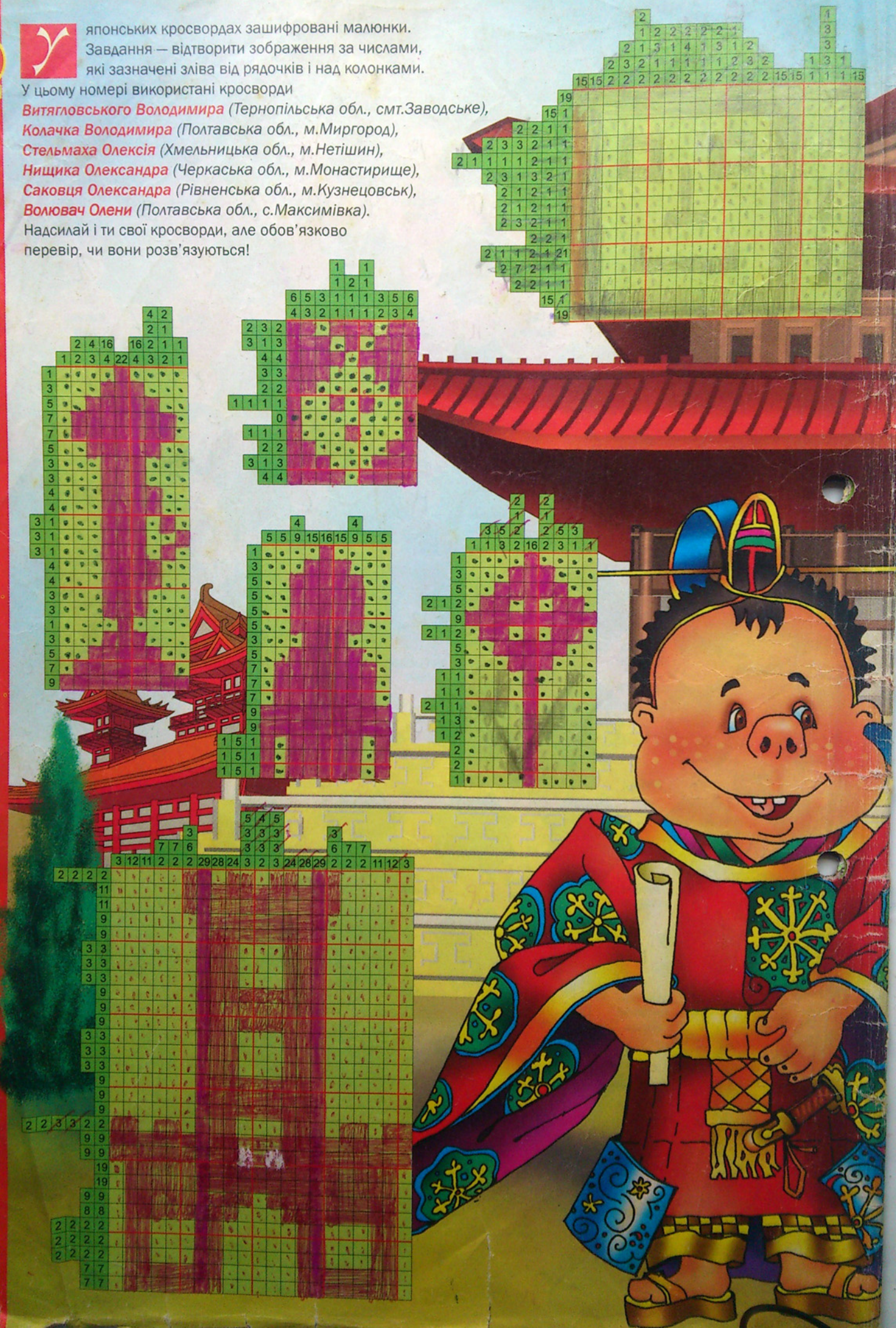
У цьому номері використані кросворди
Витягловського Володимира *(Тернопільська обл., смт.Заводське),*
Колачка Володимира *(Полтавська обл., м.Миргород),*
Стельмаха Олексія *(Хмельницька обл., м.Нетішин),*
Нищика Олександра *(Черкаська обл., м.Монастирище),*
Саковця Олександра *(Рівненська обл., м.Кузнецовськ),*
Волювач Олени *(Полтавська обл., с.Максимівка).*
Надсилай і ти свої кросворди, але обов'язково перевір, чи вони розв'язуються!